

”Minä itse, elämäni tärkein rooli” Tyttöryhmä
tutkimusmatkalla arjen selviytymistapojen ja
kulttuurisen moninaisuuden maailmassa

Vento, Melina

LAUREA - AMMATTIKORKEAKOULU

”Minä itse, elämäni tärkein rooli”
Tyttöryhmä tutkimusmatkalla
arjen selviytymistapojen ja
kulttuurisen moninaisuuden maailmassa

Melina Vento
Sosiaali alan koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Toukokuu 2009

Melina Vento

”Minä itse, elämäni tärkein rooli” Tyttöryhmä tutkimusmatkalla arjen selviytymistapojen ja kulttuurisen moninaisuuden maailmassa

Vuosi 2009 Sivumäärä 82

Toteutin opinnäytetyöni Havukosken nuorisotalolla. Ohjasin yhdessä nuorisotyöntekijän kanssa monikulttuurisen tyttöryhmän. Tarve ryhmälle oli noussut nuorisotalolta. Ohjasin yhdeksän toimintakertaa helmi- maaliskuussa 2006. Opinnäytetyöni oli luonteeltaan toiminnallinen. Opinnäyteprosessini koostui toimintakertojen suunnittelusta, toteutuksesta ja arvioinnista.

Työn teoreettisena taustana toimi Ofra Ayalonin Basic ph, joka on kattava selitysmalli ihmisen selviytymiskeinoista. Ayalon jakaa ihmisen selviytymiskeinot kuuteen ulottuvuuteen: uskomuksiin ja arvoihin, tunteisiin, sosiaaliseen vuorovaikutukseen, mielikuvitukseen, kognitioihin ja fysiologiseen ulottuvuuteen. Kuvaan työni teoriassa nuoruutta ikävaiheena ja puhun identiteetistä, jonka kehittyminen on oleellista nuoruudessa. Vertaistuki ja nuoren omat elämänhallintakeinot ovat myös tärkeä osa monikulttuurisen nuoren hyvinvointia.

Toimintakerroilla tarkastelimme yhdessä erilaisia, tyttöjen toiveiden mukaan suunniteltuja teemoja: omia rooleja ja itseen kohdistuvia odotuksia, kulttuurien eroja, tulevaisuuteen liittyviä asioita sekä yksilöllisiä selviytymistapoja. Toimintaan mahtui monenlaisia tapoja toimia: muun muassa minäpuun piirtämistä, roolikartan tekemistä, tanssimista, musiikin kuuntelemista ja hauskan pitoa. Toiminnan ohessa keskustelimme ja pohdimme teemoihin liittyviä asioita.

Tavoitteenani oli suunnitella, ohjata ja arvioida toiminnallinen ryhmä. Halusin ohjata ryhmää dialogisesti ja innostavasti. Toiminnan tavoitteena oli, että ryhmäläiset tiedostaisivat yksilölliset tapansa selviytyä arjessaan ja, että he saisivat ja antaisivat ryhmässä vertaistukea. Arviointitapoina käytin osallistuvaa havainnointia, päiväkirjan pitämistä, toiminnan tuotoksia sekä alku ja loppukyselyitä.

Monikulttuurisesta tyttöryhmästä saamani palaute oli positiivista. Tytöt pitivät ryhmästä ja tavastani ohjata heitä. Ryhmän toiminta tuki ryhmäläisten välistä vertaistukea ja he tiedostivat toiminnan aikana omia selviytymistapojaan. Tytöt kokivat saaneensa ryhmässä ja sen jälkeen tukea toisiltaan. Ryhmän toiminta koettiin innostavana. Tytöt kokivat, että toiminta oli sellaista kuin he toivoivat ja odottivat.

Asiasanat kulttuurinen nuorisotyö, monikulttuurisuus, selviytymistavat, vertaistuki, toiminnalliset menetelmät

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	8
2	MONIKULTTUURINEN NUORUUS.....	7
	2.1 Nuoruus kehitysvaiheena.....	7
	2.2 Monikulttuurinen nuoruus.....	8
	2.3 Monimuotoiset identiteetit.....	10
3	NUOREN HYVINVOINNIN TUKEMINEN.....	12
	3.1 Vertaistuki.....	12
	3.2 Nuoren elämänhallinta.....	14
	3.3 Selviytymistavat.....	16
	3.4 Kulttuurinen nuorisotyö.....	18
4	TAVOITTEET JA TAVAT ARVIOIDA.....	21
	4.1 Alku- ja loppukyselyt.....	23
	4.2 Osallistuva havainnointi.....	23
5	TOIMINNAN ALKAESSA.....	25
	5.1 Ryhmän jäsenet.....	27
	5.2 Alkukyselyiden purku.....	30
6	MATKALLA MONINAISISSA MAAILMOISSA.....	32
	6.1 Toisiimme tutustumassa.....	32
	6.2 Aiheita ja aikatauluja laatimassa.....	33
	6.3 Haaveita ja uhkakuvia pohtimassa.....	34
	6.4 Jeesissä seikkailemassa.....	38
	6.5 Erilaisten kulttuurien lumoissa.....	39
	6.6 Roolien ja odotusten viidakossa.....	42
	6.7 Selviytymistapoja kartoittamassa.....	46
	6.8 Monenlaisiin musiikkeihin tutustumassa.....	48
	6.9 Tanssimassa Henkan kanssa.....	49
	6.10 Matkamme loppua juhlimassa.....	50
7	ARVIOINTI.....	50
	7.1 Loppukyselyiden purku.....	50
	7.2 Toiminnan ulottuvuuksia Basic ph:n avulla.....	53
	7.3 Toiminnan ja opinnäytetyön arviointi.....	55

7.4 Oman ohjaajuuden ja tavoitteiden arviointi	58
8 POHDINTAA.....	60
LÄHTEET	68
LIITTEET	70
LIITE 1. Kirje tyttöjen kotiin	70
LIITE 2. Alkukysely	72
LIITE 3. Ryhmän sopimus.....	74
LIITE 4. Toiminnan teemat.....	75
LIITE 5. Tyttöjen toiveet toiminnalle	76
LIITE 6. Yhteinen tulevaisuus -ideapaperi.....	77
LIITE 7. Minäpuut	78
LIITE 7a.....	78
LIITE 7b.....	79
LIITE 7c.....	81
LIITE 7d.....	82
LIITE 8. Basic ph:n mukaan jaetut kulttuurien piirteet	83
LIITE 9. Loppukysely	84

1 JOHDANTO

Somalialainen tyttö kertoo: ”On kivaa, että on monta kulttuuria. Ihmisestä tulee avoimempi ja viisaampi ja on helpompi tutustua ihmisiin sekä tulla toimeen heidän kanssaan” (Laurent 2005, 57).

Hieman haastavaksi opinnäytetyön loppuun tekemisen teki se, että toteutimme monikulttuurisen tyttöryhmän jo vuonna 2006. Positiivista on se, että nyt keväällä 2009 koen kasvaneeni paljon opiskelun, elämäntilanteiden sekä työkokemuksen ansiosta. Niinpä voin tarkastella toimintaani monikulttuurisen tyttöryhmän kanssa ehkäpä hieman eri näkökulmista kuin tuolloin neljä vuotta sitten.

Olin ohjannut Havukosken nuorisotalolla toiminnallista nuorten intiaanikesää 2005 yhdessä nuorisotyöntekijän kanssa. Tuolloin toiminnassa oli paljon monikulttuurisia poikia, mutta tytöt olivat vaikeammin tavoitettavissa. Päätimme nuorisotyöntekijän kanssa ohjata ryhmän yhdessä.

Idea monikulttuurisesta tyttöryhmästä lähti siitä, että halusin ohjata nuoria innostavasti ja dialogisesti, ja nuorisotalolla oli tarve tällaiselle ryhmälle. Havukosken yläasteelta löytyi kuraattorin avustuksella neljä kahdeksasluokkalaista tyttöä, jotka olivat valmiita sitoutumaan ryhmän toimintaan.

Toiminnallisella maahanmuuttajaryhmällä halusin mahdollistaa tytöille vertaistuen ja ”johonkin kuulumisen” tunteen. Halusin myös selvittää, millaisia selviytymistapoja heillä. Tavoitteenani oli, että tytöt tulisivat tietoisiksi näistä yksilöllisistä tavoistaan. Arvioin näitä tavoitteitani havainnoimalla, päiväkirjaa pitämällä, toiminnan tuotoksia tutkailemalla sekä alku- ja loppukyselyistä saamillani tiedoilla.

Toiminnan teemat muotoutuivat tyttöjen toiveiden mukaan. Yhdessä tutkailimme tulevaisuutta, kulttuurien eroja, rasismia, erilaisia odotuksia ja rooleja sekä tyttöjen yksilöllisiä arjen selviytymistapoja. Toimintamenetelminä oli muun muassa minäpuun tekeminen, roolikartan tekeminen, asioiden kokoaminen ja listaaminen ja väittämiin vastaaminen. Kävimme myös tutustumassa nuorten tukipisteeseen, pidimme monikulttuurisen levyraadon, tanssimme ja pidimme tyttöjen toiveesta loppubileet. Toiminta koostui erilaisten toiminnallisten menetelmien ja yhteisen pohdiskelun sekä

keskustelun vuoropuhelusta.

Tytöt pitivät ryhmästä sekä tavastani ohjata heitä ja toivoivat ryhmälle jatkoa. Ryhmän toiminta tuki ryhmäläisten välistä vertaistukea, ja he tiedostivat toiminnan aikana omia selviytymistapojaan. Tytöt kokivat saaneensa ryhmässä ja sen jälkeen tukea toisiltaan. Ryhmän toiminta koettiin innostavana. Tytöt kokivat, että toiminta oli sellaista kuin he toivoivat ja odottivat.

Työtä kirjoittaessani mietin, miten hyvin tytöt voi tekstistä tunnistaa peitenimistä huolimatta. Tulin siihen tulokseen, että koska ryhmän toiminnasta on jo hieman aikaa ja esimerkiksi nuorisotalon työntekijät ovat vaihtuneet ja tytöt ovat lopettaneet peruskoulun, voin kirjoittaa ryhmän toiminnasta tällä tavalla. Tytöt tiesivät ensimmäisestä toimintakerrasta asti, että tulevat esiintymään opinnäytetyössäni.

Havainnoin toimintaa osallistuvasti ja pidin toiminnan ajan päiväkirjaa. Lisäksi teetin tytöillä alku- ja loppukyselyt, joilla arvioin toimintaa ja sain heistä tietoa.

Vertaistuki toteutui ryhmässä hyvin. Tytöt kokivat saaneensa tukea ja aiemman tuntemisen syventyneen. Ryhmäläisillä oli sellainen olo, että he kuuluivat ryhmään ja että heidät hyväksyttiin ryhmässä. Läpi toiminnan näkyi mielestäni kehitystä siinä, miten tytöt kohtasivat toisensa. Kaksi tyttöä arasteli alussa hieman olla esillä ja sanoa omia mielipiteitään, ja toisten erilaisuutta hieman ihmeteltiin. Toiminnan aikana pohdimme yhdessä meidän kaikkien erilaisuutta, erilaisia tapoja toimia ja erilaisia tapoja selvitä arjessa. Loppua kohden ryhmässä vallitsi positiivinen ja hyväksyvä ilmapiiri ja mielestäni ryhmäläiset tukivat, auttoivat ja hyväksyivät toisiaan vilpittömästi.

Tutustuimme yhdessä omiin yksilöllisiin selviytymistapoihimme. Puhuimme selviytymistavoista, mm. harrastuksista, tukiverkostoista ja yksin vietetyn ajan tarpeesta ryhmän aikana toiminnan lomassa. Tutkimme yhdellä toimintakerralla selviytymistapoja, ja tytöt tulivat tietoisemmiksi siitä, millaisia selviytymistapoja heillä on.

Työni teoreettisessa taustassa olen avannut nuoruutta kehitysvaiheena, monikulttuurisen nuoruuden ja moninaisten identiteettien nuoruudelle kovin keskeisiä käsitteitä. Puraan auki myös nuoren hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä, joita tässä työssäni edustavat vertaistuki, nuoren elämänhallintakeinot sekä selviytymistavat.

Lisäksi olen avannut käsitettä kulttuurinen nuorisotyö ja sen sisältä löytyvät työssäni oleellisesti läsnä olevat innostaminen ja dialogisuus.

2 MONIKULTTUURINEN NUORUUS

2.1 Nuoruus kehitysvaiheena

Nuoruutta eli ikävaihetta 10–12-vuotiaasta 20-vuotiaaksi voidaan luonnehtia riippuvuudesta itsenäisyyteen siirtymiseksi. Fyysinen kehitys ja muuttuva kehokuva aiheuttavat ristiriitaisia tunteita. Myös henkinen minä on myllerryksessä. Nuori saattaa kokea erilaisia pelkoja kasvu- ja kypsyntäprosessinsa aikana. Nuori voi pelätä olevansa jotenkin epänormaali tai sairas. Nuoruusiän keskivaihe, identiteettikriisi, ilmenee tytöillä noin 12–14 vuoden iässä. Omaa yksilöllisyyttä etsitään, minäkokemus selkiytyy ja omia rajoja kokeillaan. Ystävyssuhteet ovat tärkeitä, ihastumiset ja syväiset ihmssuhteet näyttelevät suurta osaa tyttöjen elämässä. Erilaisiin idoleihin samaistutaan ja keskeinen minäkäsityksen alue sukupuoli- identiteetti vahvistuu. (Laine ym. 2004, 95.) Nuori etsii identiteettiään kokeilemalla erilaisia rooleja ja tapoja toimia. Nuori pyrkii löytämään tasapainon toisaalta omien tavoitteiden ja edellytysten ja toisaalta ympäristön rajoitusten ja sosiaalisten odotusten välille. Nuori testailee uusia mielipiteitä ja käyttäytymistapoja ja hylkää ne vaihtoehdot, jotka eivät sovi hänen minäkäsitykseensä. Kokeilemisen, hyväksymisen ja hylkäämisen prosessit lujittavat identiteettiä. (Himberg, Laakso, Peltola ja Vidjeskog 1998, 89–92.)

Identiteetin etsimiseen kuluu tavallisesti useita vuosia, ja projekti voi jatkua keski- ikään saakka. Nuoren on luovuttava lapsuuden minäkäsityksestään, joka perustuu ulkoisiin normeihin ja samaistumiseen. Oman yksilöllisyyden löytäminen ei ole välttämättä helppoa, kun nuori ei voikaan tukeutua vanhempien psyykkiseen tukeen. Oman itsen arvioinnissa ja itsetuntemuksessa murrosikäinen on vielä varsin riippuvainen erilaisista ryhmistään ja ystävistään. Kavereiden arviot vaikuttavat nuoren käsitykseen omasta asemasta sosiaalisissa suhteissa sekä tunne- elämään ja itsearvostukseen. (Himberg ym. 1998, 88–89.)

2.2 Monikulttuurinen nuoruus

Kahdessa kulttuurissa elävien lasten pitäisi voida kuulua useisiin kulttuureihin, eikä olla hankalassa tilanteessa ikään kuin kahden kulttuurin välissä. Se, voivatko kaksikulttuuriset lapset kokea kuuluvansa useaan kulttuuriin, riippuu ennen kaikkea siitä, että ympäristön yksikulttuuriset ihmiset hyväksyvät heidät sellaisenaan. (Cantell 2000, 80).

Tanssija Özen Erdinc kuvailee kirjassa "Kuuntele minua!", että hän tunsi itsensä nuorena hajanaiseksi, koska sekä kehossa että päässä tapahtui niin paljon muutoksia, mikä tuntui välillä vähän liian paljolta (Laurent 2005, 65). Monikulttuurisuudesta Erdinc toteaa, että kasvaessaan useassa kulttuurissa hän on saanut ilmaiseksi erilaisia kokemuksia ja kokee saaneensa enemmän kuin ihminen, joka on yhdestä kulttuurista, puhuu yhtä kieltä ja jolla on yksi uskonto (Laurent 2005, 65).

Nuoret kaksoiskansalaiset, jotka kokevat olevansa puoliksi suomalaisia ja puoliksi muunmaalaisia, näyttävät olevan vahvemmassa sosiaalisessa asemassa Suomessa kuin esimerkiksi maahanmuuttajanuoret. He voivat tarvittaessa esittäytyä suomalaisiksi, vaikka määrittelisivätkin itsensä joksikin muuksi. (Harinen ym. 2009, 18.) Monikulttuuriset nuoret, vapaa- aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen -hankkeessa käytettiin käsitettä monikulttuurinen nuori perinteisemmän maahanmuuttaja-käsitteen sijasta, koska suuri osa monikulttuurisista nuorista ei ole maahanmuuttajia. Hankkeen kohderyhmänä oli 13–25-vuotiaat Suomessa asuvat nuoret, jotka olivat itse tai ainakin toinen heidän vanhemmistaan oli syntynyt ulkomailla. Nuoret olivat ilman perhettä tai perheen kanssa Suomeen muuttaneita, suomalaisten perheiden ulkomailta adoptoimia, kaksoiskansalaisia tai nuoria, jotka eivät itse olleet asuneet ulkomailla, mutta toinen vanhemmista oli. (Harinen, Honkasalo, Souto & Suurpää 2009, 6-7.)

Aikuisten tehtävänä olisi opetella näkemään ennen muuta lapsi. Maahanmuuttajuuden pitäisi olla pelkkä lisämauste lapsuudelle (Väestöviesti 2004). Nuoren kuva itsestään muotoutuu vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa. Käsitys omasta itsestä ja toiminnasta sekä omasta arvosta rakentuu koko lapsuuden ja nuoruuden ajan peilisuhteessa ympärillä olevien ihmisten kanssa. Lapsi saa häntä ympäröiviltä ihmisiltä

palautetta toiminnastaan, jonka mukaan hän muokkaa toimintaansa Tämä taas vaikuttaa siihen, miten ympäristö reagoi. Lapsi alkaa muodostaa käsitystä itsestään. Kuka minä olen? Millainen minä olen? Mikä minussa on merkittävää ja tärkeää muiden silmissä? Koko elämän kestäväälle minäkuvan rakentumiselle luodaan pohja lapsuudessa. Pohja rakentuu tärkeiden ihmissuhteiden kautta kotona, koulussa ja kaveripiirissä. Jos ympäristö näkee ensisijaisesti maahanmuuttajan – erinäköisen, eriuskoisen tai eri kulttuurin edustajan – eikä lasta, myös lapsi alkaa pikkuhiljaa nähdä itsensä ympäristönsä silmin. Maahanmuuttajataustaisen lapsen lapsuus ikään kuin hukkuu maahanmuuttajuuteen. Suomalaisessa ympäristössä kasvaminen ikään kuin pakottaa lapsen ”edustamaan juuriaan” ja kenties jopa maata tai kulttuuria, jota hän ei tunne ollenkaan tai vain vähän. Lapsi ei ole ehkä asunut lähtömaassa ollenkaan. (Väestöviesti 2004.)

Sari Näre kirjoittaa kirjassaan ”Kokonainen nainen” mm. naisen elämän monitahoisuudesta ja siitä, kuinka monitahoisuus näyttäytyy jo nuorten tyttöjen kulttuurissa. Näreen mukaan tyttökulttuurissa on tyypillistä tasapainotteleminen erilaisten tavoitteiden välillä. Tyttöjen tapa rakentaa identiteettiään ja olla vuorovaikutuksessa on kokonaisvaltainen: He pyrkivät suhteuttamaan omat tavoitteensa, tarpeensa ja toiveensa muiden intresseihin. Toisaalta tytöt pyrkivät toteuttamaan omia päämääriään, mutta toisaalta taas huomioivat muiden tarpeet. Tytöt suhtautuvat elämäänsä ns. sekä että -asenteella, sovitellen eri vaihtoehtoja toisiinsa ja sukkuloimalla niiden välillä. Näre kirjoittaa, että tytöt odottavat esimerkiksi seurustelulta hyvää vuorovaikutusta ja vastavuoroisuutta. Tämä toive saa harvoin riittävästi vastakaikua. Tytöt kaipaavat tunteiden, kokemusten ja asioiden moninaista jakamista, luotettavaa kontaktia. Juuri luottamus on erityisen tärkeää. (Näre 2004, 16, 18.)

Monikulttuurisessa nuorisotyössä kulttuurien välinen vuorovaikutus on tärkeä asia. Avointa suomalaista yhteiskuntaa rakennettaessa pitää osata hyödyntää erilaisten identiteettien olemassaolo, eikä kokea niitä uhkana. Nuorisotoiminnan parissa kaikille nuorille pyritään takaamaan tasa- arvoinen asema ja nuorille tarjotaan valmiuksia tehdä tietoisesti valintoja omassa elämässään. (Cantell 2000, 98.)

2.3 Monimuotoiset identiteetit

”Vielä viisi vuotta sitten minä olin koululainen. Kotona minä olin tytär. Nyt minä olen koulussa maahanmuuttaja, virastossa paluumuuttaja, kotona tulkki ja kulttuuriavustaja, ikätovereiden keskuudessa venäläinen ja kadulla kummajainen. Venäjällä käydessäni olen suomalainen. Oikeasti minä olen 15-vuotias nuori.” (Väestöliitto 2004.)

Identiteetti tarkoittaa yleisesti sitä, kun puhutaan ihmisen kokemuksista koskien itseään tai kuulumisesta johonkin tiettyyn ryhmään, yhteisöön tai kulttuuriin. Määrittelemisen on kuitenkin riskialtista ja epävarmaa. (Lipponen & Talib 2008, 48.) Identiteetti sisältää monia palasia: Sitä määrittelevät ikä, sukupuoli, etnisyys, kyvykkyys, uskonto, kieli, sosiaaliluokka ja maantieteellinen paikka. Maantieteellisellä paikalla, jossa kasvaa tai jonne muuttaa on suuri vaikutus siihen, kuka saan olla ja keneksi voin tulla. (Lipponen & Talib 2008, 78.)

Kirjassa Kuuntele minua Umayya Abu- Hanna toteaa, että ihmisellä ei ole vain yhtä identiteettiä, vaan identiteetti on kuin kori, johon voi poimia itselle sopivia asioita (Laurent 2005, 70). Kun nuori etsii identiteettiään omaan tilanteeseensa, vaikuttavat muutokset omassa kehossa. Omaan kehoon ja kehoon yleisesti liittyvät käsitykset vaikuttavat, kun nuori muokkaa käsitystä itsestään. Myös kulttuuriin liittyvät odotukset ja käsitykset esimerkiksi täysi-ikäisyydestä vaikuttavat. Tiedotusvälineiden luomat vahvat mielikuvat ihmisten fyysisestä olemuksesta antavat omat viestinsä siitä, mikä on esimerkiksi kaunista. Seksuaalisuuteen liittyvät yksilö- tai yhteisökeskeiset arvot sekä ajatukset vapaudesta, kunniaista ja vastuusta ovat suuressa osassa nuoren määrittäessä omaa seksuaalisuuttaan. Mielikuvat ja odotukset, joita viestinnällä välitetään seksuaalisuudesta, ovat nuoren maailmassa merkittävässä osassa. Erilaiset

elämänpiirit, naisen ja miehen roolit sekä rooleihin liittyvät ja kohdistuvat odotukset vaikuttavat nuoren etsiessä identiteettiään. Se, mitä perheessä tai lähipiirissä ajatellaan seurustelusta ja avioliitosta sekä se, miten työt jaetaan perheen sisällä, ovat nuorelle merkittäviä esimerkkejä. Kun nuori muodostaa kuvaa siitä, millainen ja kuka hän on, liittyy siihen hänen omat sekä yhteiskunnan odotukset sekä kulttuuriset edellytykset ja odotukset. Nuori saattaa haluta tehdä erilaisia valintoja koulutuksensa ja ammattinsa suhteen odottaen tulevaisuudelta eri asioita kuin mitä muut häneltä odottavat. Myös kulttuurien kohtaamisella on suuri nuoren identiteetin muodostumiselle. Sillä on merkitystä, millainen suhde enemmistön ja vähemmistön kulttuurien välillä vallitsee ja toteutuvatko integraatio (yhdentyminen) ja assimilaatio (samanlaistuminen). (Cantell 2000, 34.)

Identiteetti jaetaan usein ihmisen henkilökohtaiseen sekä sosiaaliseen identiteettiin. Henkilökohtainen identiteetti tarkoittaa niitä ihmisen ominaisuuksia, jotka tekevät hänestä erityisen ja erottavat hänet muista. Sosiaalinen identiteetti tarkoittaa niitä piirteitä, jotka ihminen jakaa muiden saman ryhmän jäsenten kanssa (Helkama, Myllyniemi & Liebkind. 2001, 366.) Jos kysyn itseltäni kysymyksen ”kuka minä olen?”, liittyy vastaus todennäköisesti joihinkin ryhmäjäsenyyksiini, esimerkiksi että olen opiskelija, työntekijä tai suomalainen nainen. George Herbert Mead on todennut jo 1930-luvulla, että erilaiset ryhmäjäsenyydet toimivat sosiaalisen identiteettimme lähteinä. (Helkama ym. 2001, 311- 312.)

Kulttuuri-identiteetti tarkoittaa kuulumista yhteen tai useampaan ryhmään ja tunteisiin, jotka liittyvät ryhmän jäsenyyteen. Tiettyyn kulttuuriryhmään kuuluminen on myös osa ihmisen sosiaalista identiteettiä. Nuorena identiteetin kehittyminen voi olla haasteellista, jos pitää neuvotella erilaisissa yhteisöissä tai jopa niiden välillä. Iän myötä kehittyneemmät kognitiiviset kyvyt auttavat minän kehitysprosessia. Kehitys riippuu kuitenkin yksilön sosiaalisesta ympäristöstä, esimerkiksi perheestä, valtakulttuurista ja sen sosiaalisista suhteista sekä yhteisöstä, jossa ihminen elää. (Lipponen & Talib 2008, 79–80.)

Etninen identiteetti on lyhyesti kuvailtuna tunne kuulumisesta johonkin tiettyyn etniseen ryhmään. Se on osa jokaisen yksilön hyvinvointia ja minuutta. Etninen identiteetti toimii keskeisenä tekijänä ihmisen psyykkistä hyvinvointia ajatellen. Mitä enemmän ihminen on tekemisissä omasta etnisestä ryhmästään poikkeavan kulttuurin kanssa, sitä

paremmin hän tiedostaa oman ryhmänsä olemassaolon. Identiteetin kannalta keskeinen kysymys on se, tunteeo ihminen itsensä hyväksytyksi ja arvostetuksi. (Cantell 2000, 34.) Nuoren perhe toimii arvojen, perinteiden ja elämänmuodon siirtäjänä: Sen keskellä nuori omaksuu omanlaisen kulttuurinsa. (Lipponen & Talib 2008, 77.)

Siirtyessään lapsuudesta nuoruuteen ja aikuisuuteen nuori joutuu tekemään päätöksiä siitä, kuka hän on ja mitä haluaa tulevaisuudeltaan. Hän työstää identiteettiään. Määrittelemme itsemme ja identiteettimme sen avulla, millaisia identiteettejä läheisemme meissä näkevät. Käymme ikään kuin dialogia heidän näkemiensä asioiden ja omien ajatustemme kanssa. Nykyaika rikkoo pienten, identiteettiä suojelevien yhteisöiden kehykset ja korvaa ne suurilla anonyymeillä yhteisöillä. Aikamme tuottaa uusia löytämisen elämyksiä, mutta myös eksyksissä olemisen tunteita. (Lipponen & Talib 2008, 77- 78.)

3 NUOREN HYVINVOINNIN TUKEMINEN

3.1 Vertaistuki

Vertaistuen lähtökohtia ovat tuen antaminen ja vastaanottaminen keskinäiseen kunnioitukseen, yhteiseen vastuuseen, samankaltaisiin kokemuksiin ja elämänhistoriaan perustuen. Omien kokemusten ja ajatusten jakaminen tuottaa kokemuksen ymmärretyksi tulemisesta, avaa uudenlaisia näkökulmia sekä auttaa näkemään ratkaisuvaihtoehtoja. (Koskisuu 2003, 54.) Yhteistyötä tekemällä opimme samalla monenlaisia tärkeitä taitoja, joita tarvitsemme elämässä: Palautteen antamisen ja saamisen taitoa, mielipiteiden ilmaisemista ja toisten kuuntelemista, omien tunteiden ilmaisemista ja niiden tunnistamista sekä tuen antamista ja vastaanottamista. (Toikka & Toikka 2006, 11.) Joskus on aika vaikeaa esimerkiksi pyytää toisilta apua. Yksin on kuitenkin raskasta selviytyä. Toisten ihmisten tuki on tärkeää jokaiselle. (Laine ym. 2004, 30.)

Tyttöjen talo on Helsingissä sijaitseva kohtaustapaikka 10–25-vuotiaille tytöille. Tyttöjen talo kumppanuushanke perustettiin 1999, ja sitä ylläpitävät Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskus, Settlementtinuorten liitto ry ja Kalliolan nuoret ry. Tyttöjen talo syntyi valtakunnallisen ”Upea minä” -projektin yhteydessä. Projektissa, joka toimi

vuosina 1998–2001, tuettiin tyttöjen elämänhallintataitoja sekä koulutettiin henkilökuntaa herkistymään tyttöjen elämää koskettaviin erityiskysymyksiin. (Laurent 2004, 29- 30.) Vuonna 2003 talolla toimi projekti, jonka tarkoituksena oli edistää monikulttuurista toimintaa talolla sekä tavoittaa uusia maahanmuuttajataustaisia tyttöjä. Tyttöjen talon perustehtävä on ”tukea tyttöjen ja nuorten naisten kasvua ja identiteettiä ja auttaa heitä kasvamaan itsensä näköisiksi naisiksi yhteisöllisyyttä arvostavassa sekä naistietoisessa ilmapiirissä”. Tyttöjen talolla on paljon erilaisia toimintoja, joista tärkeimpänä pidetään vuorovaikuttavia ryhmiä. Tyttöjen talon toimijoiden innostamana ja kouluttamana tyttötyötä, tyttöryhmiä ja Tyttöjen talo -projekteja on viime vuosina syntynyt eri puolilla Suomea. Maahanmuuttajatyöt ovat kuuluneet Tyttöjen Talon kohderyhmään perustamisesta lähtien. (Laurent 2004, 30–33.)

Keväällä 2004 valmistui Lina Laurentin toimintatutkimus, jossa määriteltiin monikulttuurisuuden käsitettä Helsingin Tyttöjen talolla ja laadittiin toimintasuunnitelmaa monikulttuurisen tyttötyön kehittämiseksi. Laurent toteaa artikkelissa ”Ei mitään eksoottista – monikulttuurinen tyttötyö käytännössä”, että tyttötyö on aika uusi asia Suomessa. Laurent painottaa, että eritoten monikulttuurista tyttötyötä on tutkittu vähän. (Laurent 2004, 29–30.) Yksi tutkimuksen perusajatus oli, että kulttuurinen moninaisuus voi edesauttaa kulttuurista rikkautta ja olla laajemman ymmärryksen lähteenä sekä oman että vieraan kulttuurin ymmärtämisessä. Laurent on tuonut tutkimuksessaan esiin, että Tyttöjen Talolla alusta asti tärkeänä tekijänä olleen monikulttuurisen tyttötyön kehittäminen on tärkeää. Talon henkilökunta oli samaa mieltä tutkijan kanssa, mutta uupuvat resurssit estävät laaja- alaisempaa monikulttuuriseen nuorisotyöhön panostamista. Laurent on painottanut, että erilaisista Tyttöjen Talon yhteistyökumppaneiden järjestämisestä monikulttuurisuusprojekteista olisi hyvä edetä kohti arkisempaa, luonnollisempaa toimintaa. Tyttöjen Talolla tämä toteutuu monikulttuurisuuden ollessa luonnollinen osa Talon toimintaa ja arkea. (Laurent 2004, 34–38.)

Tyttöjen Talon esikuvana on toiminut Xist-tjejforum, 1995 perustettu tyttöjen oma talo Tukholmassa. Talo on tarjonnut tukholmalaisille nuorille tytöille paljon erilaisia harrastusmahdollisuuksia sekä tuki- ja neuvontapalveluita. (Laurent 2004, 30.) Ideana on ollut, että tyttöjä koskevat toiminnot ja palvelut kasataan saman katon alle. (Ahonen 1997, 16–17.)

3.2 Nuoren elämänhallinta

Elämässä ei voi välttyä vaikeuksilta, surulta, menetyksiltä ja ahdistukselta. Vaikeuksien keskellä voi helpottaa sen hyväksyminen, että vaikeudet kuuluvat elämään yhtäläillä kuin onnellisetkin hetket. Tulen työni teorian Selviytymistavat-luvussa paneutumaan siihen, että ihmisillä on erilaisia tapoja, jotka auttavat heitä jaksamaan läpi vaikeiden aikojen. (Laine ym. 2004, 27.)

Arjessa elämänhallinta muodostuu ihmisen päätöksistä ja valinnoista. Elämää ei tietenkään voi täydellisesti hallita tai ohjata, vaan tässä tarkoitetaan sitä hallinnan tunnetta, joka on hyvinvoinnin edellytys. Elämä vaatii paljon sopeutumista, mutta jos sitä yrittää ohjata haluamaansa suuntaan, voi yrityksen tuloksena olla enemmän omalta tuntuva elämä. Tästä yksilö voi saada ilon tunteita ja tyydytystä. (Laine ym. 2004, 29.) Joskus halu hallita omaa elämää voi olla jopa liian voimakas. On vaikeaa jaksaa, jos ei salli itselle ikinä heikkoutta tai toisten varaan heittäytymistä. Oma asennetta on syytä tarkistaa, jos vaatimukset omalle itselle ovat liian kovia. (Laine ym. 2004, 29–30.)

Ihmisen tapaan elää ja elämänsä hallitsemisesta. Elämänhallinnan käsite jakautuu sisäiseen ja ulkoiseen elämänhallintaan. Sisäinen elämänhallinta sisältää ne keinot, joilla nuori luo elämäänsä sisältöä ja merkitystä. Välineinä sisäisessä elämänhallinnassaan nuorella on perhe, sosiaaliset suhteet ja harrastukset. (Aaltonen, Ojanen, Vihunen ja Vilen 2003, 185.)

Sisäinen elämänhallinta tarkoittaa sitä kykyä, joka nuorella on sopeutua elämässä vastaantuleviin tilanteisiin ja olosuhteisiin. Esimerkiksi jos nuori näkee itsensä kovin kielteisesti, saattaa se johtaa jatkuviin epäonnistumisiin. Tämä taas ruokkii nuoren heikkoa itsetuntoa, mikä voi johtaa epäonnistumiskierteeseen. (Aaltonen ym. 2003, 185.)

Ulkoisen elämänhallinta tarkoittaa sitä, kuinka paljon nuori kokee itse vaikuttavansa oman elämänsä olosuhteisiin. Ulkoista elämänhallintaa on kyky ohjalla omaa elämää siten, etteivät haitalliset, itsestä riippumattomat, ulkoiset tai odottamattomat tekijät pääse vaikuttamaan sen vaiheisiin. Nuoren asettamat tavoitteet, esimerkiksi koulutus ja

ammatti, kuuluvat tähän ulkoiseen elämänhallintaan. Puhtaimmillaan se on aineellisesti ja henkisesti turvattua elämää. (Aaltonen ym. 2003, 185.)

Nuoren hyvinvointi voidaan kuvata toimeen tulemisen kokemukseksi. Toimeen tulemisen ja hyvinvoinnin kannalta on oleellista oman minän havainnointi, vertailu ympäristöön ja tarve saada itselle sekä oma että muiden hyväksyntä. Nuoren pahoinvointia puolestaan edustavat jonkin identiteettikehityksen vaiheen tai alueen ongelmat, hylätyksi tulemisen tunne tai epäonnistumisen kokemukset. Kielteisiin kokemuksiin liittyy muun muassa myös nuoren terveydelle epäsuotuisien elintapojen kasautuminen. (Aaltonen ym. 2003, 187.)

Vaikeuksien voittamiseksi yksilön on otettava käyttöön sekä henkiset että fyysiset voimavaransa ja hyödynnettävä ulkoisia sosiaalisia tukiverkostoja. Aktiiviset ja myönteiset tunteet lieventävät tehokkaasti uhkaavia stressiseuraamuksia. Halu, rohkeus, toivo ja neuvokkuus saattaa oma elämä uuteen järjestykseen voivat muokata stressin uusiksi voimavaroiksi, jotka voivat olla kasvun mahdollisuuksia. (Ayalon 1995, 12.)

Liebkind ja Janiskaja-Lahti kirjoittavat tutkimistaan maahanmuuttajanuorten hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä ja mainitsevat yhtenä tekijänä nuoren syrjintäkokemukset. Mitä enemmän syrjintäkokemuksia oli ollut, sitä enemmän nuori kärsi stressioireista, hänen itsetuntonsa heikkeni ja tyytyväisyys elämäänsä väheni. Vanhempien antama tuki tai tuen puute näytteli suurta osaa nuoren hyvinvoinnissa. Suomen kielen taito paransi nuorten hallinnan tunnetta ja itsetuntoa, mutta ei vähentänyt stressioireita. Itsetunto oli parempi nuorilla, jotka kokivat saavansa ymmärrystä ja tukea molemmilta vanhemmiltaan. Perinteisten perhearvojen kannattaminen vähensi stressioireita ja käyttäytymisen ongelmia kaikilla tutkituilla nuorilla. (Liebkind 2000, 116–117.)

Nuorilla oli elämässään sitä parempi hallinnan tunne, mitä parempi oli heidän suomen kielen taitonsa, mitä enemmän he kokivat saavansa ymmärrystä ja tukea äidiltään ja mitä vähemmän he hyväksyivät lapsen itsemääräämisoikeuden rajoittamista. Äidiltä koettu tuki vähensi tytöillä stressioireita. Vanhempien auktoriteetin hyväksyminen lisäsi kaikkien maahanmuuttajanuorten tyytyväisyyttä elämäänsä. Ainakin toisen vanhemman antama tuki oli tärkeä asia nuoren itsetunnon, hallinnan tunteen ja käyttäytymisen

suhteen. (Liebkind 2000, 117- 121.)

3.3 Selviytymistavat

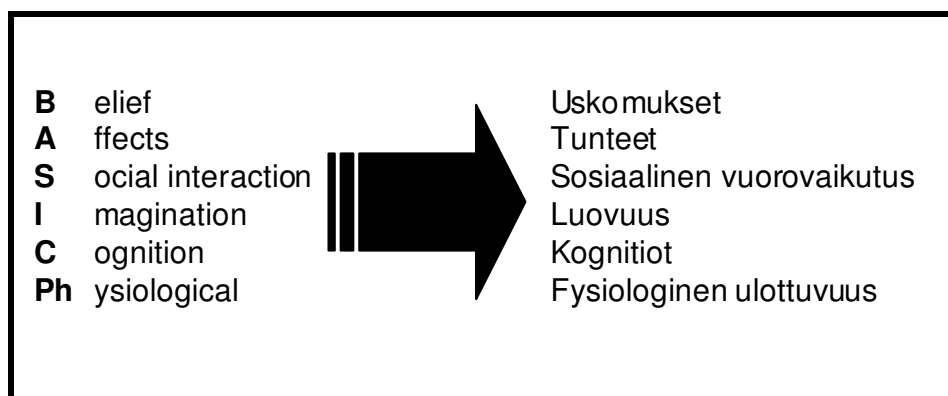
Nuoren opiskelu on työtä ja se vaatii voimavaroja. Koulun ulkopuolinen elämä voi olla voimavaroja lisäävää tai niitä kuluttavaa. Ihmisessä on ikään kuin akku, joka vaatii lataamista tietyin väliajoin riittääkseen. Joku "lataa akkujaan" harrastamalla jotain luovaa, joku toinen retkeilee luonnossa. Yksi viettää aikaa läheistensä kanssa ja toinen nautiskelee kulttuurista. Ne asiat, jotka antavat meille voimaa, voivat myös viedä niitä ja koetella jaksamistamme. (Laine, Ruishalme, Salervo, Siven & Välimäki 2004, 24.) Hyvinvoinnin kannalta yksi tärkeä asia nuoren elämässä on yleisesti selviytyminen omassa elämässä (Aaltonen ym. 2003, 187).

Ihmisen hyvinvointi koostuu erilaisista terveyden osa-alueista. Näitä ovat fyysinen, psyykinen, sosiaalinen, henkinen ja hengellinen hyvinvointi. Kaikki nämä osa-alueet vaikuttavat toisiinsa. Ongelmat suhteissa läheisiin heijastuvat helposti psyykkiseen hyvinvointiin. Myös fyysiset kivut tai sairaudet heijastuvat helposti psyykkiseen oloon. Tasapaino eri alueiden välillä saa ihmisen tuntemaan olonsa hyväksi ja tyydyttäväksi. (Laine ym. 2004, 26.)

Yksi työni keskeinen tavoite on tutustuttaa tytöt omiin arjen selviytymistapoihinsa ja selvittää, millaisia nämä tavat ovat. Käytän toiminnassa Ofra Ayalonin Basic Ph:tä, joka jakaa ihmisten käyttämät selviytymistavat kuuteen eri ulottuvuuteen: uskomuksiin ja arvoihin, tunteisiin, sosiaaliseen vuorovaikutukseen, luovuuteen / mielikuvitukseen, kognitioihin ja fysiologiseen ulottuvuuteen. Näihin ulottuvuuksiin siis sisältyvät ihmisen tavat kohdata oma sisäinen sekä häntä ympäröivä maailma. Ihminen käyttää useampaa kuin yhtä selviytymistapaa reagoidessaan esimerkiksi stressiin. Ihminen voi myös käyttää kaikkia kuutta tapaa, mutta jokaiselle kehittyy oma ainutlaatuinen yhdistelmä näistä omassa elämässä vallitsevien olosuhteiden ja omien taipumusten pohjalta. (Ayalon 1995, 27- 28.)

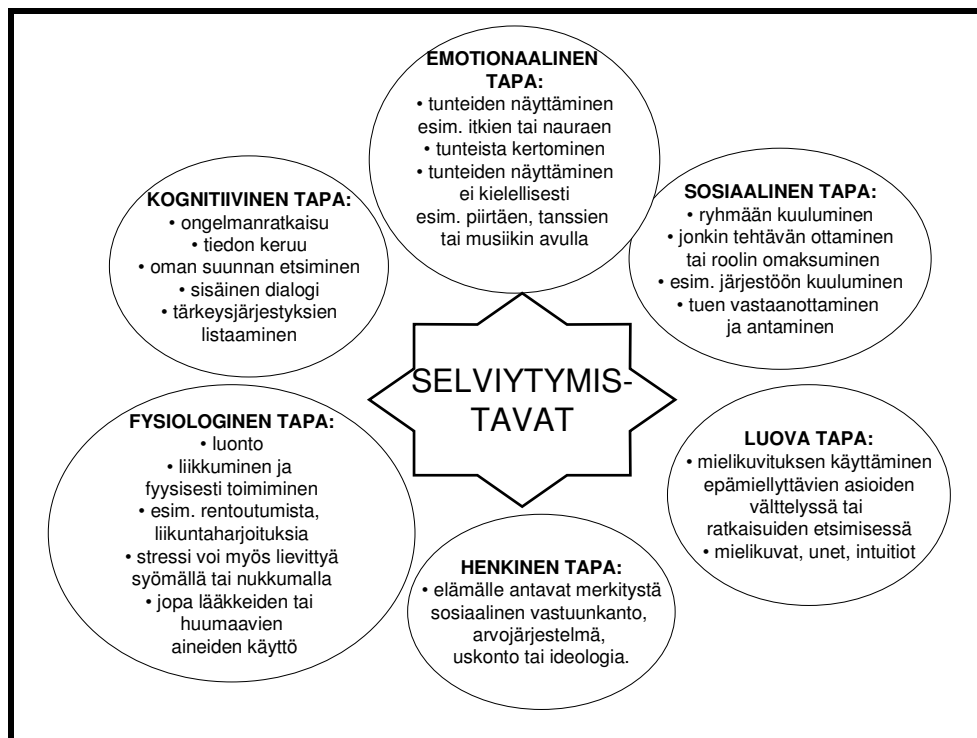
Ayalon käyttää käsitteitä selviytymiskeinot, selviytymiskanavat ja selviytymisen ulottuvuudet. (Ayalon 1995, 25.) Itse päätin tässä työssäni käyttää käsitettä selviytymistavat, koska se tuntuu luontevimmalta sanalta itselleni. Sanana

selviytymistapa kuvaa myös sitä, että ihminen tekee jotain selviytyäkseen. Kuvaan siis ihmisen tapaa toimia hänen kohdatessaan erilaisia elämäntilanteita ja tapahtumia. Puhun myös selviytymisulottuvuuksista, joiden ”sisällä” nämä erilaiset selviytymisen tavat ovat.

(Ayalon 1995, 27.)

Ayalonin selviytymistapoja voidaan käyttää monella tavalla ihmisten kanssa toimittaessa. Itse käytin niitä työkalunani, kun käsitelimme tyttöjen kanssa kulttuurien eroja, sekä yhdellä toimintakerralla, kun tutkimme tyttöjen omia selviytymistapoja. Käytän niitä myöhemmin myös arvioidessani ryhmän toimintaa.

(Ayalon 1995, 28.)

Stressaavat tilanteet kuuluvat meidän jokaisen elämään, mutta sietämättömiksi ne muuttuvat, kun stressi jatkuu pitkään, emmekä osaa vähentää sitä käytössämme olevilla tavoilla tai pääse siitä eroon. Tämän kaltaisissa tilanteissa stressi voi aiheuttaa kriisin. Joskus voi käydä niin, että kriisitilanteessa juutumme käyttämään meille tyypillistä selviytymistapaa, vaikka se ei auta, emmekä osaa muuttaa tapaamme toimia. Basic ph -menetelmä on luotu, jotta ihmiset voisivat oppia ja tiedostaa itsessään erilaisia keinoja toimia ja selviytyä elämänsä stressitilanteissa joustavasti. (Ayalon 1995, 29.)

Selviytymisen kannalta ihmisen elämässä on tärkeää, että hänellä on käytössään mahdollisimman monta selviytymistapaa ja hän osaa soveltaa ja käyttää niitä tilanteen mukaan. (Laine ym. 2004, 76.)

3.4 Kulttuurinen nuorisotyö

Nuorisotyön parissa työskentelevät draamapedagogit Johanna Tuliainen ja Anne Pässilä ovat perustaneet sivuston, jolla he pohtivat kulttuurista nuorisotyötä ja yrittävät

määritellä omien kokemustensa pohjalta, mitä se on ja mitä se voisi olla. Kulttuurinen nuorisotyö on arvolähtökohdiltaan nuorisolähtöistä, ja nuori on vastavuoroisessa suhteessa työntekijän kanssa. Kulttuurisen nuorisotyön taustalla on ajatus siitä, että yksilöllä on mahdollisuus vaikuttaa yhteisön täysivaltaisena jäsenenä. (Tuliainen & Pässilä 2009.)

Tuliainen on lainannut esseekirjoituksessaan Helsingin nuorisoasiankeskuksen työryhmän määritelmää, joka määrittää kulttuurisen nuorisotyön nuorten ilmaisutaitoja vahvistavaksi ja luovaa osaamista tukevaksi. Työryhmän mukaan kulttuurinen nuorisotyö on omaehtoista, osallistumista tukevaa sekä nuorten oppimista ja kasvua edistävää toimintaa, jossa nuoret eivät ole niinkään toiminnan kohteita vaan toimivat ensisijaisesti tekijöinä. Työryhmä toteaa, että tämä määritelmä tukee nuorisoasiankeskuksen toiminta-ajatusta, nuorten kansalaisuuden tukemista ja heidän kansalaisvalmiuksiensa kehittämistä koulun ulkopuolella tapahtuvan toiminnan kautta. Työryhmän mukaan osallisuuden ajatus on olennaista kulttuurisessa nuorisotyössä. Tämä tarkoittaa sitä, että nuoret lähiyhteisöineen elävät konkreettisella tavalla luovassa vuorovaikutuksessa ilmaisten arvojaan, tunteitaan sekä ajatteluaan eri toimintamuotojen kautta. (Tuliainen & Pässilä 2009.)

Tuliainen toteaa, että kulttuurisen nuorisotyön määritelmä sekä työn sisältö ovat aivan erilaisia erilaisissa kulttuurisissa ympäristöissä, esimerkiksi Helsingissä ja Utsjoella. Helsingin nuorisoasiankeskuksen työryhmän mukaan kulttuurisen nuorisotyön perustehtävä on kehittää nuorten ilmaisutaitoja luomalla nuorille kulttuurisia ja henkisiä tukirakenteita sekä yhteisöllisiä ja yksilöllisiä onnistumisen kokemuksia. Työryhmän mukaan kulttuurisen nuorisotyön ensisijainen tarkoitus ei ole kasvattaa yksin taiteen ja kulttuurin ystävää, vaan sen tarkoitus on nuoren kasvun tukeminen. (Tuliainen & Pässilä 2009.)

Näreen mukaan kulttuurisella nuorisotyöllä on terapeuttinen merkitys, joka sisältyy sen mahdollisuuteen tarjota nuorelle keinoja omien kokemustensa juonellistamiseen. Näre selittää, että näillä keinoilla kovia kokenut nuori voi rakentaa oman elämänsä kertomusta, tuoda omia haavojaan tunnistettaviksi muillakin kuin puheen keinoin. (Tuliainen & Pässilä 2009.)

Tuliainen kirjoittaa, että Helsingin nuorisoasiankeskuksen nuorisotoimenjohtaja

Siuralan mukaan kulttuurinen nuorisotyö tarkoittaa mahdollistamista ja dialogia. Kulttuurinen nuorisotyö määrittyy dialogin ja mahdollistamisen kautta yhdeksi sosiaalipedagogiikan työmenetelmäksi. Helsingin nuorisosiainkeskuksen työryhmän mukaan kulttuurinen nuorisotyö on mahdollistamisen kautta osaksi myös sosiokulttuurista innostamista. Työryhmän mukaan Kurkea lainaten nuoria voidaan innostaa muun muassa kasvatuksellisten, ilmaisullisten, kulttuuristen ja sosiaalisten aktiviteettien avulla. (Tuliainen & Pässilä 2009.)

Opinnäytetyöni monikulttuurisessa tyttöryhmässä koin erityisen tärkeäksi innostaa ja olla dialogissa ryhmäläisten kanssa toteuttaessani kulttuurista nuorisotyötä.

Dialogisuudella tarkoitetaan sitä, kun pyritään yhteisen ymmärryksen rakentamiseen ja osataan edesauttaa vuorovaikutuksen kulkua siihen suuntaan. Yksi dialogisuuden tärkeistä elementeistä on vastavuoroisuus. Asiakassuhteessa tämä tarkoittaa molemminpuolista ymmärryksen rakentamista, jossa ei mennä yksistään työntekijän eikä asiakkaan vaan molempien ehdoilla. (Mönkkönen 2007, 86–87.) Dialogi tarkoittaa kahden tai useamman keskustelijan välistä kommunikaatiota, joka on aktiivista, sitoutunutta, vastavuoroista, kunnioittavaa, avointa ja vilpittömää (Aarnio, Enqvist ja Helenius. 2002).

Dialogin perustana on aktiivinen osallistuminen, sitoutuminen keskusteluun, vastavuoroinen suhtautuminen ja reagoiminen, avoin ja vilpittömän ilmaiseminen, kunnioittava suhtautuminen ja irtautuminen minäkeskeisyydestä. (Aarnio ym. 2002.)

Sanan vaativammassa merkityksessä dialogi tarkoittaa jotain muuta kuin tavallista keskustelua, väittelyä tai jutustelua, joihin sisältyy oman aseman puolustaminen ja suojaaminen. Aktiivinen osallistuminen ja sitoutuminen keskustelun jatkamiseen myös vaikeissa tilanteissa kuuluvat dialogiin. Dialogissa suhtaudutaan toisiin kunnioittaen ja vilpittömästi, toiselle hyvää tahtoen ja välittäen. Dialogissa yritetään rakentaa yhteistä ymmärrystä. Jokaisen mukaantuleminen on tärkeää, ja sitä arvostetaan aidosti. Vaikka se ei olekaan dialogin itsetarkoitus, voi tuloksena parhaimmillaan olla yhteisymmärrys. (Aarnio ym. 2002.)

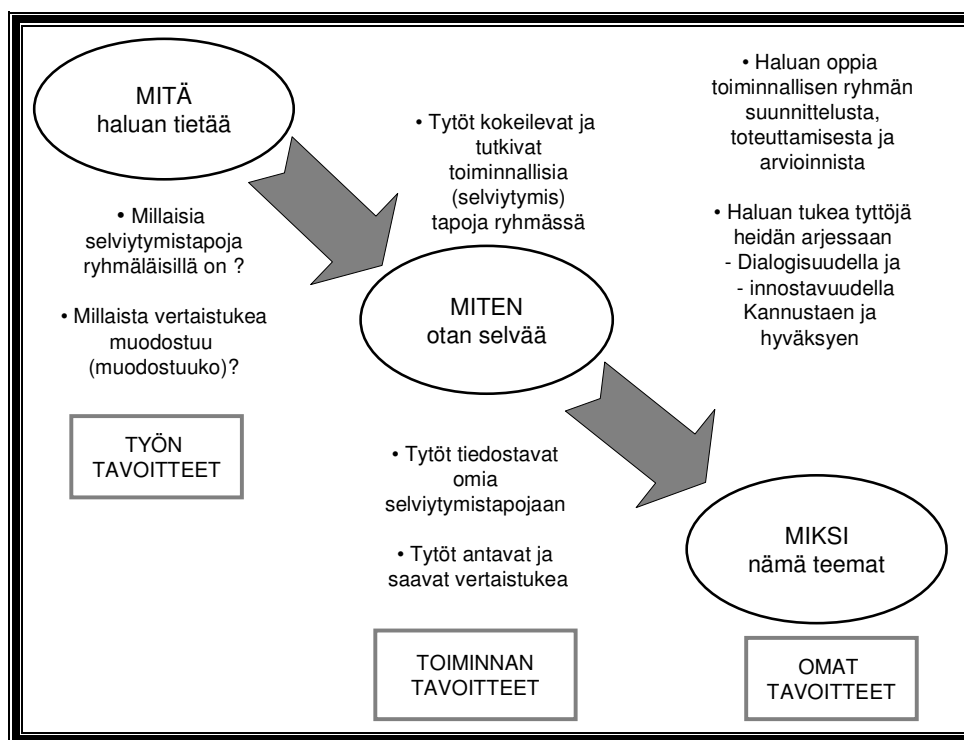
Dialogissa jokainen osallistuja tuo oman palasensa kokonaiskuvan rakentamiseen, siinäkin tapauksessa, että se näyttäisi keskeneräiseltä tai vähäpätöiseltä. Normaalisti

keskustelussa osallistujat tuovat oman, valmiin palasensa mukaan. On tavallista, että oman palasen paremmuudesta syntyy kilpailua tai jopa taistelua. Dialogissa voidaan yhtä hyvin olla niin samaa mieltä kuin eri mieltäkin muiden kanssa. Dialogissa jokaisen mukaantulo on arvokasta sinällään, koska se vie keskustelua eteenpäin. Ei ole olennaista, kenen tai minkä asian puolelle asettuu, vaan tärkeää on oman näkökulman esiin tuominen. Dialogissa ei ole tarve saada kiireesti valmista. Osallistujassa syntyy halu jatkaa, koska tämänkaltaisessa keskustelussa ihmiset ja asiat on mahdollista kohdata aidosti ja vapaasti sekä tulla kuulluksi. (Aarnio ym. 2002.)

4 TAVOITTEET JA TAVAT ARVIOIDA

Esittelen tavoitteet, joihin opinnäytetyölläni pyrin sekä tavat, joiden avulla arvioin toimintaa.

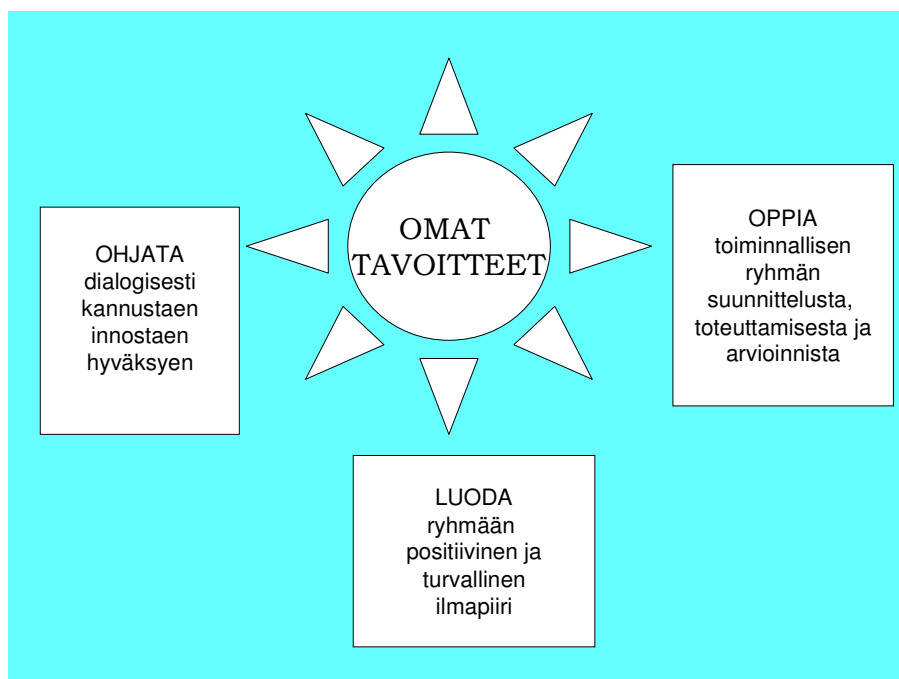

Työni punainen lanka oli, että ryhmäläiset tulisivat tietoisiksi yksilöllisistä selviytymistavoistaan, havainnoisivat niitä sekä antaisivat ja saisivat vertaistukea.

Nuoruus on raskasta ja hämmentävää aikaa kysymyksineen ja ajatuksineen. Kahden kulttuurin välillä eläminen lisää varmasti epävarmuuden ja kysymysten määrää nuoren mielessä. Koen tärkeänä, että nuorilla olisi mahdollisuus sanoa ajatuksiaan ääneen, tulla kuulluiksi ja saada vertaistukea muilta samankaltaisessa elämäntilanteessa olevilta nuorilta. Lisäksi koen arjessa toimimisen ja hyvinvoinnin kannalta merkittävänä asiana, että nuorella olisi useampi kuin yksi tapa toimia, kun ongelmat tuntuvat kasaantuvan.

Toiminnan tavoitteina on, että tytöt huomioivat ja tukevat toinen toisiaan, tutustutaan yhdessä erilaisiin toiminnallisiin (selviytymis-)tapoihin yhdessä, ja tytöt tulevat tietoisiksi omista, yksilöllisistä selviytymistavoistaan.

Omana oppimistavoitteenani oli oppia lisää toiminnallisen ryhmän suunnittelusta, toteutuksesta ja arvioinnista.

Halusin tukea ryhmäläisiä heidän arjessaan. Tähän pyrin dialogisuudella ja innostamisella, kannustaen hyväksyvässä ilmapiirissä. Tarkoitukseni oli luoda ryhmään positiivinen ja turvallinen ilmapiiri. Minulle oli tärkeää innostaa tyttöjä toiminnassa ajatukseni, että myönteiset kokemukset ryhmässä kasvattaisivat

nuorten luottamusta itseensä. Tämä voisi vahvistaa myös suoriutumista elämän ihan tavallisissa ongelmatilanteissa.

Toimintaa arvioin havainnoimalla, kirjoittamalla päiväkirjaa, valokuvaamalla ja tarkastelemalla ryhmän tuotoksia (minäpuita ja roolikarttoja), sekä alku- ja loppukyselyillä.

4.1 Alku- ja loppukyselyt

Ryhmän alkaessa tytöt saivat kotiin mukaan alkukyselyt (Liite 2), joilla pyrin saamaan hieman tietoa heistä ja heille tärkeistä asioista. Kysyin tytöiltä heidän syntymämaastaan, Suomessa olon ajasta, tukiverkostoista eli läheisistä ihmisistä sekä heidän selviytymiskeinoistaan arjessa. Kysyin myös, mikä juuri sillä hetkellä mietitytti, mikä tuntui tärkeältä sillä hetkellä ja tulevaisuudessa. Halusin myös tietää, miltä tytöistä tuntui ryhmän alkaessa ja millaisia odotuksia ja toiveita heillä oli ryhmän suhteen.

Loppukyselyn (Liite 9) tein jonkin ajan päästä ryhmän toiminnan loputtua. Tytöt saivat palauttaa loppukyselyt koulunsa kuraattorille nimettöminä. Kysyin nuorten palautetta siitä, oliko ryhmässä turvallinen olo, tunsivatko he kuuluvansa ryhmään ja tulevansa hyväksytyiksi, kuunneltiin heitä, saivatko he tukea muilta ja millainen ilmapiiri oli. Halusin myös tietää, miltä tytöistä tuntui lähteä alussa mukaan ryhmän toimintaan ja sitoutua, mikä toiminnassa innosti, miltä tuntui kertoa synnyinkulttuurista, saivatko he uutta tietoa muista kulttuureista ja tehtiinkö ryhmässä niitä asioita, joita nuoret odottivat.

4.2 Osallistuva havainnointi

Tärkeä osa osallistuvaa havainnointia on muistiinpanojen tekeminen. Muistiinpanoja voidaan tehdä havainnoidessa, vasta jälkeensä tai yhdistäen näitä molempia. Havainnoidessa tehdyt muistiinpanot ovat luotettavampia, koska niissä havaintojen tekeminen säilyy helpommin systemaattisena. Havainnoista tehtyjen muistiinpanojen lisäksi myös tutkimuspäiväkirja on hyvä keino ajatuksien ja pohdintojen kirjaamiseen. (Törrönen 1999, 229–230.)

Havainnoinnin suurin etu on se, että sen avulla voi saada suoraa ja välitöntä tietoa ryhmien toiminnasta ja käyttäytymisestä. Tyypillistä osallistuvalla havainnoinnille on se, että tutkija osallistuu toimintaan tutkittavien ehdoilla. Havainnointi voi olla vapaata ja luonnolliseen toimimiseen mukautuvaa. Havainnoijan on hyvä muistaa että, havainnot on tarkoitus pitää erillään omista tulkinnoista. (Ayalon 1996, 202, 205–206.)

Osallistuvalla havainnoinnilla tarkoitetaan vuorovaikutuksessa olemista ja suoraa havainnoimista, muistiinpanojen tekemistä ja analysoimista sekä haastattelujen tekemistä. Jotta osallistavan havainnoinnin avulla voitaisiin perehtyä ihmisten välisiin suhteisiin ja inhimilliseen kanssakäymiseen, edellytetään jatkuvaa ja intensiivistä havainnoimista: keskustelemista, kuuntelua ja katselua. (Törrönen 1999, 222–223.)

Kirjasin oppimispäiväkirjaani ryhmän toiminnan aikana ja toimintakertojen jälkeen tärkeiltä tunteilta seikkoja. Päiväkirjaa kertyi noin viisitoista sivua, joista olen lainannut kohtia toiminnasta kertovan tekstin sekaan.

Seuraavalla kaaviolla kuvaan sitä, millä tavoilla arvioin kutakin tavoitettani.

5 TOIMINNAN ALKAESSA

Kesällä 2005 olin mukana toteuttamassa toiminnallista intiaanikesää nuorisotalolla. Toiminnassa oli mukana pääosin maahanmuuttajapoikia, tyttöjä oli vaan muutama. Pidin kesätyöstäni kovasti, ja tällöin syntyi ajatus, että tekisin myös opinnäytetyöni maahanmuuttajanuorten parissa. Koska maahanmuuttajatyttöryhmälle oli tarvetta nuorisotalolla, päätimme yhdessä nuorisotalon työntekijän kanssa toteuttaa ryhmän. Koska olimme ohjanneet yhdessä onnistuneesti ”intiaanikesän”, joka oli täynnä erilaisia toiminnallisia menetelmiä, mm. askartelua, liikuntaa, draamaa, soitinten tekoa, larppausta, leiriä yms., päätimme tehdä myös tyttöryhmästä toiminnallisen.

Tyttöjen toiveiden vaikutuksesta toimintakertojen teemoiksi muodostuivat tutustuminen, kulttuuri, roolit, odotukset, tulevaisuus, selviytymisvoimavarat, tanssi ja loppubileet. Teimme myös tutustumiskäynnin nuorten tukipiste Jeesiin, joka on eräs taho, josta tytöt voivat jatkossa hakea tukea arkeensa ja vastauksia erilaisiin kysymyksiinsä. Tavoitteenani oli luoda puitteet mukavalle, luottamukselliselle toiminnalle, joka mahdollistaisi rentoutumisen ja positiivisten kokemusten synnyn.

Tapaamispaikkana toimi Havukosken nuorisotalo, ja toiminnassa tarvittavat materiaalit ja esimerkiksi teetarpeet saimme myös talolta. Toimintakerta koostui aloituspiiristä, jossa vaihdoimme kuulumiset ja kerroimme sen hetken tunnelmat valitsemalla kuvakortin. Tämän jälkeen oli vuorossa toiminta, jonka lomassa keskustelimme. Lopussa asetuiimme jälleen piiriin ja kävimme läpi sitä, mitä ajatuksia toiminta oli herättänyt. Lopussa myös kävimme tunnepiirin läpi, kertoen ensimmäisenä mieleen tulevan sanan muille.

Tulen käyttämään tekstissä käsitteitä ”monikulttuurinen” ja ”synnyinkulttuuri”. Synnyinkulttuurilla tarkoitan tyttöjen elämässä läsnä olevaa toista kulttuuria. Kaksi tytöstä oli syntynyt Suomessa ja kaksi ei. Alun perin käytimme ryhmästä nimeä ”maahanmuuttajatyttöryhmä”, mutta ”maahanmuuttaja” muuttui ”monikulttuuriseksi” toiminnan alettua, kun saimme palautetta siitä, etteivät kaikki tytöt ole maahanmuuttajia.

Nuorisotalon tavoitteena on järjestää nuorille aktiivista ja osallistavaa vapaa-ajan toimintaa, jonka pääasiallisena kohderyhmänä ovat 13–17-vuotiaat nuoret. Tarve

maahanmuuttajatyttöjen ryhmälle oli noussut nuorisotalolta, kun maahanmuuttajapojat olivat olleet toiminnassa mukana, ja oli huomattu, että he ovat huomattavasti helpommin tavoitettavissa kuin tytöt. Ryhmäläisiä etsimme kahdesta lähikoulusta: Havukosken ja Koivukylän yläasteilta. Lähetimme infokirjeen kuraattoreille, rehtoreille, alueen maahanmuuttajajärjestöille ja maahanmuuttajatyöntekijöille. Ryhmään haimme n. kahdeksaa iältään 14–15-vuotiasta maahanmuuttajatyttöä.

Olimme yhteydessä Havukosken yläasteen kuraattoriin, joka auttoi ryhmästä informoimisessa. Kävin itse koululla juttelemassa tyttöjen kanssa ja kertomassa ryhmästä sekä vastailemassa kysymyksiin. Varovaista kiinnostusta oli havaittavissa. Tytöt olivat paikalla tiiviinä porukoina ja mietin, että jos joku tytöistä ei haluaisi tulla ryhmään, voisi tämä vaikuttaa muidenkin tulemiseen.

Ennen toimintaa puhuimme nuorisotalon työntekijän kanssa, että voisimme ohjata ryhmän yhdessä, ja näin teimme. Nuorisotyöntekijä teki näyttötyötään nuorten ja heidän perheidensä tukemiseen liittyen. Suunniteltu reflektointi ja yhteinen toiminnan arviointi jäivät todella vähäiseksi. Sovimme ryhmän alkaessa, että kävisimme toimintakertojen jälkeen arviointikeskusteluja ja havainnoisimme ryhmää toiminnan aikana vuoronperään, mutta tämä ei toteutunut.

Emme osanneet tehdä yhteistyötä hedelmällisellä tavalla. Sain sen käsityksen, että nuorisotyöntekijän oli vaikea motivoitua havainnoimaan ja käymään arviointikeskusteluja, kun hän ei nähnyt niitä oma työnsä kannalta tarpeellisena. Meillä molemmilla oli omat intressinsä, minulla opinnäytetyöni ja nuorisotyöntekijällä oma näyttötyönsä, eivätkä tavoitteemme oikein kohdanneet. Halusin keskittyä toiminnassa tyttöihin ja siihen, millaista toiminta on heille. Ymmärtääkseni nuorisotyöntekijällä oli omat tavoitteensa, jotka poikkesivat omistani.

Toiminnan sisältö oli pitkälti suunnittelemaani, ja otin myös päävastuun ohjaamisesta. Ohjasimme vuoron perään harjoitteita toimintakerroilla. Päätin keskittyä havainnoimisessa tyttöjen keskinäisen olemisen ja vertaistuen tarkkailuun, sekä siihen, millaisia arjen selviytymistapoja tytöillä on käytössä.

Tutkimuslupaa opinnäytetyöhöni hain Vantaan nuorisotoimen johtajalta. Lähestyimme tyttöjen vanhempia kirjeitse (LIITE 1) ja selvitimme, mitä ryhmässä tullaan tekemään ja

miksi sekä kysyimme luvan tyttöjen ryhmään osallistumiselle ja valokuvaamiselle. Toivoimme tämän herättävän luottamusta ja mahdollistavan tyttöjen osallistumisen toimintaan. Kolme tytöistä sai luvan valokuvaamiseen, ja yksi tytöistä ei halunnut tulla valokuvatuksi ollenkaan.

Meidän ohjaajien yhteinen ajatuksemme tyttöryhmälle oli lähinnä se, että ohjasimme yhdessä 9 toimintakertaa. Ohjasimme toiminnan yhdessä, mutta tässä opinnäytetyössäni arvioin toiminnan ja tyttöjen kokemusten lisäksi omaa ohjaamistani. Koska toimivaa yhteistyötä ei arviointikeskusteluiden tai havainnoinnin suhteen syntynyt, en juuri erittele nuorisotyöntekijän osuutta työssäni.

Ensimmäisellä suunnitellulla tapaamiskerralla olimme nuorisotyöntekijän kanssa odottelemassa tyttöjä nuorisotalolla. Ryhmään oli ilmoittautunut yhdeksän tyttöä, kun olin ollut markkinoimassa ryhmää Havukosken koululla. Yhtään tyttöä ei saapunut paikalle, ja olimme todella ihmeissämme. Myös koulun kuraattori, joka oli vielä tyttöjen kanssa jutellut ryhmästä, oli ihmeissään. Hän oli myös ollut siinä uskossa, että tytöt ovat tulossa ryhmään. Kuraattorin kautta selvisi, että osalle tytöistä oli mahdotonta tulla ryhmään siihen aikaan kun olimme suunnitelleet, koska heillä oli pitkä päivä koulussa. Kuraattori kertoi, että neljä tyttöä olisi edelleen halukkaita tulemaan ryhmään, jos voisimme neuvotella tapaamisajoista. Päätimme tavata viikon päästä ja yrittää uudelleen.

Havukosken koulun kuraattori oli tärkeänä apunamme, kun kokosimme tyttöryhmäämme. Hän etsi ryhmään tulevia tyttöjä kanssani koulun käytäviltä, jotta pääsin juttelemaan ja kertomaan heille ryhmästä. Kun suunnitellun ensimmäisen kerran jälkeen tyttöjä ei nuorisotalolle ilmaantunut, hän toimi edelleen ryhmään halukkaiden tyttöjen ja minun välillä informoimassa, että tapaamisajoista voidaan neuvotella.

Seuraavassa olen purkanut sitä tietoa, jota sain tytöistä alkukyselyn (LIITE 2) avulla sekä kertonut päiväkirjaani kirjoittamiani asioita tytöistä. Haluan tässä kertoa työn lukijalle, ketkä olivat ryhmän jäseniä. Olen käyttänyt peitenimiä kirjoittaessani.

5.1 Ryhmän jäsenet

Olen Mirella ja synnyin Kroatiaassa 14v sitten. Suomessa olen asunut 4,5 vuotta. Perheeseen kuuluu äidin ja isän lisäksi pikku veli. Vapaa-ajallani hengailen usein kavereiden kanssa ja käyn tanssimassa. Koulussa on parasta välitunnit ja äidinkielenopettajani. Kokeet ja matikka on ikävintä. Tärkeimmät ihmiset elämässäni ovat perhe sekä paras kaverini, sukulaiset ja muut kaverit. Ehkä läheisimpiä ovat äiti, isä ja paras kaverini. Tällä hetkellä minua mietityttää annetuista vaihtoehdoista ihmissuhteet ja pojat. Kun minulla on paha olla tai ongelmia auttaa siihen ystävän kanssa oleminen, yksin oleminen tai itkeminen. Minut tekee iloiseksi perhe, ystävät, pojat sekä hyvä numero koulussa. Kroatialaisessa kulttuurissa pidän ruoasta ja tavoista, suomalaisessa taas naisten ja miesten tasa-arvosta. Tärkeimmät asiat elämässäni ovat rakkaus, perhe, ystävät ja rehellisyys. Tulevaisuudessa toivoisin hyvää työtä ja koulutusta, perhettä ja kunnioitettavaa miestä. Minulla on hyvä ja mukava olo nyt kun ryhmä on alkamassa. Odotan ryhmältä tukea, rehellisyyttä sekä ystäviä.

Kun näin Mirellan, ensivaikutelmani hänestä oli energinen ja iloinen. Hän nauroi, hymyili ja puhui paljon. Mirellasta tuli tärkeä osa ryhmäämme mm. keskustelujen luojana ja ylläpitäjänä. Alusta asti Mirella oli kuin kotonaan ryhmässä. Tämä näkyi siinä, että häntä ei näyttänyt jännittävän ollenkaan ja hän jutteli taukoamatta ja kertoi itsestään avoimesti. Hän myös vaikutti fyysisesti rennolta makoillessaan sohvilla ja lattioilla. Välillä ohjaajan piti ohjata keskustelua niin, että muutkin ryhmäläiset saivat puheenvuoron. Mirellan oli vaikeaa olla paikoillaan pitkiä aikoja ja myös olla hiljaa silloin, kun muut puhuivat. Mirella oli kohtelias muita kohtaan ja yritti kuunnella kun muut puhuivat, mutta hän oli selkeästi levottomampi kuin muut ryhmäläiset. Mietinkin ensimmäisen tapaamiskerran jälkeen sitä, kuinka vertaistuki tulisi toteutumaan tyttöjen välillä, kun Mirella ja kaksi muuta tyttöä tulivat aika luontevasti toimeen, ja yksi tytöistä tuntui jäävän tässä sivuun. Mirella oli selkeästi ryhmän toinen ääripää vilkkauudessaan, ja syrjään jäävä tyttö toinen ääripää rauhallisuudessaan. Näin jo tässä vaiheessa ennen Mirellaan tutustumista, että yksi hänelle luonteva selviytymistapa on puhuminen. Hän oli itse alkukyselyssä maininnut ystävän ja sen lisäksi yksin olemisen ja itkemisen selviytymistavoikseen. Heti ensimmäisen kerran edetessä huomasin, että pojat olivat Mirellan puheissa paljon. Hän kertoili pojista koulussa ja siitä, että oli joku poika, josta hän tykkäsi. (Ohjaajan päiväkirja.)

Olen Merete ja olen asunut aina suomessa. Perheeseen kuuluu äiti, isä, sisko ja veli. Harrastan disco orientalia. Se on itämaisen ja länsimaisen tanssin yhdistelmää. Koulussa mukavinta on se kun on paljon ystäviä ja ikävintä kun joutuu päättämään kirjoja päähän. Mun lähimmät ihmiset on paras ystävä, muut ystävät ja sisko. Juuri nyt mua mietityttää tossa kyselyssä annetuista vaihtoehdoista koulu, ihmissuhteet, harrastus ja "kaikki". Kun mulla on paha olo mulla on onneksi kaverit jotka kuuntelee mua. Iloiseksi mun tulen kun huomaan että ystävät pitää musta hyvää huolta. Mun toisessa kulttuurissa pidän siitä kun ihmisiä kunnioitetaan ja kaverit ovat läheisiä kuin oikeat sukulaiset. Siitä mä en pidä että joskus on liian kohteliasta ja taas jotkut ihmiset puhuvat toisilleen liian epäkohteliaasti. Suomalaisessa hyvä on se ettei kotona ole liian tiukkaa ja esimerkiksi poikien kanssa saa olla. Ikävää on se että monilla on tyhmiä ennakkoluuloja. Elämässä tärkeintä on se että on hauskaa, vähän stressiä, paljon ystäviä ja että perhe voi hyvin. Tulevaisuudessa haluaisin kivan poikaystäväksi. Ihan kiva kun tällainen ryhmä järjestetään

"maahanmuuttajille" vaikka en mä kyllä ole maahanmuuttaja. Se vähän mietityttää että kuinka "hullu" ryhmästä tulee, tuleeko esimerkiksi riitoja. Odotan ryhmältä iloisia aikoja jolloin voisimme oikeasti pitää hauskaa.

Merete katseli muita tyttöjä ensimmäisellä kerralla hiljaisena ja tuijotti aika paljon minua silmiin. Hän myös hymyili "toinen suupieli ylhäällä". Ensivaikutelmani Meretestä oli, että hän oli muita tyttöjä varautuneemman oloinen ryhmään tullessaan. Heti alussa Merete otti esille, että on hullua että ryhmän nimi on "maahanmuuttajatyttöryhmä" kun hän ei ainakaan ole maahanmuuttaja. Tämä oli hyvä seikka. Ryhmätoiminnan alkaessa Merete seuraili muuta ryhmää hieman syrjään vetäytyen. Hänellä oli kuitenkin kysyttäessä voimakkaita mielipiteitä asioista, esimerkiksi siitä, millaisia sääntöjä ryhmässä pitäisi olla. En tiennyt, mitä mieltä hän oli ollut toiminnasta, kunnes hän ensimmäisen kerran päätteeksi sanoi palautesanakseen "kivaa". Meretellä oli välillä ensimmäisellä toimintakerralla kasvoillaan varsin vihainen ilme. Ajattelin tämän ja muiden hänen eleidensä takia, että voi olla hieman haasteellista luoda luottamus hänen ja meidän ohjaajien välille, mutta jo seuraavalla kerralla huomasin tämän pelon osoittautuvan turhaksi. (Ohjaajan päiväkirja.)

Olen Tinka. Olen asunut koko elämäni Suomessa. Perheeseeni kuuluu äiti, isä, kaksi siskoa ja veli. Harrastan tanssia ja usein vietän aikaa kavereiden kanssa. Koulussa on kivointa välitunnit ja kaverit. Ikävintä asioista pois jääminen. Minulle tärkeitä ihmisiä ovat vanhemmat, siskot, kaverit, John ja serkut. Kaikista läheisimpiä taitaa olla sisaret. Just nyt mietityttää koulu, ihmissuhteet ja jatko- opinnot. Kun on vaikeeta ja paha olo silloin kaverit ja jutteleminen auttaa. Iloiseksi tulen kun näen kaverit, tanssin, halaan ja kun ei ole ongelmia. Tärkeintä elämässä on se että voi olla oma itsensä ja päättää omista asioistaan (ei ihan aina). Ryhmältä odotan yhdessä olemista ja hauskanpitoa.

Ryhmän alkaessa Tinka osallistui keskusteluun, muttei ollut se, joka johti keskustelua. Jännitys näkyi kehon jännittyneestä asennosta ja ajoittain lattiaan kohdistetusta katseesta. Hän hymyili paljon ja oli läsnä reagoiden ryhmän tapahtumiin. Hän vaikutti iloiselta ja sosiaaliseltakin jännittyneisyydestä huolimatta. Hän jäi helposti hieman syrjään ja antoi puheliaammille tytöille tilaa. Hän osallistui kyllä kaikkeen keskusteluun varsinkin mielipidettä kysyttäessä. Mietin, että pitää muistaa ottaa hänet huomioon, kun teemme asioita ryhmässä, jotta myös hän saa äänensä kuuluviin toiminnassa. Tinkasta jäi mieleen hänen hymynsä, joka tuntui tarttuvan herkästi ympärillä olijoihin. Tulevaisuuteen, omaan synnyinkulttuuriin ja suomalaiseen kulttuuriin liittyviin kysymyksiin alkukyselyssä Tinka ei ollut vastannut. En tiedä, mistä vastaamattomuus johtui. (Ohjaajan päiväkirja.)

Olen Ling. Olen syntynyt Hongkongissa ja muuttanut Suomeen ollessani 4v. Perheeseeni kuuluu äiti ja neljä pikku siskoa. Harrastan musiikin kuuntelemista. Koulussa mukavinta on aineet joissa olen hyvä ja ikävintä kokeet jotka aiheuttavat stressiä. Minulle läheisin ihminen on isä. Muita tärkeitä ihmisiä elämässäni ovat äiti, siskot ja kaverit. Juuri nyt pohdin aika paljon kouluun ja tulevaisuuteen liittyviä asioita. Silloin kun on vaikeaa esimerkiksi paha olo minua auttaa lukeminen tai musiikin kuuntelu. Tulen iloiseksi kun saan hyvän numeron koulussa tai rahaa. Synnyinkulttuurissani pidän ihmisistä jotka huolehtivat perheestään köyhyydestä välittämättä. Köyhyydestä en pidä. Suomalaisessa kulttuurissa tykkään historiasta, ihmisistä ja ruoasta. Suomessa en pidä

rasisteista. Tärkeintä elämässäni on terveys ja perhe. Tulevaisuudessa haluaisin tulla miljardööriksi ja antaa rahaa tarvitseville. Odotan ryhmältä kivaa aikaa.

Ling oli rauhallinen ja aika vakava. Ehkä juuri siksi hän vaikutti ikäistään hiukan vanhemmalta. Ling oli ensimmäisellä kerralla aika hiljainen, mutta hänellä selkeästi oli myös vahvoja omia mielipiteitä ja hän uskalsi tuoda ne tarvittaessa esille. Ling ei ottanut paljoa kontaktia muihin tyttöihin, vaan kommunikoi lähinnä meidän ohjaajien kanssa. Hänen mielenkiinnon kohteensa vaikuttivat kovin erilaisilta kuin muilla tytöillä. Häntä kiinnosti eri maiden historia ja hyvin paljon tulevaisuuteen ja erityisesti opiskeluun liittyvät mahdollisuudet. (Ohjaajan päiväkirja.)

5.2 Alkukyselyiden purku

Ryhmän alkaessa teetätin tytöillä alkukyselyn (LIITE 2) ajatukseni saada tietoa tytöistä, heidän tukiverkostoistaan, selviytymistavoistaan ja sen hetkisistä tarpeistaan. Halusin hieman hahmottaa heitä mietityttäviä asioita, heidän haaveitaan sekä heille tärkeitä asioita.

Kaikki tytöt olivat 14-vuotiaita ja samalla 8. luokalla koulussa. Ryhmässä selvisi, että samalla luokalla olevat tytöt eivät olleet ennestään läheisiä ystäviä, mutta kaksi tytöistä oli ilmeisesti enemmän tekemisissä toistensa kanssa vapaa-ajallakin. Kaksi tytöistä oli syntynyt Suomessa. Yksi tytöistä oli syntynyt Kroatiassa ja asunut Suomessa 4,5 vuotta ja yksi syntynyt Hongkongissa ja asunut Suomessa 10 vuotta. Kolmen tytön perheessä oli sekä äiti että isä ja yhden tytön perheessä äiti. Kaikilla oli sisarus tai sisaruksia.

Kolme tytöistä harrasti tanssia ja yksi musiikin kuuntelua. Kaksi tytöistä nimesi myös kavereiden kanssa hengailun harrastukseksi. Ystävät ja välitunnit olivat kivoja koulussa. Yksi tytöistä nimesi kivoimmaksi asiaksi ne aineet, joissa oli hyvä. Ikävimmäksi asiaksi koulussa tytöt mainitsivat pänttäämisen ja kokeet. Kokeet olivat siis stressiä aiheuttava tekijä tyttöjen elämässä. Yksi tytöistä mainitsi myös, että ikävintä on asioista pois jääminen.

Kolme tyttöä mainitsi kyselyssä ihmissuhteet sillä hetkellä mietityttäväksi asiaksi. Kolmea tyttöä mietitytti myös koulu ja jatko-opinnot. Koulutus ja tulevaisuus ylipäättään tuntuivat olevan ajankohtaisia aiheita, mikä näkyi myös ryhmän toiminnassa käynnillä tukipiste Jeesissä. Eri opiskelumahdollisuudet sekä kesätöiden saaminen kiinnostivat

tyttöjä kovaksi.

Asioiksi, jotka auttavat kun on ongelmia tai paha olo, kolme tytöistä mainitsi ystävän ja yksi mainitsi tämän lisäksi yksin olemisen. Yksi tytöistä kertoi keinoikseen musiikin kuuntelemisen tai lukemisen. Kolme ryhmäläistä mainitsi heitä ilahduttaviksi asioiksi jälleen ystävät ja kaksi tytöistä mainitsi hyvän koenumeron.

Synnyinkulttuurissaan yksi tytöistä piti siitä, että ihmisiä kunnioitetaan ja kaverit ovat yhtä läheisiä kuin sukulaiset. Toinen ryhmäläinen piti ruoasta ja tavoista. Yksi mainitsi ihmiset, jotka huolehtivat perheestään köyhyydestä välittämättä. Yksi ei vastannut omaa kulttuuria koskevaan kysymykseen. Omassa synnyinkulttuurissaan yksi tyttö ei pitänyt liiasta kohteliaisuudesta tai liiasta epäkohteliaisuudesta, yksi ryhmäläinen ei pitänyt köyhyydestä, yksi piti kaikesta ja yksi ei vastannut kysymykseen.

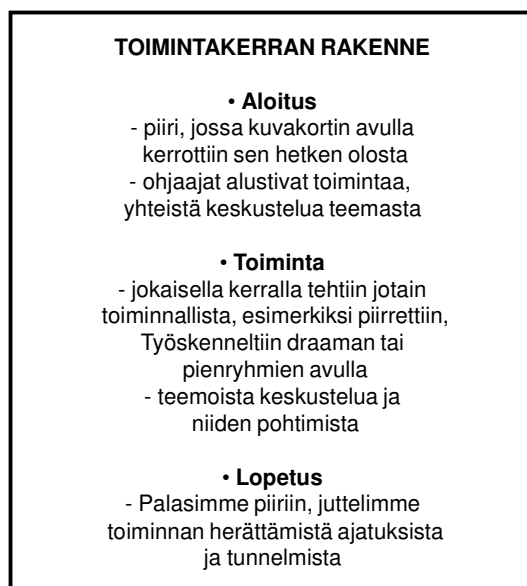
Suomalaisessa kulttuurissa yksi tytöistä mainitsi pitävänsä siitä, että saa olla esimerkiksi poikien kanssa, eikä kotona ole liian tiukkaa. Toinen tytöistä mainitsi tasa-arvon. Yksi piti historiasta, ihmisistä ja ruoasta, ja yksi tytöistä ei vastannut. Kysymykseen siitä, mistä suomalaisessa kulttuurissa ei pidä, kaksi tytöistä ei vastannut. Kaksi tyttöä mainitsi ennakkoluuloiset ihmiset ja rasistit.

Kysymykseen, mikä on tärkeintä elämässä, kolme tyttöä vastasi perheen. Kaksi tytöistä mainitsi ystävät. Yksi ryhmäläisistä piti tärkeimpänä asiana sitä, että saa olla oma itsensä ja päättää omista asioista. Tulevaisuudessa kaksi tytöistä kirjoitti haluavansa poikaystävän, yksi tyttö ei vastannut, ja yksi halusi tulla miljardööriksi ja antaa rahaa tarvitseville. Kysymykseen siitä, millainen olo on ryhmän alkaessa yksi tytöistä vastasi, että ihan kiva kun on järjestetty ryhmä ”maahanmuuttajille”. Kaikilla tytöillä oli hyvä olo. Yhtä ryhmäläistä mietitytti, kuinka ”hullu” ryhmästä tulee – tuleeko riitoja. Kolme tytöistä kertoi odottavansa ryhmältä hauskanpitoa / kivaa aikaa ja yksi tukea, rehellisyyttä ja ystäviä.

Mietin, että kuinka ohjata tyttöjä niin, että he osaisivat ryhmässä tukea ja huomioida toisiaan. Ryhmässä on selkeästi kaksi hieman voimakkaammin esillä olevaa, puheliaampaa tyttöä ja kaksi hieman hiljaisempaa, syrjäänvetäytyvämpää tyttöä. Halusin ohjaajana, että jokaiselle tytölle olisi toiminnassa oma tilansa ja jokainen kokisi tulevansa kuulluksi ja huomatuksi. (Ohjaajan päiväkirja.)

6 MATKALLA MONINAISISSA MAAILMOISSA

Selkeytän toimintakerran rakennetta laatikolla, koska toiminta kulki joka kerralla suunnilleen samalla tavalla ja samassa järjestyksessä.

6.1 Toisiimme tutustumassa

Ensimmäisellä kerralla joimme ensin hieman teetä ja juttelimme hetken odotellessamme, että kaikki ovat paikalla. Sitten menimme alkupiiriin ja kuvakortin avulla esittelimme itsemme ja kerroimme sen hetkisestä olosta. Kävimme läpi ryhmän tarkoitusta, että ryhmä on perustettu tyttöjä varten, ja että se on samalla meidän molempien ohjaajien opinnäytetyö. Tytöt saivat alkukyselyt (LIITE 2) kotiin vietäviksi. Niiden tarkoitus oli, että saisin tietoa tytöistä, heidän taustastaan ja tarpeistaan. Kävimme alkukyselyn kysymykset yhdessä läpi ja sanoin tytöille, että he voivat kysyä tekstiviestillä, jos tulee jokin vaikealta tuntuva kohta. Painotin tytöille tässä kohtaa, että tyhmiä kysymyksiä ei ole olemassakaan, ja että tämä ryhmä on sellainen, jossa saa kysyä mitä vaan. Käytiin läpi ns. teemakarttaa (LIITE 4), johon olimme suunnitelleet

toiminnan sisältöä. Selitimme tytöille teemat, ja sitten oli heidän vuoronsa ehdottaa teemoja toiminnalle (LIITE 5). Teimme yhdessä ryhmän sopimuksen (LIITE 3) ja keräsimme tyttöjen yhteystiedot. Ryhmän sopimuksen (LIITE 3) teimme siksi, että sopisimme yhdessä, mitä on tärkeää ottaa huomioon toimiessamme ryhmän jäseninä. Allekirjoitimme kaikki ryhmän sopimuksen ja sovimme, että siihen voi palata myöhemmin jos tarvetta ilmenee.

RYHMÄN SOPIMUS

- Luottamus/ rehellisyys
  - sitoutuminen
  - ajoissa paikalla
  - ei kiroilua/ ei haukkumista
  - toisten kunnioitus:
- mielipiteet otetaan huomioon ja kuunnellaan kun toinen puhuu
- saa näyttää tunteet
  - saa kysyä
  - kännykät äänettömällä

Ryhmän toiminnan aikana tuli esiin yksi asia, joka jäi ryhmän sopimuksesta uupumaan: se, että ei ole pakko osallistua, jos ei halua. Tämä tuli esiin esimerkiksi valokuvauksen tiimoilta, kun yksi tyttö ei halunnut häntä valokuvattavan ja muut sitä ääneen ihmettelivät. Tällöin kerroin tytöille, että ei ryhmässä ole pakko tehdä mitään, mikä ei tunnu itsestä hyvältä. Myös tanssikerralla yksi tytöistä ei halunnut koko aikaa tanssia ja tällöin hän sai katsella loppuajan. Yllätyin siitä, että tytöt itse tuottivat näin paljon sääntöjä. Itse otin esiin sitoutumisen ja vaitiolovelvollisuuden. Sovimme, että sopimukseen voi palata sekä ohjaaja että ryhmäläiset, jos jotain lisättävää löytyy. (Ohjaajan päiväkirja.)

Toiminnan jälkeen ohjaajat jäivät hetkeksi pohtimaan tulevan toiminnan sisältöä ja totesivat, että ainakin tanssi, ilmaisutaito, musiikki, rasismi, sydänsurut ja jatko-opinnot olivat tyttöjen toivomia teemoja, joita ryhmässä tulaisiin käsittelemään tavalla tai toisella. Aiemmin olimme suunnitelleet teemarunkoa toiminnalle (LIITE 6), ja tyttöjen toiveiden mukaan löysimme lopulliset teemat toiminnalle (LIITE 7). Leffan katsominen ja biljardi olivat asioita, jotka kuuluivat nuorisotalon toimintaan muutenkin: Päätimme, että niitä ei ryhmässä muuten tehdä, mutta olisi mahdollista järjestää jonkinlaiset loppubileet, joissa voisi esimerkiksi pelata yhdessä. Kulttuuriteemaa päätimme käsitellä, vaikka en omassa työssäni sitä tavoitteeksi asettanut. Koska kyseessä oli monikulttuurinen ryhmä, tulimme siihen tulokseen, että kulttuureita ja niiden eroja on hyvä käsitellä.

6.2 Aiheita ja aikatauluja laatimassa

Sovimme, että tapaamme perjantaisin, jolloin tytöillä on lyhyempi koulupäivä ja energiaa riittää vielä ryhmätoimintaan. Tapasimme 1 ½ tuntia kerrallaan lukuun ottamatta paria pidempää kertaa: Rasismia, odotukset ja roolit -kerta kesti 3 ½ h, ja tanssi ja loppubileet 2 h. Ryhmä kokoontui hieman vaihtelevina kellonaikoina sen mukaan miten tytöille sopi.

Ryhmän aikatauluksi ja teemoiksi muodostuivat:

- 3.2. Tutustuminen
- 10.2. Tulevaisuus
- 13.2. Tutustumiskäynti nuorten tukipiste Jeesiin
- 17.2. Kulttuuriset erot
- 24.2. Rasismi, odotukset ja roolit
- 3.3. Selviytymiskeinot
- 10.3. Monikulttuurinen levyraati
- 17.3. Tanssi
- 31.3. Loppubileet

Kerron toimintakerroista edellä mainitussa järjestyksessä.

6.3 Haaveita ja uhkakuvia pohtimassa

Jaoimme lupalaput (LIITE 1), joissa kerroimme ryhmän toiminnasta, toiminnan teemoista ja kysyimme tyttöjen vanhemmilta luvan ryhmään osallistumiseen sekä valokuvaamiseen. Tulevaisuus valikoitui toimintakertamme teemaksi siksi, että se oli varsin ajankohtainen teema kahdeksasluokkaiselle ja nuorelle ylipäättään. Halusimme myös antaa tytöille mahdollisuuden pohtia tulevaisuutta ja siihen liittyviä asioita. Toiminnan alustukseksi keräsimme yhdessä ajatuksia tulevaisuudesta isolle paperille (LIITE 6) ja sanoja siitä, mitä tulevaisuudesta tulee mieleen. Sitten tytöt piirsivät minäpuut (LIITE 7a, 7b, 7c, 7d) vapaalla tyylillä. Välineinä oli värikyniä sekä vesivärejä ja taustalla soi neutraali rentoutusmusiikki. Keskelle paperia piirrettiin oman näköinen puu ja sen latvustoon asioita, joita tytöt halusivat tulevaisuudessaan olevan. Puun oikealle puolelle laitettiin asioita, jotka voisivat auttaa heitä saavuttamaan nuo asiat ja

vasemmalle puolelle sellaisia tekijöitä, jotka voisivat haitata noiden tavoitteiden, haaveiden ja asioiden toteutumista.

Tulevaisuudessa näkyviä asioita olivat perhe, ystävät ja rakkaus. Myös työ ja koulutus olivat jollain tavalla kaikkien tyttöjen haaveissa. Oma koti, matkustelu ja seikkaileminen sekä raha olivat jokainen myös mainittu kahden eri puun latvustossa. Yksi tytöistä oli maininnut tulevaisuudessa näkyvinä päätökset ja pärjäämisen.

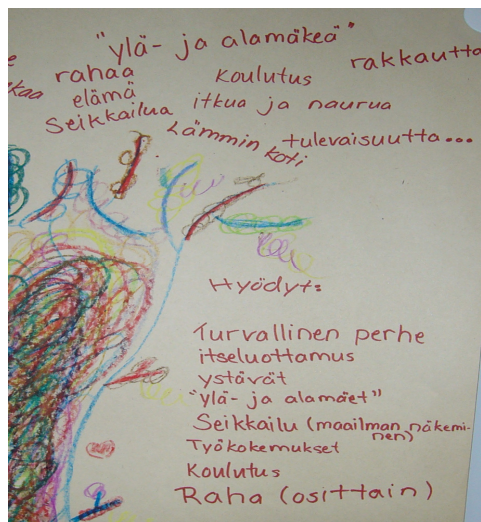

Kiinnitin puita tarkastellessani

huomiota siihen, että kahden tytön puista löytyi latvuston tulevaisuudesta myös ongelmia, suruja, yksinäisyyttä sekä itkua naurun lisäksi. Odotukset tulevaisuudesta eivät siis olleet pelkästään haaveita.

Auttavina tekijöinä tulevaisuutensa suhteen kaikki tytöt näkivät perheen ja kaverit.

Omassa itsessä merkittävänä seikkoina nähtiin motivaatio, itseluottamus, oikeat päätökset, positiivinen asenne ja oma sisäinen tunne. Kaksi tyttöä näki rahan auttavana asiana haaveiden suhteen. Koulutus, työkokemus, opettajat ja opinto-ohjaajat nähtiin myös auttavina tekijöinä. Yksi tytöistä oli kirjoittanut auttaviin asioihin ”ylä- ja alamäet”, eli vaikeudet ja onnen hetket auttavat matkalla kohti tulevaisuuden unelmia.

Lopuksi jokainen sai näyttää oman puunsa toisille loppupiirissä ja kertoa siitä jos tahtoi.

Ling ei tahtonut, mutta muut kertoilivat puistaan. Lingkin osallistui keskusteluun, kun Meretellä oli osittain samanlaisia ajatuksia tulevaisuudesta kuin hänellä mm. matkusteluun liittyen. Mietittiin yhdessä, mitä tulevaisuuden haaveita estäville uhille voisi tehdä.

”Oli hyvä, että huomasin tässä painottaa, että ei ole pakko kertoa omasta puusta jos ei halua. Ling sai mahdollisuuden keskustella muiden kanssa heidän puistaan, vaikka ei kokenut puun näyttämistä miellyttävänä. Tämä saattoi vahvistaa hänen ryhmään kuulumisen tunnettaan.” (Ohjaajan päiväkirja.)

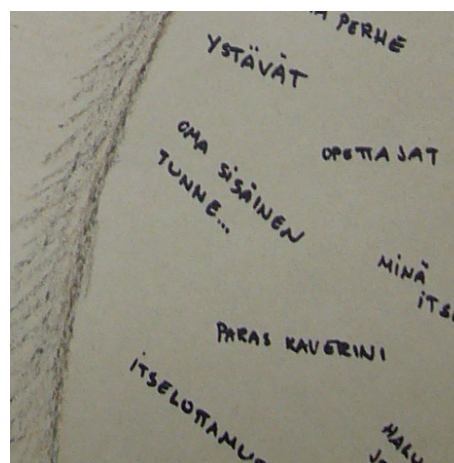
Yksi yhden ryhmäläisen nimeämä uhka oli se, että ei jaksaa, että voimavarat eivät riitä. Mietittiin, miten omasta jaksamisesta voi huolehtia. Puhuttiin siitä, että on hyvä olla erilaisia harrastuksia ja mielihyvää tuottavia asioita. Tytöt ottivat esiin läheisten tuen sekä harrastukset. Negatiivinen palaute ja muiden mielipiteet mainittiin myös tulevaisuuden haaveiden estäjinä. Puhuttiin siitä, ettei negatiiviselta palautteelta aina voi välttyä ja siitä, että vaikka toisesta olisi negatiivista sanottavaa, sen voi esittää myös rakentavasti. Kaksi tytöistä otti esiin huonot ihmissuhteet ja huonon mallin. Myös vääränlaiset päätökset nähtiin uhkana. Yksi tytöistä näki tulevaisuutensa uhkana päihteiden käyttämisen. Tästä puhuimme vähän. Kerroin tytöille esimerkkejä siitä, kuinka päihteet helposti voivat viedä eroon omista unelmista. Päihteiden käytöllä totesimme myös olevan sen vaikutuksen, että usko omaan itseen ja omiin kykyihin tai mahdollisuuksiin voi laskea. Tästä pääsimmekin yhden tytön mainitsemaan negatiiviseen asenteeseen, jonka hän oli maininnut uhissaan. Tytöt miettivät, että jos oma asenne ei ole hyvä, eikä usko itseensä, voi olla vaikea saada elämässä haluamiaan asioita. Epäonnistumiset ja pettymykset esiintyivät lähes kaikkien uhissa. Totesimme näiden kuuluvan elämään, ja että niitä olisi hyvä harjoitella sietämään.

Pelko, jännitys, epävarmuus ja stressaaminen mainittiin itsessä tulevaisuuden haaveita estävinä tekijöinä. Mietittiin myös, että jokainen kohtaa tällaisia tuntemuksia joskus, tai aika useinkin. Puhuttiin siitä, että jos joku uhkista alkaa hallita omaa elämää, on erilaista apua saatavilla. Aika moni tarvitsee elämän varrella tukea ja apua erilaisiin asioihin, ja tärkeää on osata hakea sitä silloin kun tarvitsee.

Tytöt tekivät minäpuutaan keskittyneesti ja olisivat käyttäneet siihen vaikka kuinka kauan aikaa. Kaikkien tyttöjen puista löytyi yhteisiä asioita. Kaikilla oli perhe ja ystävät tulevaisuuden suhteen auttavissa tekijöissä. Mirella, Merete ja Tinka olivat myös maininneet omista puistaan auttavana positiivisen asenteen, oman sisäisen tunteen, itseluottamuksen ja motivaation. Lisää yhteisiä tekijöitä löytyi, kun Ling, Mirella ja Tinka olivat maininneet tulevaisuuden haaveita haittaavissa tekijöissä epäonnistumiset, ja Meretekin huonot ihmiset (jotka näyttävät huonoa esimerkkiä) sekä huonot ihmissuhteet. Mitkä sitten olivat niitä tulevaisuudessa odottavia asioita? Yhteistä tyttöjen puissa oli Mereten, Mirellan ja Tinkan kesken rakkaus, perhe ja opiskelu. Kaikkien tyttöjen puissa mainittiin työ tai raha. Lingin puissa tulevaisuuden haaveina näkyivät mm. matkustelu, kaverit ja historia (eri maiden jne.) Ohjaajana mietin tässä kohtaa tyttöjen erilaisuutta. Näytti selkeästi siltä, että Lingin ja toisten tyttöjen välillä oli erilaisuutta. Lingin selviytymistapoihin arjessa kuuluivat musiikin kuunteleminen ja lukeminen, kun muut tytöt olivat maininneet selviytymistavoikseen sosiaalisempia keinoja.

”Ling ei juuri mennyt mukaan muiden tyttöjen jutteluihin ja hauskanpitoon. Hän tuntui vähän syrjäänvetäytyvämmältä kuin muut tytöt. Maailmalla kierteleminen osoittautui kahden erilaisen tytön, Mereten ja Lingin yhteiseksi haaveeksi. Tinkan puussa yhtenä tulevaisuuden asioista oli yksinäisyys, joka jäi minua mietityttämään. Tämä antoi minulle ajatuksen siitä, että tyttö saattoi olla yksinäinen, vaikka asia ei mitenkään näkynyt ryhmässä hänen sosiaalisuutensa vuoksi. Yllätyin erityisesti Mereten kohdalla hänen rehellisyyttään sen suhteen, mikä estäisi hyviä asioita hänen tulevaisuudessaan. Hän kertoi, että kokee huonojen ihmisten seuran uhkaksi itselleen samoin kuin alkoholin juomisen. Ryhmässä vallitsi mielestäni hämmästyttävän avoin ilmapiiri, ensimmäiseksi varsinaiseksi toimintakerraksemme. Kun keskustelimme, Mirellan oli vähän vaikeaa jaksaa kuunnella ja antaa puheenvuoro muille. Kun huomautin, että on tärkeää antaa kaikille puheenvuoro, keskustelu sujui hyvin.” (Ohjaajan päiväkirja.)

Yksi tytöistä oli maininnut tulevaisuuskerran piirtämisen loppukyselyssä, kun kysyin mitkä asiat innostivat. Joku ryhmäläisistä totesi, että oli kiva tehdä yksin ja omassa rauhassa tätä tehtävää.

6.4 Jeesissä seikkailmassa

Tällä kerralla minä ja tytöt tapasimme nuorisotalolla ja lähdimme junalla Korsoon tutustumaan nuorten tukipiste Jeesiin. Jeesissä työntekijä kertoi tukipisteen toiminnasta ja siitä, minkälaista apua sieltä voi saada. Tytöt olivat kiinnostuneita, ja heillä oli paljon kysymyksiä kesätöistä ja jatko-opinnoista. Tyttöjä kiinnosti se, millaisille aloille ylipäättäen voi hakea opiskelemaan, ja he kaikki olisivat jo halunneet kesätöihin. Jeesin työntekijä kertoi tytöille, että he olivat vielä vuoden tai kaksi liian nuoria, mutta auttoi silti tyttöjä täyttämään Vantaan kaupungin kesätyöhakemuksia ja harjoittelemaan työnhakua. Tämä tutustumiskäynti oli ohjaajan näkökulmasta erittäin hyödyllinen, ja tytöt vaikuttivat kiinnostuneilta. Samalla tuli tutustuttua yhteen konkreettiseen paikkaan, josta nuori voi jatkossa saada apua monenlaisiin ongelmatilanteisiin. Jaoin tytöille mukaan kotiin tehtävät, joissa kysyttiin asioita heidän synnyinkulttuuristaan seuraavaa toimintakertaa varten.

Oli mukava lähteä yhdessä tutustumiskäynnille, kun nuorisotalolla odotti retkeämme hyväntuulinen tyttöryhmä. Nyt jo tuntui että tytöt huomioivat toisiaan eikä Lingkään ei jäänyt ulkopuoliseksi, vaan kaikki juttelivat keskenään. Juttelimme matkalla tyttöjen vapaa- ajan viettotavoista ja Merete kertoi

hengailustaan kavereiden kanssa. Juteltiin harrastuksista ja siitä, että ne on aika kiva lisä arjessa. Meretelle, Mirellalle ja Tinkalle tanssi oli tärkeä harrastus ja Lingille lukeminen ja musiikin kuuntelu. Kerroin tytöille, että Jeesissä voi kysellä myös alueen nuorten harrastusmahdollisuuksista ja että siellä osataan neuvoa, jos he ovat kiinnostuneita löytämään uusia harrastuksia. Tytöt eivät olleet keksineet vielä ryhmälle nimeä ja jätimme asian hautumaan. (Ohjaajan päiväkirja.)

6.5 Erilaisten kulttuurien lumoissa

Tytöt olivat pohtineet kotona asioita synnyinkulttuureistaan edellisellä kerralla annettujen kysymysten avulla. Jaetut kysymykset olivat: Missä heidän vanhempansa olivat syntyneet? Millaisia tapoja omassa synnyinkulttuurissa on? Mitä sellaisia perinteitä tai tapoja kotona on, jotka ovat peräisin synnyinkulttuurista? Mitkä asiat ovat erilaisia kuin suomalaisessa kulttuurissa (esimerkiksi ruoka, juhlat, tervehtiminen, pukeutuminen). Jaoin tytöt pareihin, joissa he kirjoittivat kulttuuriensa piirteitä papereille ohjaajan avustuksella. Kulttuurien piirteet koottiin lopuksi isolle yhteiselle paperille (LIITE 8) Ofra Ayalonin kuuden selviytymistyyppin avulla.

Kulttuurin piirteet jaettiin seuraaviin selviytymistyyppihin:

Uskomukset ja arvot: esim. Mihin kulttuurissa uskotaan? Minkälaisia asioita pidetään arvossa?

Tunteet: esim. Miten tunteita näytetään?

Sosiaalinen vuorovaikutus: esim. Millä tavalla ollaan muihin yhteydessä? Minkälaista sosiaalista kanssakäymistä on?

Mielikuvitus: esim. Minkälaisia uskomuksia, taruja tai kertomuksia kulttuuriin kuuluu?

Miten mielikuvitus näkyy kulttuurissa?

Kognitiot: esim. Miten ongelmatilanteita selvitetään? Miten asioita on tapana ratkaista? (ongelmanratkaisu, ymmärrys)

Fysiologinen ulottuvuus: syöminen, juominen, luonto, liikkuminen, pukeutuminen jne. (Ayalon 2005, 27.)

Tyttöjen juuret olivat Kroatiassa, Kiinassa, Vietnamissa ja Intiassa. Kahdelle tytöistä tehtävä oli tuntui olevan helpompi, koska heidän kodeissaan syntymäkulttuuri näytteli isompaa osaa, ja oli läsnä arjessa tapoina tai ruokina. Meretelle ja Tinkalle, jotka olivat asuneet koko elämänsä Suomessa, tehtävä aiheutti ehkä vähän enemmän miettimistä. Ohjaajana jäi sellainen kuva, etteivät kaikki oikein tienneet, mitä ne

kulttuurien erot olivat suomalaisen ja synnyinkulttuurin välillä. Tuli sellainen olo, että kaikilla tytöillä ei ikään kuin ollut oikein mitään, mistä katsoa sitä toista, synnyin- tai vanhempien synnyinkulttuuria. Lingillä ja Mirellalla oli selkeästi tiedossa tapoja ja perinteitä synnyinkulttuuristaan. Kaikki tuntuivat pitävän synnyinkulttuurin tapojen ja ominaisuuksien pohtimisesta. Huomasin myös, että kaikki tytöt puhuivat, eikä kukaan jäänyt sivuun. (Ohjaajan päiväkirja.)

Uskomuksista ja arvoista tytöt olivat löytäneet monia eri asioita, jotka ovat erilaisia kuin Suomessa. Esiin nousivat ennusmerkit, jotka huomioidaan aina, unet ja niiden sanomat joihin uskotaan, vanhojen ihmisten arvostaminen, perheen tärkeys ja sukulaisten läheisyys. Yhden tytön synnyinkulttuurissa uskottiin jumalaan ja toinen mainitsi Ganges-joen, joka on hinduille pyhä, koska sen uskotaan tulevan taivaasta ja voivan siten pestä pois synnit, jos siinä kylpee. Ystävien arvo oli jonkun mielestä toisessa kulttuurissa suurempi kuin suomalaisilla yleensä. Kuolleita arvostetaan ja muistetaan. Yksi tytöistä kertoi, että hänen kulttuurissaan pidetään kuoleman jälkeen pitkään tietyllä paikalla kuolleen kuvaa ja kynttilöitä.

Tunteista tytöt kertoivat, että niihin suhteudutaan vähän eri tavalla joidenkin heidän synnyinkulttuurissaan. Niitä voi näyttää muillekin kuin tutuille, ja suuttuessa saa huutaa. Yksi tytöistä kertoi, että miehet näyttävät tunteitaan vain tosi pahassa paikassa, esimerkiksi kun joku kuolee. Totesimme naisten näyttävän tunteitaan herkemmin aika monessa kulttuurissa. Yksi ero oli se, että yhden tytön kulttuurissa rakkautta osoitetaan niin aikuisten kuin lastenkin välillä mm. halailemalla ja suukottelemalla. Perinteisempiä tapoja edusti se, että miehet käyvät töissä ja naiset ovat kotona. Yksi tytöistä oli alkukyselyssä maininnut, että pitää suomalaisessa kulttuurissa siitä, että miesten ja naisten välillä on tasa-arvo. Juttelimme tästä, ja tyttö otti esiin sen, että hän haluaa tulevaisuudessa arvostavan miehen, joka ei yrittäisi alistaa häntä mihinkään ”muottiin”.

Pohtiessamme sosiaalista vuorovaikutusta ja sen muotoja yksi tyttöjen kulttuureista esiin noussut asia olivat tervehdykset. Tervehdystapoja oli monenlaisia: kädet puuskassa kumartelua, kämmenet yhdessä tervehtiminen, poskipusut, halaaminen tai kättely. Muitakin kohteliaita tapoja löytyi: Jos vanhempi ihminen tulee tilaan, nouseaan seisomaan ja teittely, ”täditteily ja enottelu”. Tavallista oli myös, että vietetään pitkiä aikoja yhdessä, syödään tai juodaan kahvia tai teetä tuntikausia. Naiset viettävät aikaa keskenään ja miehet keskenään. Monen tytön synnyinkulttuurissa kyläileminen on yleistä ja sitä harrastetaan paljon. Juttelimme siitä, että suurin osa tyttöjen ystävistä

edusti monia eri kulttuureja, ns. syntysuomalaisia ystäviä heillä oli aika vähän. Yhdellä tytöistä oli enemmän suomalaisia ystäviä koulusta. Tytöt kertoivat, että syntysuomalaisiin ei välttämättä ole niin luontevaa tutustua kuin monikulttuurisen taustan omaaviin nuoriin. Yksi tytöistä sanoi, ettei se mitenkään johdu siitä, ettei hän haluaisi suomalaisia kavereita, mutta ei tiedä, mitä asialle voisi tehdä.

Mielikuvitusta ihmisten kertomuksissa ja arjessa edustivat eri kulttuurien aaveet, monet erilaiset jumalat ja jumaltarut. Yksi tytöistä kertoi noitasadusta, jota kerrotaan iltasaduksi lapsille. Tytöt ottivat esiin tässä esineiden ja rakennusten mielikuvituksellisuuden: kullatut patsaat, simpukkataulut, buddhapatsaat, monen väriset talot, temppelit ja kirkot ja sipulit niiden katoilla.

Kognitiot (ongelmanratkaisu, ymmärrys, ajattelu) oli hieman hankala käsite ohjaajallekin, ja mietimme, mitä kaikkea siihen kuuluu. Tytöt nostivat esiin, että saa olla sellainen kuin on, eikä tarvitse välttämättä mukautua kauhean paljon. Yhden tytön synnyinkulttuurissa myöhästymisen oli ihan hyväksyttävää ja yleistä. Toinen ryhmäläinen taas sanoi, että heidän kulttuurissa ilmoitetaan, jos myöhästytään. Yksi tytöistä ihmetteli sitä, että hänen toisessa kulttuurissaan ihmiset roskaavat huoletta ja siivoajat siivoavat kadut. Tuli myös puheeksi, että yhteisiä talkoita yms. ei ole. Yhdessä kulttuureista asioita ratkaistiin riitelemällä ja huutamalla.

Fysiologisesti kulttuurit erosivat muun muassa niin, että liikuttiin yleisesti pyörillä, mopoilla ja riksoilla. Yhdessä kulttuurissa vanhat naiset käyttivät huivia ja pitkää hametta, ja yhdessä yöpuvun näköinen vaate oli yleisessä käytössä. Yhden tytön synnyinkulttuurissa otsakoriste bindi ja kansallisvaate sadi olivat käytössä edelleen. Tanssi ja laskettelu mainittiin suosittuina liikuntamuotoina. Kävi myös ilmi, että ihmisen fyysinen olomuoto oli usein sidoksissa sosiaaliseen luokkaan. Yksi tyttö kertoi, että yleensä naisilla on pitkät hiukset ja miehillä tavallisesti aina lyhyet. Joissain ruoissa oli tulisia makuja sekä kookosta ja nuudeleita. Ciabatta-leipää ja riisijuomaa käytettiin myös. Yksi tyttö mainitsi pavut, riisin, kaalin, kanan, yrtit, kokonaisen sian ja luumualkoholin tyypilliseksi ravinnoksi.

Kun tytöt olivat koonneet pareittain kulttuurien piirteitä papereille, kokosimme yhdessä kaikki piirteet isolle paperille selviytymistyyppien (Ayalon 2005) mukaan jaettuihin osioihin (LIITE 8). Piirteitä miettiessä ja niitä paperille jaoteltaessa syntyi paljon

keskustelua siitä, miten erilailla eri kulttuureissa toimitaan ja käyttäytyään.

Loppukyselyssä (LIITE 9) tytöt olivat sitä mieltä, että kulttuuriasioista oli ryhmässä puhuttu tarpeeksi ja omasta kulttuuristakin saatu kertoa. Yksi ryhmäläisistä otti loppukyselyssä esiin sen, että aika loppui kesken ja sitä olisi voinut olla enemmän.

Harmitti ajan loppuminen kesken. Keskustelu jäi kesken, aihe herätti paljon ajatuksia ja olisimme voineet jatkaa toimintaa vielä pitkään. Oli hyvä, että meitä oli kaksi ohjaamassa, koska ei ollut ihan helppoa jakaa eri kulttuurien piirteitä mielikuvitus, sosiaaliset tavat, kognitiot, uskomukset ja arvot, fysiologinen sekä tunteet osioihin. Oli hienoa seurata tyttöjen työskentelyä ja sitä, kun he kertoivat toiset itselleen tutummasta toiset taas vieraammasta toisesta kulttuuristaan. Keskustelua syntyi vaivattomasti ja ihan kaikilla ryhmäläisillä oli kerrottavaa omasta kulttuuristaan ja kokemuksistaan Suomessa. Keskusteltiin siitä, mikä on erilaista eri kulttuurien välillä, minkä toivoisimme olevan Suomessa toisin ja mikä täällä on hyvää. Yhteisesti oltiin sitä mieltä, että enemmän voisi olla kyläilyä ja läheisyyttä, sellaista tuntikaupalla yhdessä vietettyä aikaa. (Ohjaajan päiväkirja.)

6.6 Roolien ja odotusten viidakossa

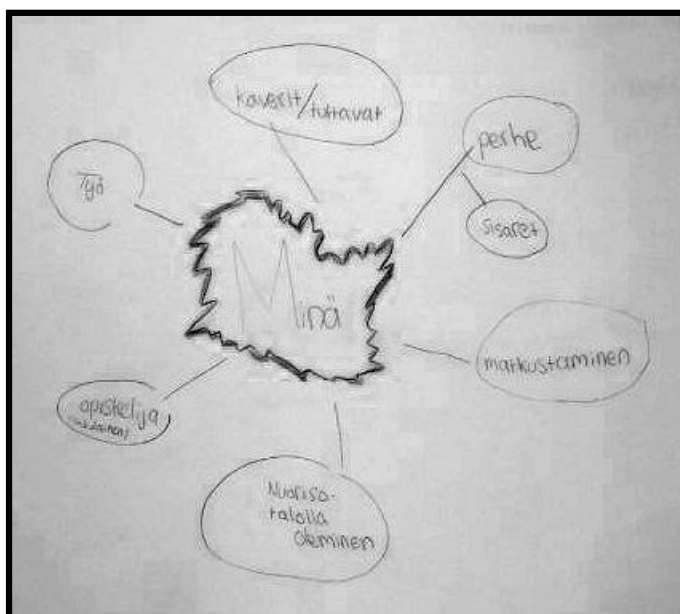
Tällä kerralla toimintaan oli varattu 3 1/2h, koska aiheet olivat niin laajat ja edellisestä kerrasta viisastuneena ymmärsin, että aikaa tarvitaan enemmän. Tyttöjen kanssa oli keskusteltu, olisiko mahdollista pitää pidempi toimintakerta, ja tämä sopi kaikille. Toiminnan ensimmäisellä puoliskolla puhuimme ryhmässä rasismista ja tyttöjen kohtaamista ennakkoluuloista. Tytöt kertoivat arjestaan esimerkkejä ja tilanteita, joissa rasismia ja ennakkoluuloisuutta ilmeni. Yksi tytöistä kertoi, että häntä on useamman kerran seurattu kaupassa vartijan toimesta. Toinen tyttö yhtyi tähän heti. Puhuttiin siitä, miten ikävältä tuntuu, kun tuollaista tapahtuu. Kaksi ryhmäläisistä oli kokenut opettajan syrjivän välillä koulussa. Tytöt sanoivat, etteivät tiedä kenelle puhuisivat tuollaisessa tilanteessa, kun opettaja on auktoriteetti luokassa. Esimerkiksi yksi tytöistä mainitsi, että luokan kanssa oli ollut retki, johon oli pitänyt olla passi, eikä hänellä sellaista ollut. Hän koki joutuneensa syrjityksi, koska tästä oli ilmoitettu niin myöhään. Hän ei ollut ehtinyt enää hankkia passia, eikä päässyt mukaan reissuun.

Tytöt ottivat myös esiin sen, että heille tullaan usein puhumaan englantia. Se oli heistä lähinnä huvittavaa. Jokainen oli kohdannut jonkinlaista haukkumista: maahanmuuttaja, pakolainen, v-tun neekeri olivat tuttuja haukkumanimiä. Puhuttiin siitä, miksi tytöt

ajattelevat rasisteja ja ennakkoluuloja olevan. He miettivät, että kai siksi, että Suomessa ei ole vielä kauaa ollut ihmisiä monista kulttuureista. Sanoin tytöille, että usein kun ihmisiä pelottaa tai he ovat tietämättömiä asioista, se saattaa ilmetä vihaisuutena ja kapeakatseisuutena. Joku tytöistä otti esiin myös sen, että on hänelläkin ennakkoluuloja syntysuomalaisista: Hän on oppinut usein olettamaan, että ihmiset ovat rasistisia. Tämä oli tärkeä havainto.

Kysyin tytöiltä, miksi he kutsuisivat itseään: Kokevatko he olevansa suomalaisia vai muun maalaisia? Kysymys herätti hämmennystä ja hetkellisen hiljaisuuden. Kaikki tytöt eivät osanneet heti vastata. Kaksi tytöistä koki olevansa enemmän suomalaisia ja kaksi muunmaalaisia, toisen kulttuurinsa edustajia. Yksi tyttö, joka oli asunut Suomessa ikänsä ja puhui suomea kotona, tunsi itsensä suomalaiseksi, toinen samassa tilanteessa oleva taas muunmaalaiseksi. Vähiten aikaa Suomessa elänyt ryhmäläinen tunsi itsensä muunmaalaiseksi, eikä puhunut kotona suomea. Toisen suomeen muuttaneen tytön äidinkieli oli suomi ja hän koki itsensä suomalaiseksi.

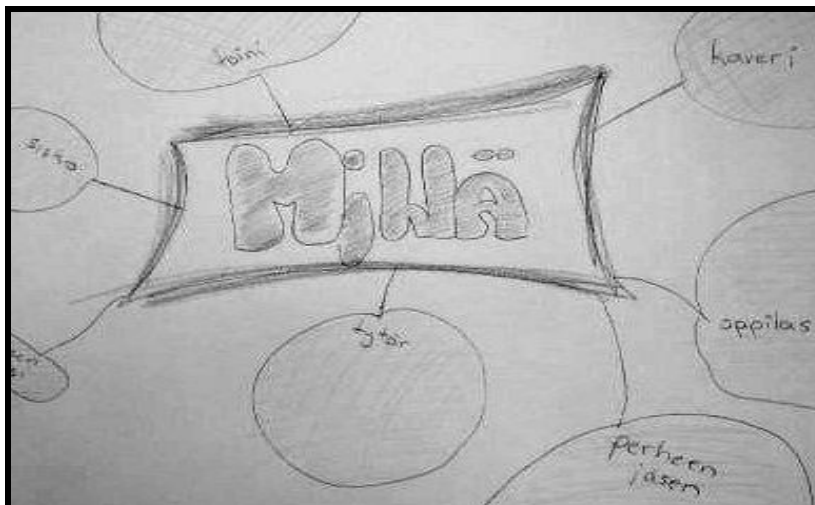
Ohjasin tyttöjä tekemään seuraavaksi oman roolikartan. Roolisanaa avasin niin, että se tarkoittaa tässä yhteydessä niitä tehtäviä, joita heillä on elämässä, esimerkiksi tytär, opiskelija, ystävä jne.

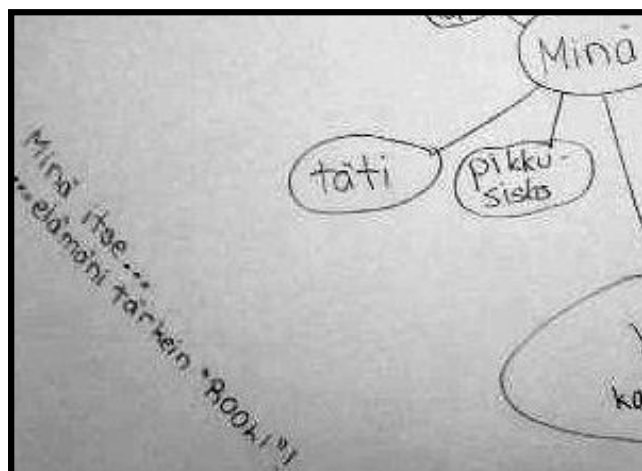
Roolikartassa ideana oli se, että tytöt pääsisivät miettimään millaisia rooleja heillä on elämässä ja tämän jälkeen myös sitä, minkä roolin he haluaisivat mahdollisesti suurentuvan tai pienentyvän tulevaisuudessa. Roolikarttaan oli siis tarkoitus piirtää omia rooleja elämässä niin, että pienemmät roolit olisivat pienempiä, ja roolit jotka tytöt kokivat isommiksi

suurempia piirustuksessa.

Tytöt tekivät roolikartat, ja tauon jälkeen keskustelimme erilaisista rooleista ja odotuksista. Tyttöillä oli paljon erilaisia rooleja: Kaikki olivat siskoja, koululaisia ja kavereita. Lisäksi tyttöjen rooleista löytyi matkustelija, työntekijä, ulkomaalainen, tytär, fani, lapsenlapsi, täti ja nuori. Puhuimme siitä, millaista noissa rooleissa on olla ja mitä tytöt ajattelivat niiden koosta elämässään. Tässä kävi muun muassa ilmi, että on outoa olla ns. ulkomaalainen omassa kotimaassaan. Tytöt kuitenkin kokivat tämän eri tavoilla: Joku sanoi, että ei tunne itseään ulkomaalaiseksi ja toinen sanoi, että tuntee, mutta totesi, että ei sitä tunnetta oikein poiskaan saa. Puhuttiin myös siitä, että naisen tai tytön rooli on Suomessa erilainen kuin joidenkin tyttöjen kulttuurissa. Täällä naisella on mahdollisuus kouluttautua ja se on ihan tavallista. Naisen paikka ei välttämättä ole kotona, vaan hän voi tehdä muutakin. Mietittiin sitä, että Suomessa myös mies voi tehdä ns. naisten töitä, mikä ei kaikissa kulttuureissa olisi mahdollista. Suuremmiksi rooleiksi toivottiin tulevaisuudessa opiskelijan ja työntekijän rooleja sekä tyttöystävän roolia. Yksi tyttö oli kirjoittanut roolikarttapaperiin ”minä itse, elämäni tärkein rooli”, jonka päätin antaa opinnäytetyölleni nimeksi.

Puhuttiin erilaisista odotuksista omassa elämässä: omista, kavereiden, perheen ja yhteiskunnan. Yksi tytöistä kertoi, että luulee vanhempensa odottavan häneltä hyvän miehen löytämistä ja perheen perustamista. Samalla hän

sanoi, että onneksi vanhemmat eivät voi heidän kulttuurissaan enää valita tyttären puolisoa kuten ennen. Hänen omat odotuksensa tulevaisuudelle kohdistuvat jatko-opintoihin ja hyvän uran luomiseen. Hän lisäsi toki haluavansa myös perheen, muttei vielä pitkään aikaan. Kaksi tytöistä odotti tulevaisuudelta matkustelua ja kolme heistä halusi oppia erilaisia kieliä. Kaikilta ryhmäläisiltä odotettiin kotona osallistumista kotitöihin. Yksi tyttö otti esiin sen, että hänen veljeltään ei odoteta samalla tavalla kotitöiden tekemistä kuin häneltä. Kun veli hengaili kavereiden kanssa, tytön odotettiin auttavan kotona, mikä tuntui epäreilulta. Ystävät odottivat tytöiltä tukea ja ymmärrystä, ja yksi tytöistä sanoi, että välillä on vaikeaa, kun kaverit odottavat häneltä pidempää ulkona oloa kuin mihin äiti antoi luvan. Mietittiin, mitä yhteiskunta odottaa heidän kaltaisiltaan nuorilta tytöiltä. Tyttöille tuli mieleen, että ainakin heidän käyvän koulua ja hankkivan töitä. Ja sitten sitä, että he ovat kunnan kansalaisia. Mietittiin, mikä on kunnan kansalainen, ja tytöt ajattelivat sen tarkoittavan, että on rehti ja sopeutuu sääntöihin hyvin.

Me ohjaajat esitimme pienen improvisaation, jossa nuori tyttö ja äiti riitelivät, koska äiti halusi tytön auttavan enemmän kotitöissä ja tyttö halusi ulos kavereiden kanssa. Esitimme saman tilanteen vielä toisen kerran, jolloin tytöt saivat keskeyttää ilmiriidaksi kärjistyvän tilanteen ja kokeilla joko äidin tai tyttären roolissa olemista. Yksi tytöistä kokeili äidin roolia ja toinen tyttären. Huomattiin, että tilannetta oli vaikeaa ratkaista niin, että kumpikin osapuoli olisi ollut tyytyväinen. Äitinä esiintyvä tyttö oli varsin vakuuttava perustellessaan, miksi tytön pitää osallistua kotitöiden tekoon ja miksi ulkona ei ole hyvä olla pimeällä. Improvisaatio herätti runsasta keskustelua siitä, miten voisi katsoa asioita toisen näkökulmasta, kun itseä ärsyttää. Yksi ryhmäläisistä otti esille, että hän kyllä ymmärtää, että vanhemmat ovat huolissaan, tai että he yrittävät kasvattaa. Vanhemmat haluavat, että hän pärjäisi tulevaisuudessa, mutta ei silti ole helppoa ymmärtää, miksi aina pitää olla niin tiukka.

Tytöt olivat innoissaan, kun kerroimme, että he saavat nyt tehdä oman improvisaation jostain ongelmatilanteesta elämässään. Tytöt valitsivat tyttöystävän roolin ja heidän imrossaan poikaystävä petti tyttöä. Imrossa roolit olivat tyttöystävä, poikaystävä, äiti ja kaveri. Ling joutui tekemään kompromissin impron aiheen suhteen: Kun seurasin sivusta tyttöjen suunnittelutuokiota, hän puhui haluavansa jonkin toisen aiheen. Tytöt tekivät yhteistyötä ja kaikki näyttivät nauttivan näyttelemisestä, vaikka Lingille tämä aihe ei selkeästi ollut yhtä mieleinen kuin muille. Lopussa pidimme purkupiirin, jossa

juttelimme toiminnan herättämistä ajatuksista. Mietittiin yhdessä tyttöjen improa, sen aihetta ja sitä, mitä he tekisivät, jos joku pettäisi heitä. Äiti ja kaveri tukivat impresso tyttöä, ja kaveri tuki häntä jättämään pojan. Keskustelimme siitä, että on hyvä, että on läheisiä, jotka tukevat, kun on mielipide-eroja siitä, pitäisikö pettäjää jättää vai ei.

”Tyttöjen mielestä oli mukavaa tehdä omaa näytelmää. Kaikki tytöt olivat ihan innoissaan näyttelemisestä, mikä vähän yllätti minut. Tästä löytyi yhdistävä tekijä hyvinkin erilaisille tytöille. Lingille annoin palautetta, että hienosti hän pystyi joustamaan kun muut tytöt olivat yksimielisiä siitä, mitä halusivat näytellä ja hän olisi halunnut toisen aiheen.” (Ohjaajan päiväkirja.)

Näyttelemineen oli mainittu yhden tytön loppukyselyvastauksessa innostavana asiana. Myös asiana joita oli haluttu ja odotettu ryhmältä oli mainittu ”näytelmän teko”. Yksi tytöistä oli maininnut Odotukset ja roolit loppukyselyn vastauksessa myös ei niin kivana kertana, koska oli tylsää.

6.7 Selviytymistapoja kartoittamassa

Tällä toimintakerralla ajatuksena oli tutustuttaa tyttöjä heidän omiin arjen selviytymistapoihinsa. Laitoin lattialle isot paperit, joista kukin edusti yhtä kuudesta selviytymistavasta. Selviytymistavat olivat siis Ayalonin kuusi ulottuvuutta: uskomukset ja arvot, tunteet, sosiaalinen vuorovaikutus, mielikuvitus, kognitiot ja fysiologinen ulottuvuus.

Kysyin tytöiltä, mitä he tekevät kun:

- 1) Heille tulee riitaa ystävän kanssa
- 2) Koulussa tapahtuu jotain ikävää
- 3) Kun on väsynyt tai masentunut olo
- 4) Kun on ongelmia vanhempien kanssa

Mihin kuudesta selviytymistavasta he turvautuvat luontevimmin?

Ensimmäisen kysymyksen kohdalla pyysin tyttöjä valitsemaan ensimmäisen mieleen tulevan lisäksi myös seuraavaksi ominaisimman vaihtoehdon.

Tytöille ominaisia selviytymistapoja olivat:

1) Kolmelle tytöistä tunteet: itkeminen, suuttuminen.

Yhdelle fysiologinen puoli: paikalta poistuminen, lukeminen.

Vaihtoehtoinen tapa oli:

Kolmelle tytöistä fysiologinen puoli: herkuttelu, liikkuminen.

Ja yhdelle mielikuvitus/ intuitio: sen asian tekeminen joka parhaalta tuntui mutta myös ihan konkreettisesti mielikuvitusmaailmaan pakeneminen.

2) Kahdelle tytölle kognitiot: ongelman ratkaiseminen ja

kahdelle tunteet: itkeminen, suuttuminen.

3) Kaikille tytöille liikunta

4) Kahdelle tytöistä tunteet: suuttuminen, huutaminen, itkeminen.

Yhdelle sosiaalinen vuorovaikutus: kavereille soittaminen ja puhuminen.

Yhdelle liikunta: lenkille lähteminen.

Juttelimme samalla kun teimme harjoitusta ja sen jälkeen piirissä sohvalla istuen.

Teimme myös autiosaariharjoituksen, jossa tytöt saivat harjoitella ryhmätoimintaa.

Heidän piti päättää kymmenen asiaa, jotka ottaisivat mukaan autiolle saarelle.

Lisäohjeena oli, että saarella ei tule kylmä/kuuma tai nälkä/jano, ja etteivät he tiedä, kauanko joutuvat siellä olemaan eikä saarelta pääse pois. Harjoituksen ideana oli saada tytöt käyttämään luovuuttaan ja tekemään kompromisseja sekä harjoittelemaan asioista päättämistä ryhmässä.

”Tytöt tekivät yllättävän motivoituneesti selviytymistapa-harjoitusta. Joku tytöistä tarvitsi enemmän ohjeistusta kuin toinen ja toista jo ärsytti, että miksi pitää selittää niin monta kertaa. Todella positiivisena näen sen, että kaikilta löytyi monia selviytymistapoja. Myös se, että tytöt reagoivat väsymyksen ja masennuksen tunteisiin liikkumalla, kuulosti mielestäni aika hyvältä ja varmasti toimivaltakin keinolta. Autiosaariharjoituksessa ryhmäläisten yhteinen ratkaisu loppujen lopuksi löytyi ja olin tyytyväinen etten alkanut keksiä ratkaisua tilanteeseen tyttöjen puolesta.” (Ohjaajan päiväkirja.)

Ryhmäläisten selviytymistapoja pohtiessamme esitettiin kysymyksiä mm. siitä, mihin syöminen kuuluu ja yhdessä päättelimme sen kuuluvan fysiologiseen ulottuvuuteen.

Hyvinkin erilaisille tytöille löytyi yksi yhdistävä tekijä, joka oli liikkuminen väsyneenä tai

masentuneena. Toisilla tytöillä tällaisessa tilanteessa auttoi tanssi ja toisilla lenkki. Puhuttiin erilaisista selviytymistavoista ja siitä, mihin niitä elämässä tarvitsee. Kerroin tytöille myös, että joskus voi käydä niin, että tosi hyvin toiminut selviytymistapa ei jossain tilanteessa toimikaan. Tällöin on hyvä tuntee vaihtoehtoja, joista voi kokeilla jotain erilaista tapaa toimia. Kaikille tytöillä oli harjoituksen aikana hyvin tilaa puhua ja olla, ja ihmetystä herätti toisten erilainen tapa toimia. Autiosaariharjoituksessa tytöille oli tulla vaikeuksia, kun he olivat hyvin eri mieltä siitä, mitä saarelle pitäisi ottaa. He kysyivät minulta, miten toimitaan, kun ei päästä yhteisymmärrykseen. Tähän vastasin, että heidän täytyy osata tehdä kompromisseja ja löytää kaikkia tyydyttävä ratkaisu. Joku tytöistä olisi halunnut mukaan miehen ja toinen taas ei pitänyt miestä mitenkään tarpeellisena. Joku halusi työkaluja ja toinen taas ihan erilaisia ajanvietteitä, mm. musiikkisoitinta, pattereita ja akkuja, joita toinen piti turhina.

”Olotunnejuttu, jossa menttiin lattialla olevien lappujen luo” oli mainittu loppukyselyn vastauksissa innostavana asiana. Asiana, jota odotettiin ja haluttiin ryhmältä, oli mainittu autiomaaharjoitus. Sama tyttö, joka mainitsi selviytymiskeinot-kerran innostavana, oli myös sitä mieltä, että se oli mukavimpia asioita toimintakerroilla.

6.8 Monenlaisiin musiikkeihin tutustumassa

Tälle kerralle tytöt olivat saaneet ohjeistuksen tuoda kotoaan jotain musiikkia. He saivat tuoda joko synnyinkulttuuriinsa liittyvää musiikkia tai musiikkia, josta pitivät. Monikulttuurisessa levyraadissa kuultiin monenlaista itämaista musiikkia, discomusiikkia, räppiä, suomalaista kansanmusiikkia, valssia jne. Tytöt olivat tästä kerrasta innoissaan ja erilaiset musiikkityylit viihdyttivät meitä kaikkia. Jokainen sai myös halutessaan perustella musiikkivalintojaan. Tyttöjä nauratti vanha suomalainen iskelmämusiikki, joka oli yksi ohjaajien tuomista. Ohjaajat tästä innostuneena tanssivat musiikin tahtiin ja tämän jälkeen tytötkin vapautuivat nautiskelemaan musiikista myös liikkuen. Jotain tyttöjä näytti nolostuttavan tuomansa musiikki, joka liittyi heidän synnyinkulttuuriinsa. Levyraati oli mukava ja naurun täyteinen toimintakerta.

”Hymyjä ja nauruja riitti, kun tytöt esittelivät musiikkivalintojaan. Luulen, että synnyinkulttuuria edustaviin kappaleisiin liittyvä nolous liittyi ujusteluun ja siihen, että tytöt miettivät, että mitä toiset pitävät heidän valitsemistaan musiikeista. Tytöt kehuivat toistensa musiikkivalintoja ja

ottivat toisensa mielestäni hienosti huomioon kun jotakuta ujustutti. Myös minä ihastelin monenlaisia musiikkejamme. Yritin painottaa ryhmäläisilleni sitä, että kaikissa musiikeissa on omat puolensa ja kaikille musiikkityyleille löytyy ihailijansa. Tytöt vaikuttivat ujustelustaan huolimatta pitävän kovasti siitä kun saivat soittaa valitsemiaan musiikkeja muille. Tuntui, että tämä kerta oli tärkeä.” (Ohjaajan päiväkirja.)

Musiikeista löytyi ryhmäläisten lempimusiikkia r’n’b:tä, rappia ja poppia, mutta myös kansallismusiikkeja ja ns. koko kansan suosikkeja synnyinkulttuureista. Oli ilahduttavaa, että tytöt olivat uskaltaneet tuomaan myös vanhemmilta pyytämiään levyjä. Saimme kuunnella todella erilaisia kappaleita ja levyraatimme oli varmaan meille kaikille aikamoinen elämys.

Levyraati oli mainittu innostavana asiana loppukyselyn vastauksissa. Levyraatilaulut oli mainittu myös yhtenä mukavimmista asioista ryhmän aikana.

6.9 Tanssimassa Henkan kanssa

Ystävänä, joka on tanssinopettaja, tuli pitämään tytöille showtanssitunnin. Tämä oli ollut ryhmän toiveena ja päätimme sen myös toteuttaa. Ohjasin tytöille lämmittelynä ääni- ja liikepiirin sekä seuraa hullua johtajaa -harjoituksen, jotta liika jännitys karisisi ennen tuntia. Tyttöissä herätti hieman levottomuutta ja kihertelyä se, että tanssin opettaja oli mies. Tästä oli puhuttu jo etukäteen, ja tanssinopettaja oli oikein odotettu vieras. Kaikki tytöt tanssivat innoissaan ja päätin itsekkin osallistua ja olla samalla hieman tukena yhdelle tytölle, joka ei ollut aiemmin tanssinut niin paljon. Kaikki muut tytöt harrastivat tanssimista. Ryhmäläiset olivat kovasti innoissaan tanssimisesta, ja tämä oli uudenlaista tanssia suurimmalle osalle.

”Oli hyvä, että menin tanssimaan mukaan. Pystyin hieman keventämään tunnelmaa kun liikkeet menivät turhan vaikeiksi yhden tytön kohdalla. Tyttö alkoi vaikuttaa kovin vakavalta, hänen liikkeensä hidastuvat ja näin, ettei hän pysy mukana muiden vauhdissa. Luin hänen liikkumistaan ja ilmeitään ja pyysin ohjaajaa hidastamaan hieman vedoten omaan osaamattomuuteeni. Tämä kerta oli kivaa vaihtelua ryhmän toiminnassa. Oli ihan erilaista olla yhdessä liikkuen ja ”irrotellen”. Ohjatessani tytöille alkulämmittelyä meillä oli hauskaa kun teimme mitä hulluimpia liikkeitä yhdessä.” (Ohjaajan päiväkirja.)

Tanssikerralla ryhmän keskinäinen vuorovaikutus oli havainnoidessani luontevaa ja positiivista. Kaikki osallistuivat yhteisiin hassutteluihin alkulämmittelyssä. Kaksi tyttöä

oli maininnut tanssikerran innostavaksi. Tanssi oli mainittu myös tyttöjen odotusten ja halujen täyttymistä koskevissa sekä mukavimpia asioita koskevissa vastauksissa.

6.10 Matkamme loppua juhlimassa

Loppubileet järjestimme tyttöjen toivomuksesta. He halusivat ”hömpöttely”-toimintakerran, ja päätimme mahdollistaa sen nuorisotyöntekijän kanssa. Saimme nuorisotalolta vähän herkuttelurahaa. Loppubileet olivat tärkeä osa toiminnassa: Se oli rennompia kerta, jolloin toteutimme tyttöjen toiveita, joita ei muuten niin toiminnassa ollut. Mielestäni oli mukavaa myös se, että ryhmä päättyi juhliin, ja luulen, että meille kaikille jäi hyvä mieli. Tytöt olisivat halunneet ryhmän jatkuvan. Jätimme asian mietintämyssyyn.

”Bileissä vallitsi rento ja hauska tunnelma. Teimme erilaisia improvisaatio- ja pantomiimiharjoituksia. Varsinkin äänettömästä, pantomiimista, jossa esitimme toisillemme sanoja tytöt nauttivat kovasti. Juttelimme paljon ja herkuttelimme. Pelasimme yhden biljardierän Mereten toivomuksesta. Olin aika liikuttunut siitä, miten mukavana tytöt olivat pitäneet ryhmämme toimintaa. Minun tulee ikävä tätä ryhmää ja näitä ihania, hersyviä monikulttuurisia tyttöjä!” (Ohjaajan päiväkirja.)

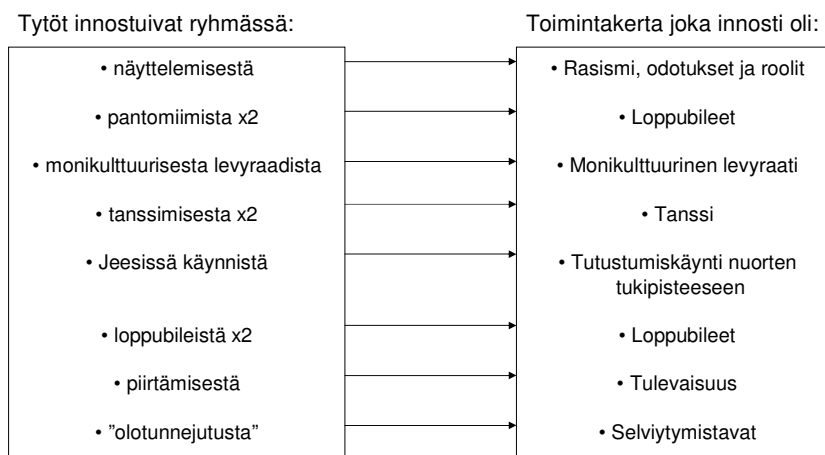
Kolme tyttöä oli maininnut loppubileet innostavaksi asiaksi toiminnassa. Biljardin pelaamisen oli maininnut yksi tytöistä haluamanaan asiana. Kaksi tytöistä oli vastannut loppubileet myös mukavimpiin asioihin toiminnan aikana.

7 ARVIOINTI

7.1 Loppukyselyiden purku

Loppukyselyn (LIITE 9) tarkoitus oli arvioida ryhmän toimintaa ja antaa minulle tietoa siitä, mitä tytöt pitivät toiminnasta. Loppukyselyt tytöt palauttivat nimettöminä koulunsa kuraattorille.

Tyttöjen mukaan ryhmässä oli hyvä olla. Kaikilla tytöillä oli sellainen olo, että he kuuluvat ryhmään. Kaikki tytöt tunsivat tullessaan hyväksytyksi omina itsenään. Yksi tyttö totesi, että kun hän oli ryhmässä oma itsensä, niin eiköhän hän myös tullut hyväksytyksi itsenään. Tytöt kokivat saaneensa toisiltaan tukea ryhmän aikana ja sen jälkeen. Yksi tytöistä mainitsi, että kyllä he tukevat, kun ovat kuitenkin samalla luokalla. Toinen totesi, että kyllä he tukevat aina toisiaan, mutta tämä ryhmä saattoi lisätä heidän välistä tuntemistaan ja tukemistaan. Yhtä tyttöä oli häirinnyt ryhmän alussa nimi maahanmuuttajatyttöryhmä. Hän totesi, että ryhmään liittyminen tuntui naurettavalta ryhmän nimen vuoksi. Ensimmäinen toimintakerta jännitti vähän kahta tytöistä ja yksi totesi olleensa tosi innostunut. Ryhmän sääntöihin sitoutuminen tuntui yhden tytön mielestä ihan hyvältä ja toisen mielestä ihan siltä, kuin olisi palannut ala-asteen koulun penkille. Yhden mielestä sitoutuminen ei tuntunut miltään ja yksi jätti vastaamatta. Kaikki tytöt kokivat, että heillä oli ollut ryhmässä turvallinen olo. Yksi tytöistä eritteli, että tämä johtui siitä, kun keskustelimme kaikesta mahdollisesta ja sai aina kysyä, jos ei tajunnut.

Loppukyselyssä toimintakerrat, joita ei innostumisesta kysyttäessä mainittu, olivat siis kulttuuriset erot ja tutustumiskerta. Kulttuurisia eroja käsittelevällä kerralla aika loppui kesken ja ns. purkukeskustelu jäi pitämättä. Yksi tyttö otti loppukyselyn omasta kulttuurista kertomiseen liittyvässä kysymyksessä esiin, että olisi toivonut lisää aikaa koko ryhmälle tuolla toimintakerralla. Muut kokivat saaneensa kerrottua tarpeeksi kulttuuristaan. Vastaukset kysymykseen, miltä tuntui kertoa omasta toisesta kulttuurista, olivat vaihtelevia. Yksi tyttö vastasi sen olleen mielenkiintoista ja vähän

vaikeaa, toinen vastasi sen olleen outoa. Nämä tytöt eivät olleet syntyneet Suomessa. Toisen Suomessa syntyneen ryhmäläisen mielestä toisesta kulttuurista kertominen tuntui ihan kivalta ja toisen mielestä nololta mutta hauskalta. Molemmat pitivät siitä, että saivat lisää tietoa muiden kulttuurista, ja toinen mainitsi myös sen, että oppi omastakin kulttuurista. Kolme tytöistä kertoi oppineensa jotain uutta suomalaisesta kulttuurista. Yksi tytöistä mainitsi sen, ettei Suomessa saa myöhästyä, jos sopii tällaisen ryhmän tapaamisia. Kaikki tytöt kokivat oppineensa muista ja toistensa syntymäkulttuureista. Yksi tytöistä totesi, että ”en ennen ollut ymmärtänyt toisten kulttuureista mitään mutta nyt ymmärrän paljon enemmän”. Yksi tytöistä jäi ehkä kaipaamaan enemmän monikulttuurisuuteen liittyviä asioita. Hän ilmaisi, että monikulttuurikeskustelua oli jonkin verran, mutta enemmänkin olisi voinut olla tai sitten ei”. Muut ryhmäläiset ilmaisivat, että monikulttuurisuutta oli käsitelty tarpeeksi. Yksi tyttö vastasi että ”hyvin paljon”.

Kaikki tytöt ilmaisivat innostuneensa loppubileistä: kaksi pantomiimista ja kaksi loppubileistä yleisesti. Tästä voi päätellä, että viimeisen toimintakerran hulluttelu ja rento, vapaampi ohjelma oli tyttöjen mieleen. Loppubileissä nauroimme paljon ja tunnelma oli humoristinen. Tanssiminen oli mainittu innostavana tekijänä kahden tytön vastauksessa. Toimintamme teemat olivat loppukyselyn vastausten mukaan pääosin tyttöjä innostavia.

Kysyin tytöiltä, tehtiinkö ryhmässä sellaisia asioita, joita he odottivat ja halusivat. Kaksi tyttöä vastasi kyllä. Yksi tytöistä vastasi kyllä, koska pelasimme loppubileissä biljardia, mutta olisi halunnut pelata biljardia enemmän. Yksi tyttö sanoi, että teimme kaikkea ja hän piti näytelmästä, automaaleikistä ja kaikesta, mitä teimme. Hän toivoi ryhmän alussa, että tanssisimme, ja toive toteutui.

Kun kysyin loppukyselyssä, mikä toiminnassa oli mukavinta tai ikävintä, vastaukset olivat yhteneväisiä niiden vastausten kanssa, joissa kysyttiin innostumisesta. Uusia asioita oli, että yksi tyttö sanoi alun olleen mukavinta, kun ilmaistiin tunteita korteilla piirissä. Yksi ryhmäläinen sanoi, että odotukset ja roolit -toimintakerta ei ollut niin mukava, koska silloin oli niin tylsää.

Pyysin tytöiltä loppukyselyssä myös sekä positiivista että negatiivista palautetta ohjaamisestani. Annoin esimerkiksi muutaman seikan: Kuuntelinko ryhmäläisiä? Otinko

huomioon ryhmäläisten toiveet? Ohjasinko selkeästi?

Kolme tytöistä vastasi, että kuuntelin heitä, olin mukava ja selitin asioita heille. Yksi tytöistä lisäsi, että joskus selitin liiankin tarkkaan. Yksi tytöistä otti esiin sen, että oli kivaa, kun kerroin omistakin asioistani. Hänen mielestään oli hyvä, että avauduimme kaikki. Yksi tytöistä mainitsi, että kannustin heitä. Yksi tyttö sanoi, että ohjasin selkeästi ja annoin paljon ilon aiheita.

Kysymykseen kuuntelivatko ohjaajat ryhmäläisiä kaksi tytöistä vastasi kyllä. Yksi tytöistä vastasi, että kaikki kuuntelivat aina kaikkia ja toinen, että ohjaajat kuuntelivat kaikkien mielipiteitä.

7.2 Toiminnan ulottuvuuksia Basic ph:n avulla

Päätin arvioida toimintaa Ayalonin kuuden selviytymisulottuvuuden avulla. Halusin tällä selkeyttää itselleni ja työn lukijalle, minkälaisia ulottuvuuksia toiminnalla oli: Millaisia lähestymistapoja toiminnassa käytettiin ja millaisia ulottuvuuksia toiminnassa syntyi.

Sosiaalinen ja henkinen ulottuvuus toiminnasta löytyi jokaisella toimintakerralla. **Sosiaalista ulottuvuutta** toiminnassa oli ryhmätoiminta, ryhmään kuulumisen sekä tuen vastaanottaminen ja antaminen. Kun kysyin loppukyselyssä, oliko sinulla ryhmässä sellainen olo, että kuulut siihen, tytöt vastasivat, että tunsivat kuuluvansa ryhmään. Yksi tytöistä oli lisännyt, että ryhmään kuulumisen tunne tuli osaksi siitä, kun meillä oli aina niin hauskaa, vaikka oli kuinka väsynyt. Kaikki vastasivat myös, että ryhmässä oli hyvä olla. Kun kysyin loppukyselyssä, koetko saaneesi tukea muilta tytöiltä ryhmässä tai sen jälkeen, kaksi tyttöä oli sitä mieltä, että tuki on ehkä lisääntynyt ja kaksi koki saaneensa tukea. Yksi ryhmäläinen mainitsi, että tukevat he toisiaan, kun ovat kuitenkin samalla luokalla. Toinen tyttö sanoi, että ryhmä saattoi lisätä heidän keskinäistä tuntemistaan ja tukemistaan.

Tämä samalla luokalla oleminen mietitytti minua ryhmän alussa. Ajattelin tuolloin, että

se voi jopa haitata ryhmän toimintaa, kun tytöillä on jo tietty käsitys toisistaan. Kuitenkaan minulle ohjaajana ei juuri näkynyt tyttöjen keskinäisiä jännitteitä toiminnan aikana, eikä samalla luokalla oleminen näyttänyt vaikuttavan toimintaamme paljon.

Henkistä ulottuvuutta on ohjaajien ja tyttöjen kantama vastuu ryhmän toiminnasta. Heti ensimmäisellä kerralla tytöt olivat halukkaita ottamaan vastuuta ryhmän kokoontumisesta sovittuina aikoina. Puhuin tytöille siitä, että jos haluaa olla osa ryhmää, siihen kuuluu myös sitoutuminen. Tytöt toivat itse esiin sen, että paikalla pitää olla ajoissa.

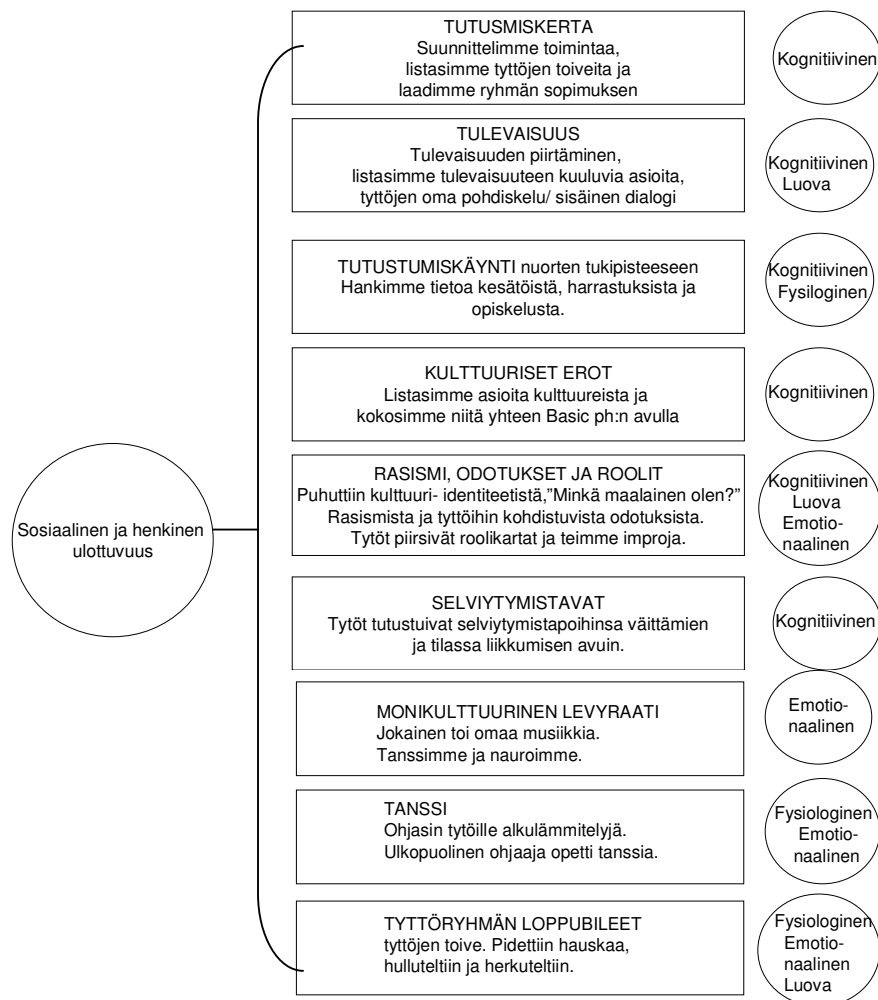
Kognitiivinen ulottuvuus oli myös hyvin läsnä toiminnassa kaiken tekemisen ja kokemisen rinnalla. Se näkyi tutustumiskerralla, kun laadimme yhteisen sopimuksen koskien ryhmämme toimintaa, sekä tyttöjen toiveita listatessamme. Listasimme asioita isoille papereille tulevaisuutta ja kulttuurisia eroja käsittelevillä kerroilla. Lähes kaikilla kerroilla oli myös pohdintaa: oman itsen, roolien, itseen kohdistuvien odotusten, selviytymistapojen mietiskelyä ja näkyväksi tekemistä.

Luovaa ulottuvuutta edusti toiminnassa minäpuun ja roolikartan piirtäminen. Näiden lisäksi suurta luovuutta ja mielikuvitusta tarvittiin mm. loppubileiden pantomiimiharjoitteissa. Ryhmäläiset nauttivat kovasti näyttelemisestä ja siitä kun saivat itse suunnitella ja pohtia asioita. Tässä tarvittiin roppakaupalla luovuutta.

Emotionaalinen ulottuvuus oli läsnä rooleja, odotuksia ja rasismia käsittelevällä kerralla, joka herätti paljon erilaisia tunteita ryhmäläisissä. Havaitsin tuolloin paljon hämmennystä, kun tytöt miettivät roolejaan, ja jopa vihan tunnetta kun puhuimme rasismista. Tanssiessa, levyraadista nauttiessa sekä loppubileissä ilo ja monet muut tunteet kuplivat.

Seuraavassa kaaviossa kuvaan sitä, miten Ayalonin kuusi ulottuvuutta näkyivät toimintakerroilla. Kaavio ei kerro sitä, että monilla toimintakerroilla toiminnassa näkyi myös muita puolia kuin tässä esitetyt ulottuvuudet. Ayalonin kuutta

selviytymisulottuvuutta ei voi mitenkään erottaa toiminnasta: Jokaisella toimintakerralla oli varmasti muitakin ulottuvuuksia kuin kaaviossa mainitut. Olen yrittänyt hahmotella näkyväksi joitain toiminnan puolia, jotka painottuivat kullakin kerralla.

7.3 Toiminnan ja opinnäytetyön arviointi

Tyttöjen mukaan ryhmässä oli hyvä olla. Kaikilla tytöillä oli sellainen olo, että he kuuluvat ryhmään. Kaikki tytöt tunsivat tullessaan hyväksytyksi omana itsenään.

Tytöt kokivat saaneensa toisiltaan tukea ryhmän aikana ja sen jälkeen. Yksi tytöistä mainitsi, että kyllä he tukevat, kun ovat kuitenkin samalla luokalla. Toinen totesi, että kyllä he tukevat aina toisiaan, mutta tämä ryhmä saattoi lisätä heidän välistä tuntemistaan ja tukemistaan. Tavoitteeni siitä, että tytöt saisivat ja antaisivat vertaistukea ryhmässä siis toteutui. Pidempi toiminta olisi varmasti lisännyt tyttöjen välistä tukea, mutta ajan puitteissa tavoite toteutui mielestäni hyvin. Kaikki tytöt varmasti hyötyivät ryhmän hyvästä ilmapiiristä ja saivat kehittyvälle persoonalleen tukea muilta.

Koko toiminnan ajan pyrin tukemaan tyttöjä huomioimaan toisiaan. Ohjasin kuuntelemaan, kun joku puhui ja perustelin myös, miksi on tärkeää kuunnella jokaista. Omalla ohjaamisellani yritin aukaista tytöille näkökulmia siitä, ”miltä muista ryhmäläisistä tuntuu, jos minä teen näin”. Tytöt huomioivat toisensa todella hyvin. He alkoivat heti ryhmän alussa kuunnella toisiaan ja yllätyin sitä, kuinka järkevästi tytöt osasivat ajatella esimerkiksi siitä, miten hyvä on, että ryhmässä on erilaisia jäseniä – joskus kun aikuisetkaan eivät osaa näin viisaasti ajatella. Tytöt olivat toisiaan kohtaan lempeitä ja ystävällisiä, mutta se ei estänyt rehellistä kommunikointia. Kaikki tytöt uskalsivat sanoa mielipiteensä ryhmässä. Joskus autoin tilanteissa kysymällä jonkun ryhmäläisen mielipidettä, jos tuntui, että joku jää keskustelun ulkopuolelle.

Selviytymistapojamme kartoitimme koko ryhmämme toiminnan ajan: Harrastukset, sosiaalinen tuki, mielenkiinnon kohteet ja jaksaminen olivat keskusteluissa toiminnan ohessa ja sen ulkopuolella. Tytöt tulivat selkeästi tietoisemmiksi arjen selviytymistavoistaan.

Esitin tytöille neljä tilannetta ja kysyin, mikä olisi heille ominaisinta kyseisessä tilanteessa. Kun tytöillä oli riitaa ystävän kanssa, he näyttivät tunteitaan tai poistuivat paikalta omiin oloihinsa. Vaihtoehtoisesti he herkuttelivat, liikkuivat tai tekivät niin kuin tuntuu (intuitio) tai pakenivat mielikuvitusmaailmaan. Kun koulussa tapahtui jotain ikävää kahde

Tunteiden näyttäminen: itkeminen, huutaminen, suuttuminen, ystävät ja liikkuminen tai herkuttelu näyttivät olevan ominaisimpia selviytymistapoja lähes kaikille tytöille. Lingille oli ominaista lukea ja kuunnella musiikkia sekä paeta mielikuvitusmaailmaan. Kaikille tytöille oli ominaista lähteä lenkille tai tanssimaan, kun olo oli väsynyt. Tämä kuulosti

hyvältä ja tehokkaalta selviytymistavalta. Kaksi tytöistä myös tunnisti itsessään kognitiivista selviytyjää, kun oli kyse ongelmista koulussa. Silloin he kokivat ominaisimmaksi yrittää ratkoa tilanteen. Oli positiivista, että tytöillä oli paljon erilaisia selviytymistapoja. Kun pyysin heitä liikkumaan lattialla isojen papereiden päällä, joista kukin edusti yhtä selviytymistapaa, luulen, että se teki selviytymistapojen käsitettä konkreettisemmaksi. Sain tietoa tytöille ominaisista selviytymistavoista jo ennen toimintaa alkukyselyistä, kun kysyin, mikä heitä auttaa silloin, kun on paha olo.

Kysyin tytöiltä, tehtiinkö ryhmässä sellaisia asioita, joita he odottivat ja halusivat. Kaksi tyttöä vastasi kyllä. Yksi tytöistä vastasi kyllä, koska pelasimme loppubileissä biljardia, mutta olisi halunnut pelata biljardia enemmän. Yksi ryhmäläinen sanoi, että teimme kaikkea ja hän piti näytelmästä, autiomaaleikistä ja kaikesta, mitä teimme. Hän toivoi ryhmän alussa, että tanssisimme, ja toive toteutui. Minulle oli tärkeää, että tytöt olivat tyytyväisiä toimintaan, ja heidän toiveensa tuli kuulluksi. Tässä ilmeni se dialogisuus, joka vallitsi ryhmässä.

Yksi tyttö sanoi, että odotukset ja roolit -toimintakerta ei ollut niin mukava, koska silloin oli niin tylsää. Mietin jossain vaiheessa, onko toiminta ikään kuin liian teemoitettua. Olisiko toiminnan raamien pitänyt olla tilavammat? Meillä oli toiminnassa monta teemaa, ja loppukyselyssä tytöt olivat sitä mieltä, että toiminta oli ollut innostavaa. Jäin kuitenkin miettimään, että olisi ollut mielenkiintoista antaa vielä enemmän aikaa ja tilaa tyttöjen luovuudelle ja unohtaa teemat ainakin osittain. Opinnäytetyöni kannalta oli tosin hyvä asia, että suunnittelin tietyn sisällön tyttöjen toiveiden mukaan ja pysyimme siinä. Luulen, että minussa asuu halu toimia myös impulsiivisesti, ja nyt karttuneen ryhmän ohjaamiskokemuksen jälkeen uskallan varmasti paremmin toteuttaa asioita ex-tempore.

Toiminnan kannalta oleellista ja positiivista oli se, että tytöt innostuivat käymään ryhmässä. Alussa yhdeksästä ilmoittautuneesta tytöstä ei paikalle tullut yksikään. Kun tämä neljän tytön joukko sai hiukan joustoa tapaamispäivissä ja -ajoissa ja otimme heidät toiminnan suunnittelussa huomioon, he motivoituivat olemaan ryhmäläisiä.

Tyttöjen sitoutumisessa ryhmään koen olleen suuren vaikutuksen sillä, että he saivat itse vaikuttaa ja luoda säännöt/sopimuksen ryhmälle. Motivaatioon vaikutti varmasti myös se, että lupasimme heti alussa ottaa tyttöjen toiveet huomioon toiminnan

teemoissa. Uskon, että sitoutuneisuutta lisäsi myös se, että selitin tytöille toiminnan alussa, miksi sitoutuminen ryhmään on tärkeää. Perustelin sitoutumisen tärkeyttä ohjaajien opinnäytetöillä, mutta myös sillä, että ryhmän oli tarkoitus olla luottamuksellinen ja turvallinen ympäristö tytöille.

Alusta asti halusin tavoittaa tytöt henkilökohtaisesti, joten kun nuorisotyöntekijä ei päässyt koululle tyttöjä tapaamaan ja motivoimaan ryhmän toimintaan, lähdin yksin. Tämä osoittautui siinä mielessä hyväksi, että sain luotua kontaktin Havukosken tyttöihin ja koulun kuraattoriin, ja hänestä oli erittäin suuri apu ryhmää kootessamme.

Kun kysyin tytöiltä, mikä toiminnassa oli ei niin mukavaa, sain vastaukseksi ”ei mukavaa oli se, että lopetimme tyttökerhon”.

Purkaessani osallistuvaa havainnointiani sanoiksi huomasin, että havaintojen ja tulkinnan erottelu oli minulle erittäin vaikeaa. Havainnot ja omat tulkinnat tahtoivat mennä väkisin sekaisin. Unohtuneet tapahtumat ja kadonneet sekä osittain kirjoittamatta jääneet muistiinpanot ovat ehdottomasti seikkoja, jotka vaikuttavat työni arvioimiseen ja luotettavuuteen. Havainnointipäiväkirjani muistiinpanoista puuttuvia toiminnan osa-alueita olivat esimerkiksi ns. fiilispierit ja tyttöjen fiilissanat. Tämä oli harmillista, sillä joka kerran aloittava ja päättävä tunnepiiri antoi tärkeää välitöntä palautetta tyttöjen olosta ryhmässä.

Ryhmän loppukyselyn kehittelin sellaisella ajatuksella, että mieluummin enemmän kuin vähemmän. Kyselyn luotettavuuteen vaikuttaa se, että siinä on ns. suljettuja kysymyksiä, joihin vastataan kyllä tai ei. Toisaalta opinnäytetyöni kannalta on parempi, että molemmissa kyselyissä materiaalia oli paljon, kuin jos sitä olisi ollut liian vähän. Koska osa toiminnan tapahtumista oli unohtunut ajan kuluessa mielestäni ja muistiinpanot ajoittain puutteelliset, olivat kyselyt ja kuvatut tuotokset arviointimenetelminä tärkeässä asemassa.

7.4 Oman ohjaajuuden ja tavoitteiden arviointi

Yksi tytöistä sanoi, että ryhmässä oli turvallinen olo, koska keskustelimme kaikesta

mahdollisesta ja sai aina kysyä, jos ei tajunnut. Tämä on juuri sellainen asia ryhmässä, jota ohjaajana tavoittelin.

Loppukyselyssä toimintakerrat, joita ei innostumisesta kysyttäessä mainittu, olivat ainoastaan kulttuuriset erot ja tutustumiskerta. Saavutin siis tavoitteeni innostaa tyttöjä.

Olin hahmotellut suunnitellessa tavoitteilleni aivan samoja teemoja, kuin mihin lopulta päädyin. Oli hieman vaikeaa hahmottaa, mihin haluaisin keskittyä toiminnan tarkastelussa. Niinpä lähdin ohjaamaan ryhmää minulle luontevalla tavalla: keskustellen ja kuulostellen. Yritin havainnoida ”vähän kaikkea” ja havainnointi oli näin haasteellista.

Jos ohjaaja ei koskaan ilmaise tunteitaan tai puhu ryhmälle kokemuksistaan, todennäköisesti myös ryhmä vaikenee tunneasioista. Jos ohjaaja antaa mallin siitä, että tunteiden ja omien ajatusten julkituominen ryhmässä on sallittua, tämä antaa luvan myös ryhmäläisille. Turvallisessa tunneilmastossa eivät epäonnistuminen tai osaamattomuus tunnu kohtuuttoman pelottavilta kokemuksilta. (Vuorinen 1993, 34.)

Onnistuin mielestäni omalta osaltani tuomaan ryhmään hyväksyvän ja kuuntelevan ilmapiirin. Tyttöjen mukaan lähtemisellä ja motivoitumisella toimintaan oli suuri merkitys ryhmän ilmapiirille. He loivat ilmapiirin ja minä enemmänkin ohjailin tilanteita. Välillä jäin ihmettelemään tyttöjä: kuinka viisailta ja aikuisilta he vaikuttivatkaan ottaessaan toisensa hienosti huomioon toiminnassa tai miettimällä niin syvällisiä totuuksia elämästä, että minäkin ihan hiljenin.

Mielestäni dialogisuus toteutui ryhmässämme hyvin. Ryhmässä vallitsi alusta asti kunnioittava, lämmin ja välittävä ilmapiiri. Koko ryhmämatkamme ajan rakensimme yhteistä ymmärrystä asioihin ja kävimme vuoropuhelua. Loppukyselyissä kaikki tytöt vastasivat, että heillä oli sellainen olo, että kuuluivat ryhmään. Tytöt myös kokivat tullessaan hyväksytyiksi. Yksi tytöistä eritteli vastaukseensa, että ”kun muut kuunteli ja sain ilmaista mielipiteeni”.

Muiden erilaisuus ryhmässä siedettiin hyvin. Oma ohjaajan otteeni erimielisyyksiä tai toisen erilaisuuden ihmettelyä kohtaan saattoi osittain vaikuttaa. Kun ryhmässä esimerkiksi ihmeteltiin toisen erilaista tapaa toimia, ilmaisin heti tiukasti, mutta

lempeästi, että on olemassa monia tapoja toimia. Näin olimme hetken päästä yhdessä keskustelemassa asiasta sen sijaan, että yhden ryhmäläisen toimintatapojen ihmettely olisi mennyt pidemmälle. Sellaisissa tilanteissa, joissa tytöille tuli erimielisyyksiä, ohjasin heitä selviytymään tilanteesta yhdessä. Tällainen tilanne oli esimerkiksi autiosaariharjoituksessa, kun tytöt halusivat mukaan eri asioita. Tytöt kysyivät minulta, mitä tekevät, kun yhteisymmärrystä ei syntynyt. Sanoin, että heidän pitää ratkaista tilanne itse. Ja olin ratkaisuuni tyytyväinen. Kun tytöillä kesti ja tuntui, ettei tilanne ratkea, olisi tehnyt mieli ratkaista tilanne jotenkin. Kun en tätä tehnyt, tytöt tekivät loppujen lopuksi kompromisseja ja ratkaisivat tilanteen. Tämä oli tärkeää.

Kaikki ryhmäläiset saivat äänensä kuuluviin toiminnassa. Pienen ryhmän hyvä puoli oli se, että jokaiselle löytyi oma tila ilmaista itseään. Ohjaajana ehdin katsella ja kuunnella tyttöjä ja huomasin, milloin joku tarvitsi esimerkiksi apua tai rohkaisua toiminnassa.

Kolme tytöistä vastasi, että kuuntelin heitä, olin mukava ja selitin asioita heille. Yksi tytöistä lisäsi, että joskus selitin liiankin tarkkaan. Yksi tytöistä otti esiin sellaisen asian, että oli kivaa kun kerroin omistakin asioistani. Hänen mielestään oli hyvä, että avauduimme kaikki. Yksi tytöistä mainitsi, että kannustin heitä. Yksi ryhmäläinen sanoi, että ohjasin selkeästi ja annoin paljon ilon aiheita.

Kysymykseen siitä, kuuntelivatko ohjaajat ryhmäläisiä, kaksi tytöistä vastasi kyllä. Yksi tytöistä vastasi, että kaikki kuuntelivat aina kaikkia ja toinen, että ohjaajat kuuntelivat kaikkien mielipiteitä.

8 POHDINTAA

Opinnäytetyöni varrella aion jo useasti luovuttaa. Aloitin työn tekemisen jo 2006 ja matka tähän päivään on ollut pitkä ja toisinaan kivikkoinenkin. Opinnäytetyötäni ”henkiin herätellessäni” koin paljon epäonnistumisen tunteita. Työn keskeneräisyys ja siitä ns. puuttuvat palikat, unohtuneet tapahtumat ja kirjoittamatta jääneet muistiinpanot lähes nujersivat minussa asuvan täydellisuuden tavoittelijan. Onneksi en antanut periksi, vaan päätin tehdä työni loppuun.

Omaa kieltään ryhmän luonteesta ja toiminnan onnistumisesta puhuu se, että kolmen

vuoden jälkeen pystyin kirjoittaessani tavoittamaan näinkin hyvin tunnelmia ja tapahtumia ryhmämme matkalta. Ryhmä oli puolet pienempi kuin alun perin ryhmää kootessamme oli ajatuksena, mutta ehkä osittain juuri siksi niin lämmin ja avoin tunnelmaltaan. Ohjaajana kokemus oli minulle erittäin antoisa. Saatoin olla ryhmässä myös sivusta seuraajan ja osallistujan rooleissa. Sain ihmetellä asioita yhdessä ryhmän kanssa.

Toiminnan alussa kutsuin ryhmää maahanmuuttajatyttöryhmäksi. Tämä muuttui varsin pian, kun sain työiltä palautetta siitä, etteivät he kaikki ole maahanmuuttajia. Alkukyselyssä myös puhuin ”omasta” kulttuurista ja suomalaisesta kulttuurista. Jälkikäteen tämä jäi mietityttämään, että tyttöjä on voinut ihmetyttää tuo ilmaus ”oma” kulttuuri. Tutkijajoukko on tuoreessa hankkeensa raportissa haastanut perinteistä maahanmuuttaja-nimitystä käyttämällä käsitettä monikulttuurinen nuori. Monikulttuurinen nuori voi olla Suomessa hyvin monenlaisista lähtökohdista: synnyntäisesti, adoptoituna, vain toinen hänen vanhemmistaan voi olla ulkomaalainen tai nuori on voinut muuttaa suomeen yksin. (Harinen ym. 2009, 6–7.) Nuori voi olla maahanmuuttaja hyvin monenlaisin taustoin.

On tärkeää, että nämä ”mamu”-käsitteet jo pikku hiljaa karisevat sosiaalialalla ja tilalle löydetään osuvampia nimityksiä ihmisille, jotka eivät maahanmuuttajia ole. Työtäni työstäessäni miellyin käsitteisiin yksi- ja kaksikulttuurinen, jotka ovat taas hiukan kuvaavampia kuin sana monikulttuurinen, joka on varsin laaja merkityksiltään.

Tärkeää oli se, että tarve tälle ryhmälle nousi nuorisotalolta. He olivat huomanneet, että monikulttuurinen tyttöryhmä puuttuu talolta kokonaan, ja minä pääsin tätä yhdessä nuorisotyöntekijän kanssa toteuttamaan.

Ryhmän toiminnan aikana moni asia tuli ikään kuin näkyväksi meille kaikille ryhmän jäsenille. Saimme uusia näkökulmia tarkastella selviytymistapojamme ja erilaisia roolejamme. Ne asiat, joihin ajattelin ryhmän alkaessa tutustuttavani tytöt, eli arjen selviytymistavat, erilaiset tavat toimia ja ryhmän jäsenyys sekä vertaistuki tulivat myös minulle ohjaajana tutummiksi. Sain olla osa ryhmää, tulla tietoisemmaksi omista toimintatavoistani ja oppia tukemisesta ja ohjaamisesta paljon.

Olen aina oppinut parhaiten kokeilemalla ja siksi koenkin sosionomin opintojeni luovien

toimintojen suuntautumisvaihtoehdon erittäin tärkeäksi itselleni. Sen, minkä kokee ja itse tekee muistaa pitkään. Tämä työ on todiste siitä. Kun aloitin työn kirjoittamisen, mietin, mahdanko muistaa enää kaikkea oleellista toiminnasta. Ja toki onkin niin, etten voi mitenkään kaikkea muistaa. Kuitenkin kolmen vuoden jälkeen mielestäni tärkeimmät seikat ja hetket nousivat melko elävästi mieleeni kirjoittaessani ryhmän tarinaa. Se johtuu työn kokemuksellisesta, toiminnallisesta luonteesta.

Luovien toimintojen linjalla sosionomiksi opiskeleminen on antanut paljon toiminnallisia eväitä, ja näitä pystyinkin hyvin ryhmää ohjatessani käyttämään. Kun itse on kokeillut ensin tehdä ryhmäläisenä asioita, on ihan erilaiset lähtökohdat ohjata muita, kuin jos itsellä ei olisi kokemusta siitä, millaista näitä harjoituksia on tehdä.

Tämä oli minulle ensimmäinen näin iso ohjauskokemus ja koin varsin haastavaksi hallita yksin näin isoa kokonaisuutta kuin opinnäytetyötä. Ohjasimme nuorisotyöntekijän kanssa toimintaa vuorotellen, ja kumpikin sai ohjata haluamiaan osuuksia ryhmätapaamisista. Omasta näkökulmastani minulla oli kuitenkin iso vastuu toiminnasta, ohjaamisesta sekä ryhmäläisten ”kuulemisesta” toiminnassa.

Usein olin itse niin innoissani toiminnassa mukana ilman erillistä havainnoijaa, että moni asia unohtui. Työn tavoitteiden arviointi kärsi siitä, että olin niin intensiivisesti toiminnassa mukana. Elin tyttöjen tekemisissä ja unohdin välillä tehdä muistiinpanoja kokonaan. Päiväkirjaa oli joltain kohdilta ryhmää kirjoitettuna enemmän kuin toisilta. Erittäin harmillista oli se, että en tajunnut kirjata ylös tyttöjen palautteita joka ryhmäkerran jälkeen. Tämä oli alussa tarkoitus, mutta unohtui sitten toiminnan edetessä ja yleensä kävimme toiminnan lopussa ”fiilispiirin” vain pikaisesti läpi. Alkukyselyllä ja loppukyselyllä sain tytöistä paljon tietoa. Loppukyselyn kysymykset eivät olleet ihan loppuun asti mietityt ja siellä oli paljon ns. suljettuja kysymyksiä, joihin vastattiin lähinnä joo tai ei. En oikein tiennyt, mitä halusin tietää ryhmän toiminnasta. Työn kannalta suuri vaikutus oli sillä, ettei minulla ollut toiminnan aikana reflektointi- tai havainnoija-apua. Yhden ohjaajan näkökulma toimintaa arvioidessa on mielestäni varsin suppea. Olisin toivonut, että asiat olisivat sujuneet niin kuin me ohjaajat aluksi sovimme. Tällöin olisimme yhdessä toteuttaneet ja arvioineet toimintaamme.

Alkukyselyssä Tinka ei ollut vastannut ollenkaan omaa, synnyinkulttuuria ja suomalaista kulttuuria eikä tulevaisuuden haavetta koskeviin kysymyksiin. Olin painottanut aiemmin tytöille, että minulta saa kysyä, jos ei ymmärrä jotain kohtaa

kyselyssä. En tiedä, johtuiko vastaamattomuus ymmärtämättömyydestä vai jostain muusta.

Monikulttuuristen nuorten vapaa-aikaa tutkineen hankkeen raportissa on todettu, että monikulttuuriselle nuorelle hyväksi koettu vapaa- aika on erityisesti ystävyysuhteiden luomista ja ylläpitämistä sekä mahdollisuutta kuulua joukkoon. (Harinen ym. 2009, 11.)

Nuorisotyöntekijät joutuvat vetämään rajaa sen välille, onko heidän työssään kyse vapaa- ajan palveluiden tarjoamisesta vai kasvattamisesta, ja millä tavoin näitä nuorisotyön lähtökotia on mahdollista tai mielekäästä erottaa toisistaan (Harinen ym. 2009, 12).

Mielestäni kasvattamista ei voi mitenkään erottaa sosiaalialan työstä, mutta minulle se kasvattaminen on molemmin puolista. Tässä tyttöryhmässä minä olin ohjaajana ja ns. kasvattajana, mutta opin valtavasti uutta itsestäni niin ammatillisesti kuin henkilökohtaisestikin.

Monikulttuuristen nuoren kokemusten mukaan erilaiset vapaa- ajan viettoympäristöt ovat eritavoin kulttuurisesti aidattuja. Nuorisotaloille tuleminen ei ole helppoa sosiaalisesti, jos ei ole kaveriverkostoa kenen kanssa tulla, tai jos on aiempia syrjäntäkokemuksia. Kulttuuriset aidat ovat olemassa myös erilaisista vapaissa kaupunkitiloissa: Sanattomilla kielloilla nuoret kontrolloivat, kuka saa istua missäkin kahvilassa, ja on alueita, joille ei kannata mennä oman turvallisuuden takia. Nuorisotoimintaa järjestävillä aikuisilla voi olla varsin erilainen näkemys siitä, miksi monikulttuurinen nuori ei osallistu toimintaan, kuin nuorella itsellään. Aikuinen saattaa ajatella, että nuoren perhe ei hyväksy osallistumista, uskonto rajoittaa ja niin edelleen. Tutkimuksessa nuoret ovat kuitenkin osittain kumonnet näitä näkemyksiä.

Harinen ym. (2009) kirjoittavat, että nuorisotaloille tuleminen ei aina ole helppoa monikulttuuriselle nuorelle. Esimerkiksi sanattomilla kielloilla nuoret kontrolloivat toisiaan ja sitä, kuka saa olla missäkin. Mietin toiminnan aikana, että Havukosken nuoritalolla ainakin tuohon aikaan oli käynyt niin, että monikulttuuriset pojat olivat vallanneet nuorisotalon. Tyttötoimintaa ei ollut juurikaan, eikä alueen yksikulttuurisia

nuoria toiminnassa näkynyt. Edellisenä kesänä yksi nuoritalon työntekijöistä oli minulle kertonut, että yksikulttuuriset, syntysuomalaiset nuoret eivät tule talolle, koska siellä on monikulttuurisia nuoria. Tämä sai minut miettimään, onko mahdollista järjestää nuorisotoimintaa, joka ei erittelisi nuoria eri lokeroihin? Onnistuuko se käytännössä?

Harinen ym. kirjottavat, että monikulttuuristen nuorten vähäinen määrä nuorisotoiminnan perinteisten rakenteiden piirissä selittyy ehkä sillä, että vakiintuneita tapoja toimia ei ole juuri muutettu. Useimmiten monikulttuurisuuspyrkimykset jäävät erillisiksi projekteiksi ja kokeiluiksi. Haasteena on siis monikulttuurisuuden sijoittuminen marginaaliksi niin, että se rajautuu erilliseksi asiaksi arjen toiminnasta. Erilaiset ”avoimet ovet”-periaatteet eivät tunnu vastaavan monikulttuuristen nuorten tarpeisiin. (Harinen ym. 2009, 215- 216.)” Havukosken nuorisotalolla oli pystytty muuttamaan näitä totuttuja ja vakiintuneita toimintamalleja. Edelleen pohtimista oli siinä, kuinka alueen kaikki nuoret ja erityisesti tytöt saataisiin toimintaan mukaan.

Kirjassa ”Kuka minä olen? monikulttuuristen nuorten identiteettipuhetta” todetaan, että monikulttuurinen nuoruus voi olla haastavaa, kun pitää neuvotella eri yhteisöiden välillä ja erilaisten odotusten ja roolien ristitulella. Ryhmämme toiminnassa tytöt ottivat esiin sen, kuinka vaikeaa ja jopa mahdotonta on vastata vanhempien, koulun ja ystävien odotuksiin ja tavoitella samalla omia haaveita ja unelmia. Tytöillä vaikutti olevan selkeitä haaveita ja odotuksia tulevaisuudelle: koulutus, ura, rakastuminen, perhe, matkustelu ja oma koti näyttelivät niissä suurta osaa. Osan vanhemmat taas odottivat esimerkiksi, että tyttö menisi nuorena jo naimisiin ja jäisi kotiin, kuten heidän synnyinkulttuurissaan on tapana.

Ryhmän toiminnassa tytöt tulivat tietoisiksi kognitiivisista ulottuvuuksista elämässään, kun käsitelimme Ayalonin kuutta selviytymistapaa. Toiminta tuki heidän kognitiivisia kykyjään, mm. sisäistä keskustelua ja pohdintaa sekä asioiden jäsentämistä.

Vaikeuksien voittamiseksi yksilön on otettava käyttöön sekä henkiset että fyysiset voimavaransa ja hyödynnettävä ulkoisia sosiaalisia tukiverkostoja. Aktiiviset ja myönteiset tunteet lieventävät tehokkaasti uhkaavia stressiseuraamuksia. Halu,

rohkeus, toivo ja neuvokkuus saattaa oma elämä uuteen järjestykseen, voivat muokata stressin uusiksi voimavaroiksi, jotka voivat olla kasvun mahdollisuuksia. (Ayalon 1995, 12.)

Ryhmässä tytöt ottivat tietoisesti käyttöön erilaisia selviytymistapoja. Puhuimme paljon niistä asioista, jotka auttavat jaksamaan arjessa ja eritoten silloin, kun on raskasta. Tytöt myös saivat onnistumisen ja hyvänolon tunteita toiminnassa. Tytöillä oli suuri halu ohjata omaa elämäänsä ja he tiedostivat hyvin esimerkiksi heidän tulevaisuuden haaveitaan uhkaavia tekijöitä. Yksi tytöistä ilmaisi alkukyselyssä, että tärkeintä elämässä on ”päättää itse omista asioista (ei aina).” Jäin miettimään, että halu päättää itsen liittyvistä asioista oli siis suuri, mutta kuitenkin olemassa oli toive siitäkin, ettei ihan aina tarvitsisi päättää kaikesta.

Liebkind ja Janiskaja-Lahti kirjoittavat tutkimistaan maahanmuuttajanuorten hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä ja mainitsevat yhtenä tekijänä nuoren syrjintäkokemukset. Mitä enemmän syrjintäkokemuksia oli ollut, sitä enemmän nuori kärsi stressioireista, hänen itsetuntonsa heikkeni ja tyytyväisyytensä elämään väheni. Vanhempien antama tuki tai tuen puute näytteli suurta osaa nuoren hyvinvoinnissa.

Kaikilla ryhmän tytöillä oli jonkinasteisia syrjintäkokemuksia. Kaikilla ryhmän tytöillä vaikutti olevan myös hyvä tukiverkosto ja ainakin toisen vanhemman tuki. Tämä on varmasti auttanut heitä näissä ikävissä kokemuksissa. Tuntuu, että me aikuiset saisimme ärhäkämmin puuttua kaikenlaiseen syrjimiseen. Syrjiminen ei ole pieni asia koskaan. Sillä voi olla varsin kauaskantoiset ja vakavatkin seuraukset.

Näre kirjoittaa, että yhteiskuntamme vaatii meiltä mahdottomia, kun perheen ja parisuhteen vuoksi pitäisi erikseen jaksaa taistella, jotta niiden vaalimiseen ja hoitamiseen jäisi aikaa ja tilaa työelämän puristuksessa. Oma asenne on tässä tärkeässä asemassa. Näre puhuu myös siitä, että ns. burn out -yhteiskunta syö myös työn mielekkyyttä. Riski uupua kasvaa, kun kiire syö elämästä yksilöllisyyden ja yhteisöllisyyden ja elämä muuttuu suorittamiseksi. (Näre 2004, 8.)

Kun monikulttuurinen nuori elää tällaisten vaatimusten keskellä, hän tarvitsee omien selviytymistapojensa lisäksi tiedon myös siitä, että hänellä on väliä. Tuskin haittaa yhtään, jos myös kodin ulkopuolelta löytyy moni- tai yksikulttuurisia aikuisia, jotka

osoittavat nuorelle, että hänellä on merkitys ja hänestä välitetään. Tällöin nuorella on tukea silloin, kun hän sitä kaipaa ja yksi paikka lisää, josta kysyä apua erilaisiin elämän tilanteisiin.

Elämme lamaa, ja monikulttuurisen nuoren tilannetta ajatellen tulee olemaan haastavaa selvittää, kun koko yhteiskunta voi tavallaan huonosti. Elämänhallintakeinot ja selkeät omat tavoitteet ja arvot auttavat varmasti, kun elämä ympärillä käy liian vaativaksi tai nopeatempoiseksi. Jotta näihin voisi tukeutua, pitää olla aikaa ajatella sitä, kuka minä olen ja mitä minä haluan. Ryhmä oli tytöille pieni raapaisu matkalla oman identiteetin rakentamiseen, mutta se antoi tietoa siitä, millaisia asioita itsessä voi kuulostella ja tutkia.

Nuorisotutkija Helven mukaan nuori ei pärjää kilpailussa pelkällä koulutuksella, kun työpaikat vähenevät. Nuori tarvitsee myös arvopohjaa ja kulttuurista pääomaa, jonka avulla rakentaa persoonallista elämänhallintastrategiaansa. (Tuliainen & Näre 2009.)

Kannustin tyttöjä osallistumaan ja tuomaan esiin mielipiteensä ryhmässä. Ryhmämme toiminta tuki näiden tyttöjen kasvua, kun he aktiivisesti toimien oppivat uutta itsestään ja toimintatavoistaan. Yhteiskunnallisella tasolla toivon vaikuttaneeni tyttöjen käsitykseen yksikulttuurisista ihmisistä positiivisesti ja vahvistaneeni heidän kansalaisuuttaan jollain tavalla. Toivon tässä olevan apua siitä, että he saivat toisiltaan toiminnassa tukea ja tulivat tietoisemmiksi omista tavoitteistaan ja toiveistaan sekä kyvystään selviytyä.

Kulttuurisessa nuorisotyössä ensisijainen tarkoitus on nuoren kasvun tukeminen, ei ainoastaan taiteen ja kulttuurin ystävien kasvattaminen. Kulttuurisen nuorisotyön tärkeimpiä tarkoituksia on luoda kulttuurisia ja henkisiä tukirakenteita nuoren elämään sekä antaa yksilöllisiä ja yhteisöllisiä onnistumisen kokemuksia. Tuin tyttöjä toiminnassamme parhaan taitoni ja kykyni mukaan ne yhdeksän kertaa, jonka toiminta kesti. Se ei ehkä ole kovinkaan paljon, mutta ehdottomasti hyvä alku. Toivon, että he saavat tulevaisuudessa paljon onnistumisia ja positiivisia kokemuksia, mitä tulee meihin ns. yksikulttuuriin kansalaisiin. Toivon myös, että he haluavat viedä elämässään eteenpäin sitä innostumista, hyväksyntää ja dialogisuutta, jota saimme yhdessä kokea.

LÄHTEET

- Aaltonen, M., Ojanen, T., Vihunen, R. & Vilen, M. 2003. Nuoren aika. 2. painos. Porvoo: Bookwell Oy.
- Ahonen, M. 1997. Kundivapaa vyöhyke. Nuorisotyö 3, 16- 19.
- Ayalon, O. 1995. Selviydyn! Yhteisön tuki ja selviytyminen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy
- Cantell, M. (toim.) 2000. Monikulttuurisen nuorisotyön käsikirja. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Harinen, P., Honkasalo, V., Souto, A-M & Suurpää, L. 2009. Ovet auki. Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen. Helsinki: Hakapaino
- Heikkinen, A., Levamo, p., Parviainen, M & Savolainen, A. 2007. Näe minut, kuule minua – kokemuksia ryhmistä. Yliopistopaino.
- Helkama, K., Myllyniemi, R & Liebkind, K. 2001. Johdatus sosiaalipsykologiaan. 3- 4. painos. Helsinki: Oy Edita Ab
- Koskisuu, J. 2003. Oman elämänsä puolesta. Mielenterveyden keskusliitto ry. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Kurki, L. 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen. Tampere: Tammer- Paino Oy.
- Laine, A., Ruishalme, O., Salervo, P., Siven, T & Välimäki, P. 2004. Opi ja ohjaa sosiaali- ja terveysalalla. Porvoo: WS Bookwell Oy
- Laurent, L. (toim.) 2005. Kuuntele minua! Nuorten naisten elämää monien kulttuurien Suomessa. Kajaani: Kainuun Sanomat.
- Laurent, L. 2004. "Ei mitään niin eksoottista"- monikulttuurinen tyttötyö käytännössä. Kvartti 1, 29- 38.
- Liebkind, K (toim.). 2000. Monikulttuurinen Suomi. Helsinki: Tammer-Paino Oy.
- Lipponen, P & Talib M. 2008. Kuka minä olen? monikulttuuristen nuorten identiteettipuhetta. Turku: Painosalama Oy.
- Näre, S. 2004. Kokonainen nainen. Helsinki: Kirjapaja Oy.
- Mönkkönen, K. 2007. Vuorovaikutus, dialoginen asiakastyö. Helsinki: Edita Prima Oy
- Toikka, K & Toikka, P. 2006. Ratkaisuna ryhmätoiminta - välineenä vuorovaikutus. Helsinki: Erikoispaino Oy.
- Tompuri, V. 2002. Opintielä- teemassa: Kielitaidon karttumisen selkeyttää

maahanmuuttajanuorten ammatinvalintaa. Monitori 3,

Törrönen, M. 1999. Lapsi ja osallistuva havainnoiminen. Teoksessa Ruoppila, L., Hujala, E., Karila, K., Kinos, J., Niiranen, P., Ojala, M. Varhaiskasvatuksen tutkimusmenetelmiä. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Tuliainen, J. & Pässilä, A. Kulttuurinen nuorisotyö. [www dokumentti]. <www.kulttuurinennuorisotyö.net/>. (Luettu 5.6.2009).

Väestöviesti. 2004. [www dokumentti]. <http://www.vaestoliitto.fi/mp/db/file_library/x/IMG/14497/file/vaestoviesti5_2004.pdf>. (Luettu 22.5.2009).

Vuorinen, I. 1993. Tuhat tapaa opettaa. 1. Suomen Morenoinstituutti. 4.painos. Vammala: Kirjapaino Oy.

Aarnio, H., Enqvist, J. & Helenius, M. 2002. Diana-toimintamalli. [www dokumentti]. <<http://openetti.aokk.hamk.fi/diana/DiaDefi.htm>>. (Luettu 20.5.2009).

Karlsson, L. 2005. Lapset herkempiä stressin haittavaikutuksille. YLE Terveys. [www dokumentti]. <http://www.yle.fi/genreportaalit/portaali.php?genre=terveys&osannimi=ajassa_mielenterveys&jutunid=4008>. (Luettu 19.5.2009).

LIITTEET

LIITE 1. Kirje tyttöjen kotiin

HYVÄT VANHEMMAT!

3.2.2006 Havukosken nuorisotalolla alkaa 8.luokkalaisille maahanmuuttajatytöille suunnattu ryhmä. Ryhmä kokoontuu 9 kertaa klo:17- 18.30.

- 3.2 Tutustuminen
- 10.2 Tulevaisuus
- 13.2 Tutustumiskäynti nuorten tukipiste Jeesiin
- 17.2 Kulttuuriset erot
- 24.2 Rasismi, odotukset ja roolit
- 3.3 Selviytymiskeinot
- 10.3 Monikulttuurinen levyraati
- 17.3 tanssi
- 31.3 Loppubileet

Ryhmässä tehdään yhdessä toiminnallisia harjoituksia esimerkiksi maalausta, musiikkia, tanssia. Keskustelemme arjen asioista esimerkiksi omasta sekä suomalaisesta kulttuurista ja tulevaisuudesta. Käymme myös tutustumiskäynnillä nuorten neuvontapiste Jeesissä josta nuoret saavat tietoa kaikista mieltä askarruttavista asioista.

Ryhmä on osa ohjaajien opintoja. Yksi ohjaajien tavoitteista on tutkia maahanmuuttajatyttöjen arkea kahden kulttuurin välissä. Tytöt vastaavat nimettömästi kahteen kyselyyn. Heiltä kysytään mm. arjen askareista, harrastuksista ja miltä heistä tuntuu elää Suomessa.

Kyselyn tulokset ja vastaukset näytetään ainoastaan ohjaajien opinnäytetöissä ja työyhteisöissä. Tietoja ei luovuteta ulkopuolisille. Otamme mielellämme ryhmässä myös valokuvia. Valokuvaaminen tapahtuu kuitenkin VAIN huoltajan suostumuksesta. Otettuja kuvia ei myöskään luovuteta julkisuuteen. Niitä käytetään vain ohjaajien opiskelutöiden esitystilaisuuksissa.

Tarkoituksena on tarjota tytöille mukavaa toimintaa ja yhdessäoloa!

Meihin voitte olla yhteydessä milloin vain jos on kysyttävää.

Ystävällisin terveisin, ohjaajat

XXX XXX, nuorisotyöntekijä
Havukosken nuorisotalo
XXX.XXX@vantaa.fi
p. 09-12345678

Melina Vento

Sosionomiopiskelija, Laurea- ammattikorkeakoulu
(opinnäytetyö)
melina.vento@laurea.fi
p. 040 12345678

Annan lapselleni, _____ luvan osallistua

Maahanmuuttajatyttöryhmään Havukosken nuorisotalolla.

Lastani SAA kuvata ____

Lastani EI SAA kuvata ____

Vanhemman yhteystiedot:

Nimi:

Osoite.

Puhelin:

Vanhemman allekirjoitus: _____

LIITE 2. Alkukysely

IKÄNI ON ___ VUOTTA.

OLEN ASUNUT SUOMESSA ___ VUOTTA.

OLEN SYNTYNYT _____ (MAA)

PERHEESEENI
KUULUU _____

—

HARRASTAN
_____

—

KOULUSSA ON
MUKAVINTA _____KOULUSSA ON
IKÄVINTÄ _____

—

Ympyrä kuvaa sinua. Kirjoita sen ympärille tärkeitä ihmisiä elämässäsi. Lähimpänä sinua (ympyrää) olevat nimet ovat läheisimpiä sinulle.

 minä

JUURI NYT MINUA MIETITYTTÄÄ
(ympyröi vaihtoehto/ vaihtoehdot)

koulu
ihmissuhteet
harrastus
joku muu,
mikä _____

Mikä on sellainen asia joka auttaa minua kun on ongelmia tai paha olo?

Minut tekee iloiseksi

Omassa kulttuurissani pidän

Omassa kulttuurissani en pidä

Suomalaisessa kulttuurissa pidän

Suomalaisessa kulttuurissa en pidä

Tärkeintä elämässä on

Haluaisin tulevaisuudessa

Minkälainen olo on nyt kun ryhmä alkaa?

Mietityttääkö jokin asia? Mikä?

Mitä odotat/ toivot ryhmältä?

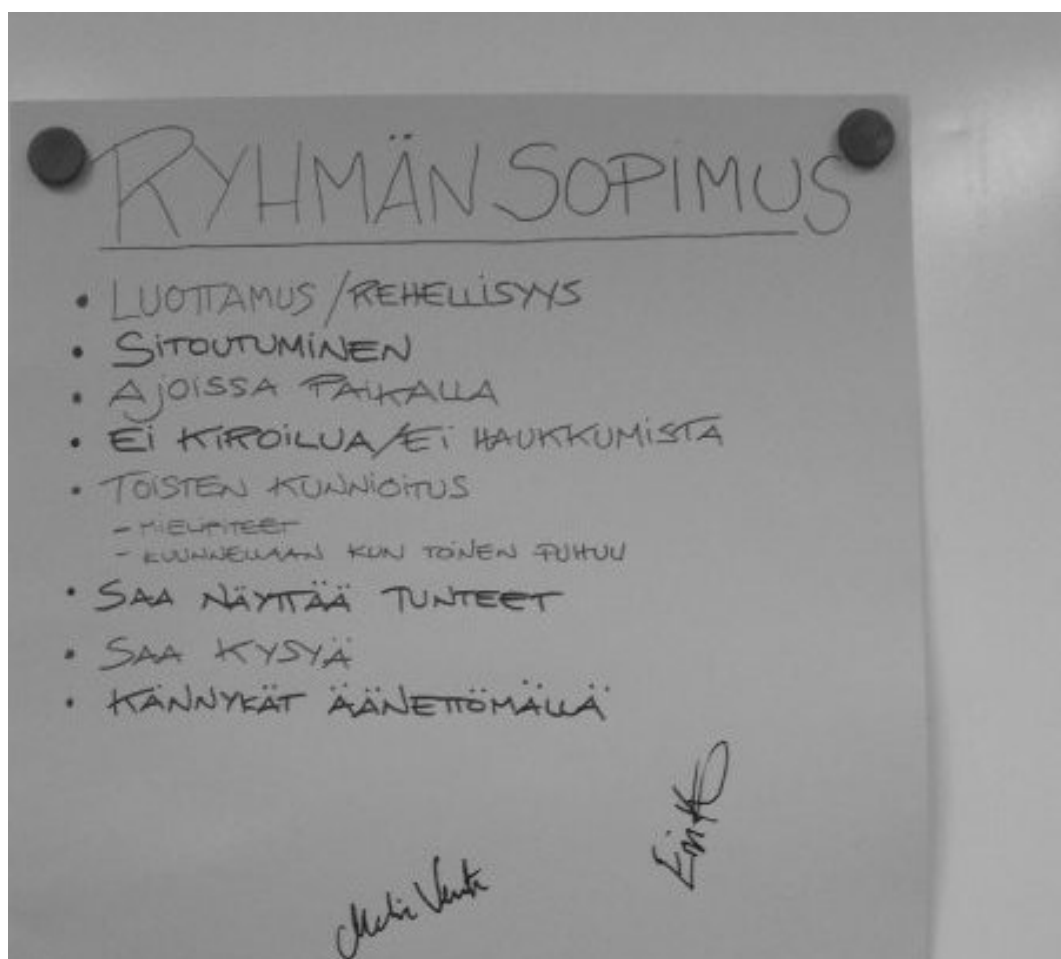

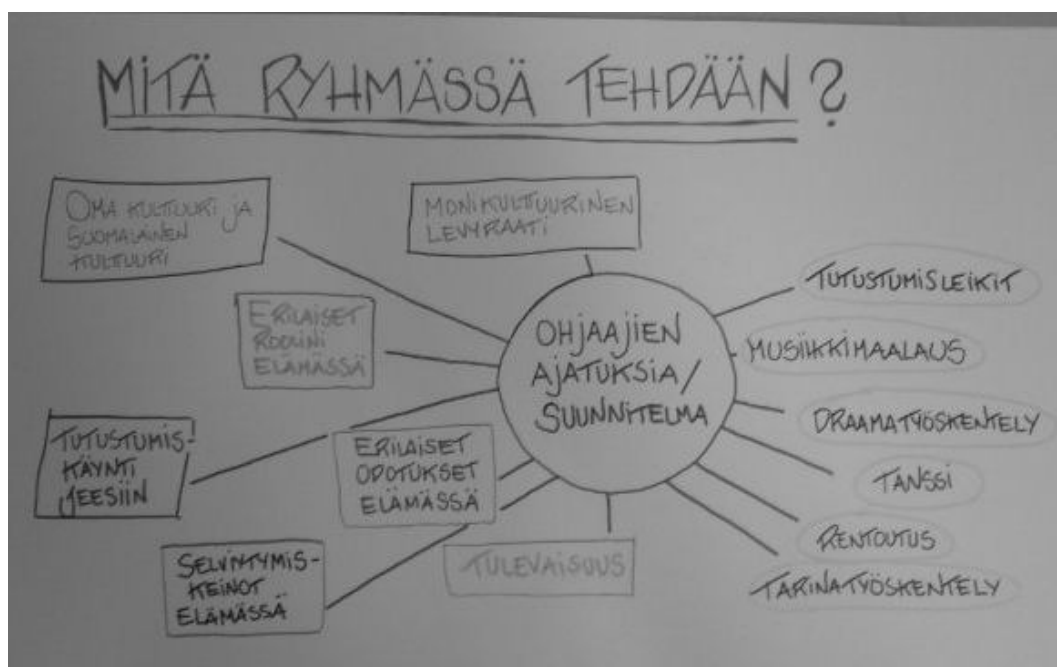

Terveisesi ohjaajille

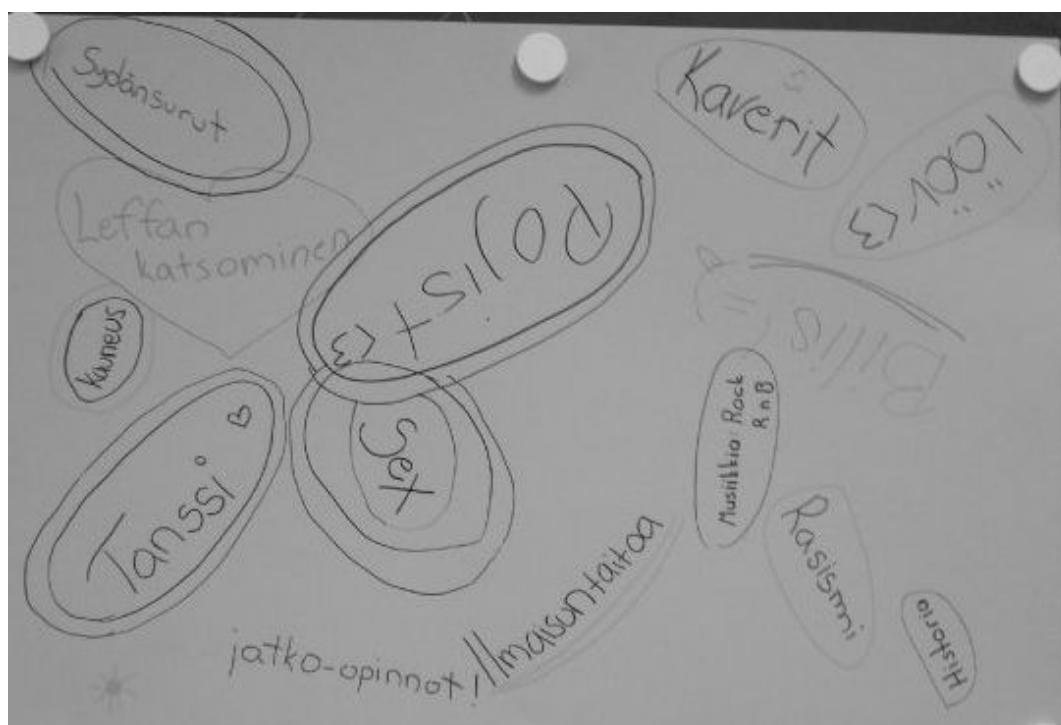
LIITE 3. Ryhmän sopimus

LIITE 4. Toiminnan teemat

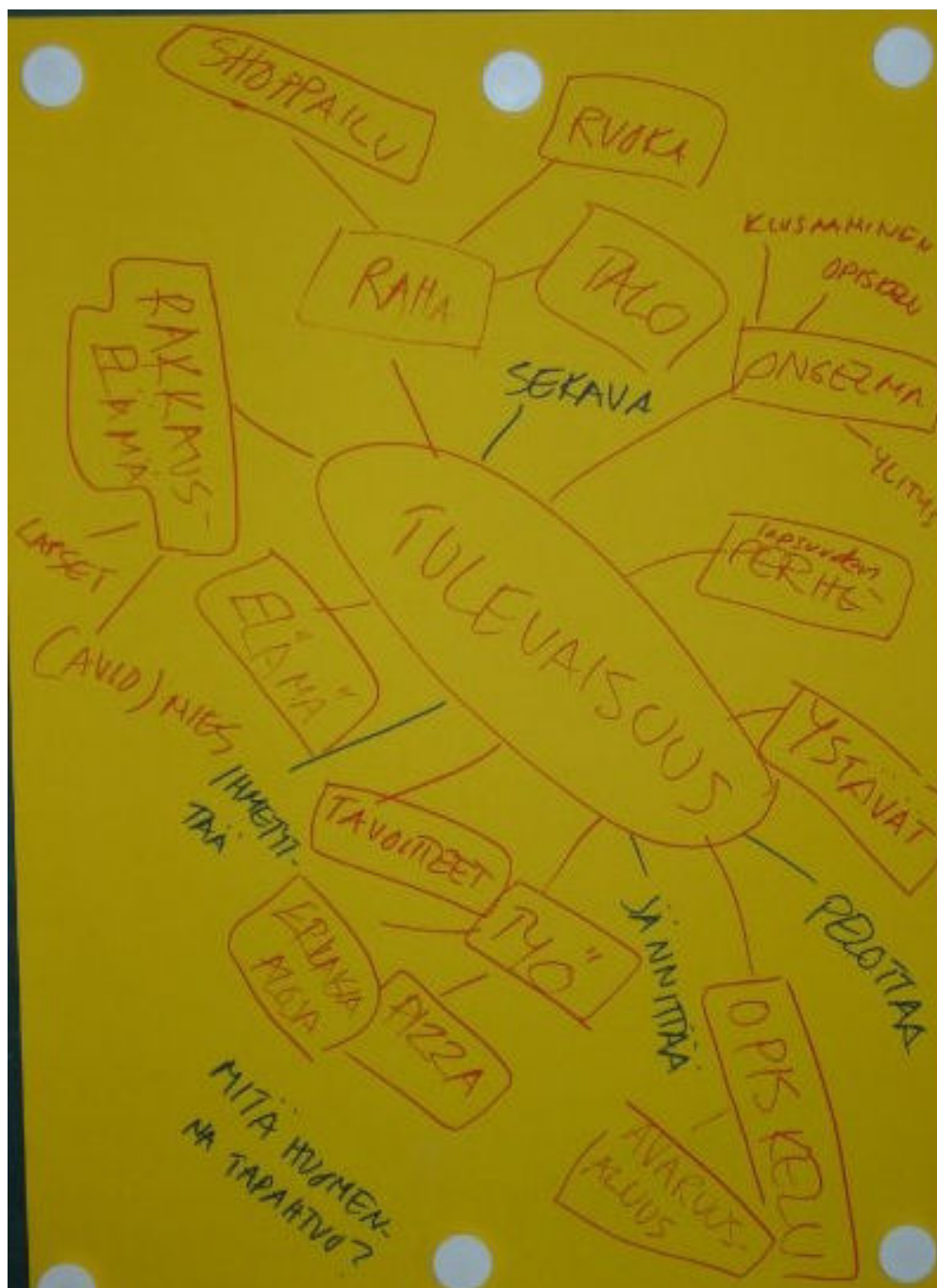

LIITE 5. Tyttöjen toiveet toiminnalle

LIITE 6. Yhteinen tulevaisuus -ideapaperi

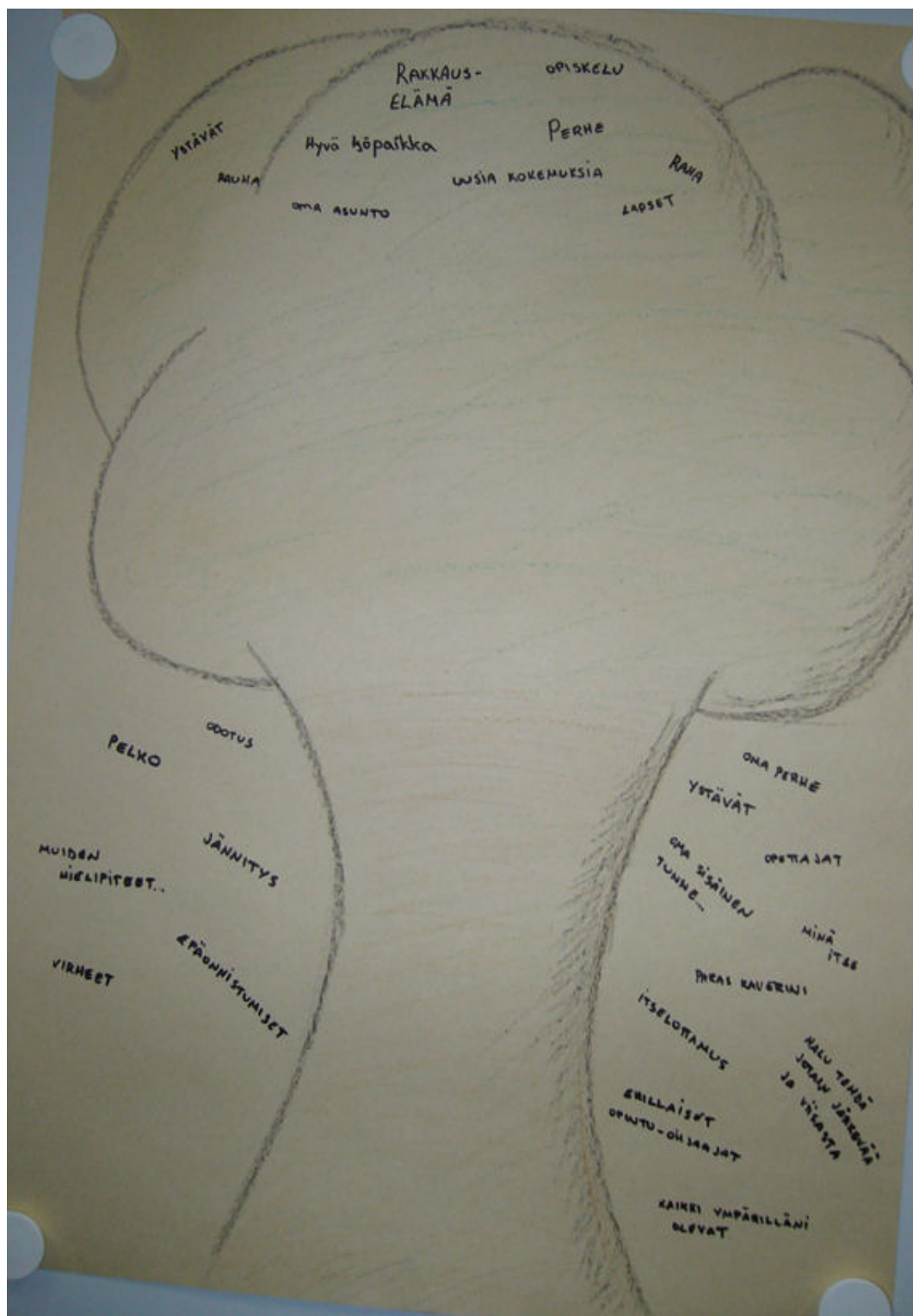

LIITE 7. Minäpuut

LIITE 7a.

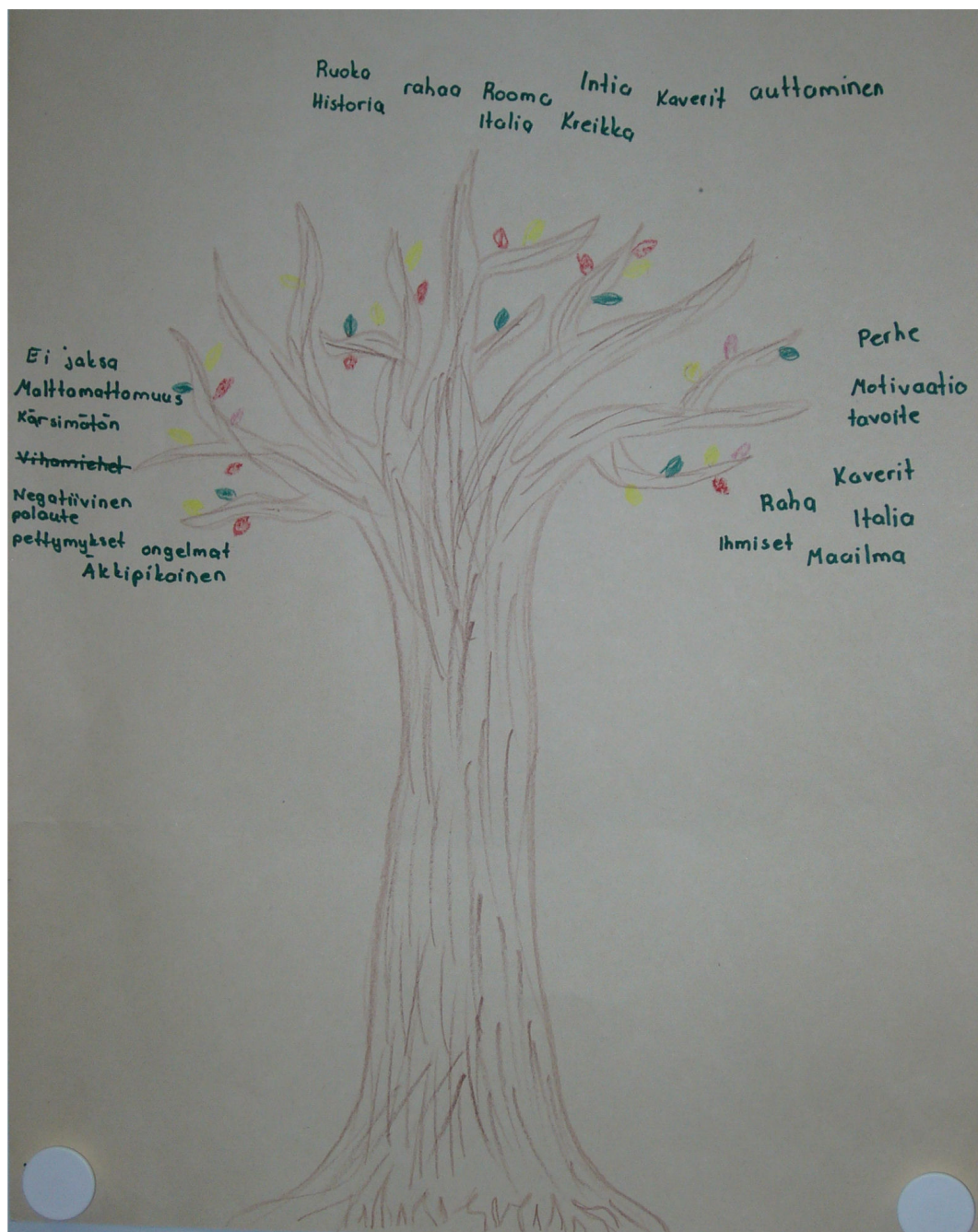

LIITE 7b.

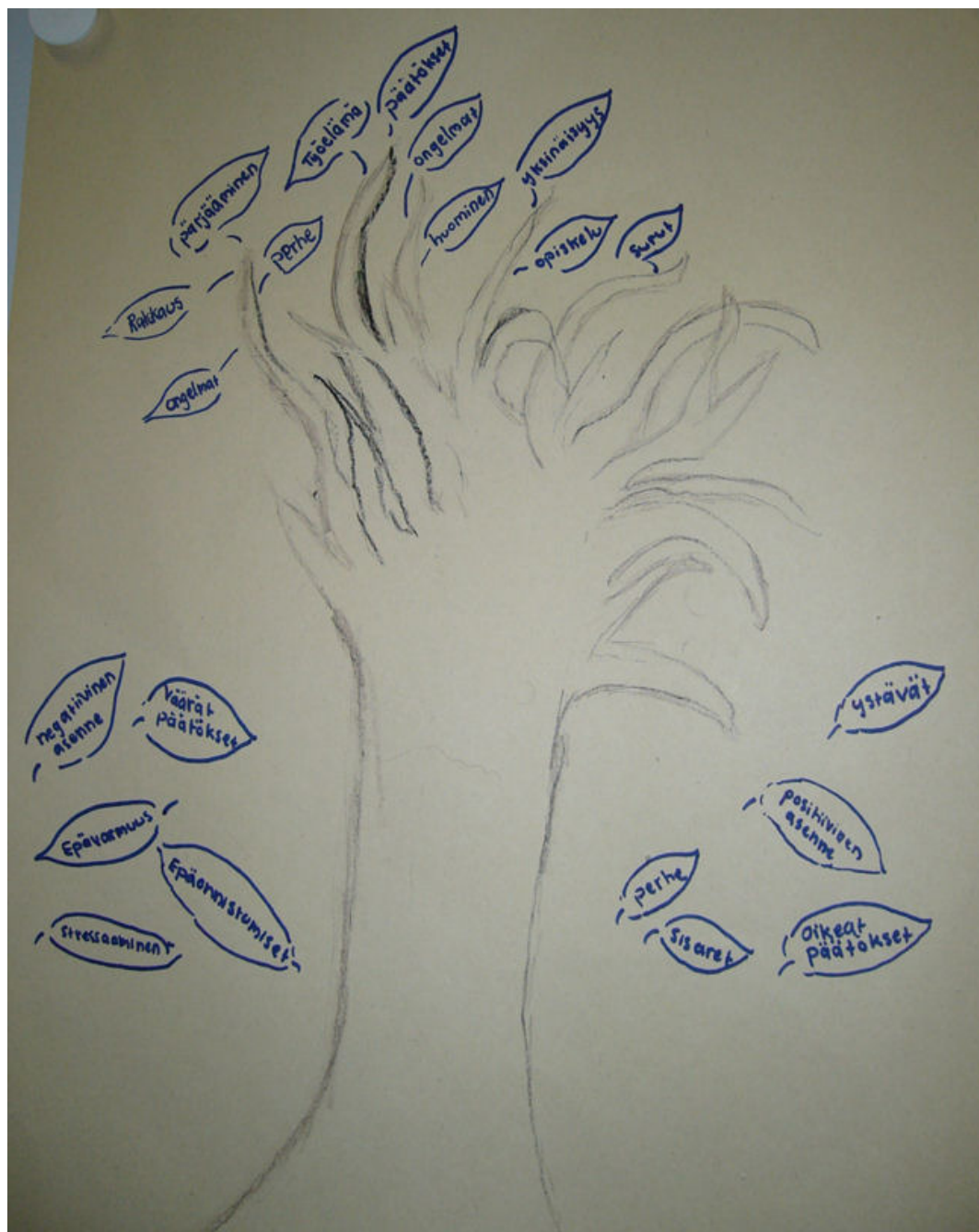

LIITE 7c.

LIITE 7d.

LIITE 9. Loppukysely

Oliko sinulla ryhmässä sellainen olo että kuulut siihen?

Tunsitko tullessi hyväksytyksi?

Kuunneltiin sinua?

Koetko saaneesi tukea muilta tytöiltä ryhmässä tai sen jälkeen?

Oliko ryhmässä mielestäsi hyvä ilmapiiri?

Ryhmän alussa, miltä tuntui lähteä mukaan?

Miltä tuntui sitoutua ryhmän toimintaan?

Innostuitko ryhmäkerroilla jostain mitä teimme? Jos niin mistä (jos muistat)?

Miltä tuntui kertoa omasta kulttuurista?

Saitko kerrottua tarpeeksi vai olisitko halunnut tähän enemmän aikaa?

Saitko ryhmässä uutta tietoa muista kulttuureista?

Saitko sellaista tietoa suomalaisesta kulttuurista josta voi olla hyötyä elämässäsi?

Keskityttiinkö ryhmässä mielestäsi tarpeeksi monikulttuurisuuteen?

Oliko sinulla ryhmässä turvallinen olo?

Tehtiinkö ryhmässä sellaisia asioita joita odotit/ halusit?

Olisitko halunnut tehdä jotain muuta?

Palautetta Melinalle ohjaamisesta:
(sekä positiivista että negatiivista saa laittaa)

Mikä oli mielestäsi mukavin juttu mitä ryhmässä tehtiin?

Mikä vähiten mukavin?